

احیاء الہیات بغضائل

علامہ شیخ جلال الدین سیوطی

(۹۱۱ - ۸۴۹ ہجری قمریہ)

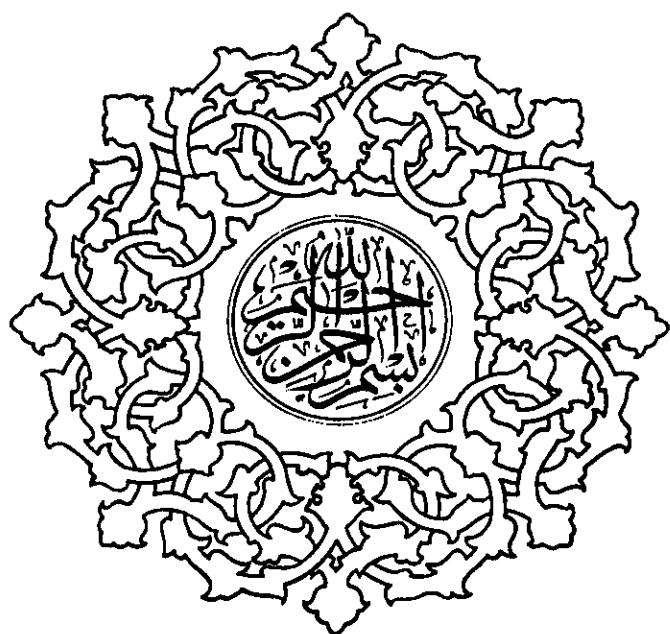
تصحیح و تدارک

شیخ محمد سعید طریقی

شیخ کاظم قلاوی

مقدمہ و ترجمہ

احمد امجد

عليه السلام

احياء الميت بفضائل اهل البيت

للعافظ الكبير الامام جلال الدين السيوطي
(٩١١-٨٤٩ هـ.ق)

حقاها وعلقا عليها الاستاذان الجليلان

الشيخ محمد سعيد الطريحي

الشيخ كاظم الفتلاوي

قدّم لها باللغة العربية و ترجمها الى الفارسية
احمد الحسيني الامامي

عنى بنشرها

المجمع العالمي لاهل البيت عليه السلام

طهران

١٤٢١ هـ.ق

الكتاب: احياء الميت بفضائل اهل البيت عليه السلام

المؤلف: العلامة الشيخ جلال الدين السيوطي

تحقيق و تعليق: الشيخ كاظم الفتلاوى - الشيخ محمد سعيد الطريحي

المترجم: احمد الحسيني الامامي

الناشر: مركز الطباعة و النشر للمجمع العالمي لأهل البيت عليه السلام

الطبعة: الاولى

المطبعة: ليلي

الكمية: ٥٠٠٠

سنة الطبع: ١٤٢١ هـ. ق. ٢٠٠٠ م

ISBN: 964-5688-38-8

شابك: ٣٨-٨ ٩٦٤-٥٦٨٨

«حقوق الطبع محفوظة»

تهران - ص.ب. ٧٣٦٨-١٤١٥٥

هاتف: ٨٩٠٧٢٨٩ (٠٠٩٨٢١) - فاكس: ٨٨٩٣٠٦١ (٠٠٩٨٢١)

السيوطي، حياته و آثاره	الف
التعريف بالرسالة	ط
موضوع الرسالة	يا
منهج التحقيق	يب
نماذج من النسخ الخطية	يد
متن الرسالة	١
صورة النسخة الظاهرية بكاملها	٤٥
مقدمه ترجمه فارسي	٥٣
ترجمه فارسي	٥٥

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى سيدنا رسول الله و آله الامناء و اللعنة الدائمة على اعدائهم و منكرى فضائلهم من الان الى يوم لقاء الله و بعد نسر ان نقدم اليوم الى القراء الكرام اثرا نفيسا و كنزا ثميناً في فضائل اهل البيت عليهم السلام (و ان كان فضائلهم لاتعد و لاتحصى كما شهدت به اعدائهم و الفضل ما شهدت به الاعداء) و هى رسالة احياء الميت بفضائل اهل البيت عليهم السلام التى فيها الامام الحافظ جلال الدين السيوطى و سيوافيك بحث شامل حول هذه الرسالة ان شاء الله تعالى بعد عرض سريع على حيوة مؤلفها المقدام احياء لذكره فنقول و على الله نتوكل فى جميع الامور:

هو الشيخ العلامة الحافظ جلال الدين ابوالفضل عبدالرحمن بن ابي بكر بن محمد بن ابي بكر بن عثمان بن محمد بن خضر بن ايوب بن محمد بن همام الدين الخضيرى الاسيوطى الشافعى.

ولد الحافظ السيوطى بعد المغرب ليلة الاحد مستهل رجب سنة ٨٤٩ هـ و توفى والده وله من العمر خمس سنوات و سبعة اشهر فنشأ فى القاهرة يتيماً، حفظ القرآن الكريم و له من العمر دون ثمانى سنين ثم حفظ عمدة الاحكام، منهاج الفقه، منهاج الاصول و الفية النحو ثم شرع فى الاشتغال بالعلم من مستهل سنة ٨٦٤ هـ فاخذ

الفقه و النحو عن جماعة من شيوخ عصره و قد بلغ عدّتهم الواحد والخمسين رجلا و شرع في التصنيف في السنة ٨٦٦ هـ ق و لقدافتي في اوائل سنة ٨٧١ هـ ق و املى الحديث في مستهل ٨٧٢ هـ ق و سافر الى بلاد الشام و الحجاز و اليمن و الهند و المغرب.

كان السيوطي عالما في التفسير و الحديث و الفقه و النحو و المعاني و البيان و البديع و اصول الفقه و الجدل و التصريف و الانشاء و الفرائض و القراءات و التاريخ و الطب و قدكملت عنده مؤهلات الاجتهاد و له شعر جيّد كثير و متوسطه اكثر و غالبه في الفوائد العلمية و الاحكام الشرعية و كان في سرعة الكتابة و التأليف آية كبرى، قال تلميذه الشمس الداودي، عاينت الشيخ و قدكتب في يوم واحد ثلاثة كرايس تأليفاً و تحريراً، و كان مع ذلك يملى الحديث و يجيب على المتعارض منه بأجوبة حسنة و كان اعلم اهل زمانه بعلم الحديث و فنونه و رجاله و غريبه و استنباط الاحكام منه و اخبر عن نفسه انه يحفظ مئتي الف حديث قال: ولو وجدت اكثر لحفظته. قال ولعله لا يوجد على وجه الارض اكثر من ذلك. اما تأليفه فقدنافت على الخمسمائة مؤلف و السبب في كثرة تأليفه هواعتزله الناس لدى بلوغه سن الاربعين فقد خلا بنفسه في روضة المقياس على النيل منزويا عن اصحابه جميعا و لم تنزل منتوجاته بين ارجاء العالم ارجا و تضىء في اجواء الدهر بلجا و اليك ايهاالقارىء الكريم ماتسبح به الفرص من اسمائها:

- ١- ابواب السعادة في اسباب الشهادة ٢- اتحاف الفرقة برفوالخرقة ٣- اتحاف النبلاء في اخبار الفضلاء ٤- الاتقان في علوم القرآن ٥- اتمام الدراية لقراء النقاية ٦- اتمام النعمة في اختصاص الاسلام بهذه الامة ٦- الاجوبة الزكية عن الالغاز السبكية ٧- الاحاديث المنيقة ٨- احاسن الاقتباس في محاسن الاقتباس ٩- الاحتفال بالاطفال ١٠- احياء الميت بفضائل اهل البيت عليه السلام ١١- الاخبار الماثورة في الاطلاع بالنورة ١٢- اخبار الملائكة ١٣- الاخبار المروية في سبب الوضع العربية ١٤- آداب الملوك ١٥- ادب الفتيا ١٦- اذكار الاذكار ١٧- الاذكار في ماعقده الشعراء من الاثار ١٨- اربعون حديثا في فضل الجهاد ١٩- اربعون حديثا في ورقة ٢٠- اربعون حديثا من رواية مالك عن نافع عن ابن عمر

- ٢١- الارج فى الفرج ٢٢- الارج المسكى ٢٣- ازالة الوهن عن مسئلة الرهن
 ٢٤- ازهارالاکام فى اخبار الاحکام ٢٥- الازهار الغضة فى حواشى الروضة
 ٢٦- الازهار الفاتحة على الفاتحة ٢٧- الازهار المتناثرة فى الاخبار المتواترة
 ٢٨- الاساس فى مناقب بنى العباس ٢٩ الاسئلة المائة ٣٠- الاسئلة الوزيرية و
 اجوبتها ٣١ اسعاف المبطاء برجال الموطاء ٣٢- الاشباه والنظائر الفقهية
 ٣٣- الاشباه و النظائر النحوية ٣٤ اطراف الاشراف بالاشراف على الاطراف
 ٣٥- اعذب المناهل فى حديث من قال انا عالم فهو جاهل ٣٦- اعمال الفكر فى
 فضل الذكر ٣٧- الافصاح ٣٨ الاقتراح فى اصول النحو و جدله ٣٩- الاقتناص فى
 مسئلة النماص ٤٠- اکام المرجان فى احکام الجان ٤١ الاکلیل فى استنباط التنزيل
 ٤٢- الالفاظ المعرّبه ٤٣ الالفية فى القراءات العشر ٤٤- الالفية فى مصطلح
 الحديث ٤٥- القام الحجر لمن زكى ساب ابى بكر و عمر ٤٦ انباء الاذکياء بحیوة
 الانبياء ٤٧ الانصاف فى تمييزالاقواق ٤٨- انموذج اللبيب فى خصائص الحبيب
 ٤٩- الوية النصر فى خصیصى بالقصر ٥٠- الاوج فى خبر عوج ٥١- الایة الکبرى
 فى شرح قصة الاسراء ٥٢ البارع فى اقطاع الشارع ٥٣- بدايع الزهور فى وقایع
 الدهور ٥٤- البدر الذى انجلى فى مسئلة الولا ٥٥ البدورالسافرة عن امور الاخرة
 ٥٦- البديعية ٥٧ بذل الهمة فى طلب براءة الذمة ٥٨- البرق الوامض فى شرح
 تائیه ابن الفارض ٥٩- بزوغ الهلال فى الخصال الموجبة للظلال ٦٠- بسط الکف
 فى اتمام الصف ٦١ بشرى الکئيب فى لقاء الحبيب ٦٢ بغية الرائد فى الذیل على
 مجمع الزوائد ٦٣- بغية الوعاة فى طبقات اللغويين و النحاة ٦٤ بلغة المحتاج فى
 مناسک الحاج ٦٥ بلوغ المأمول فى خدمة الرسول ﷺ ٦٦- البهجة المرضية فى
 شرح الالفية ٦٧- التاج فى اعراب مشكل المنهاج ٦٨ تاريخ الخلفاء ٦٩- تاريخ
 سیوط ٧٠ تاريخ العمر ٧١ تاريخ مصر ٧٢- تاييدالحقیقة العلیة و تشييدالطريقة
 الشاذلية ٧٣- تبییض الصحیفة ٧٤- تجريدالعناية فى تخريج احاديث الکفاية
 ٧٥- تجزیل المواهب فى اختلاف المذاهب ٧٦ التحبيرلعلم التفسير ٧٧ التحدّث
 بنعمة الله ٧٨- تحذیرالخواص من اکاذیب القصاص ٧٩ تحفة الانجاب بمسئلة
 السنجاب ٨٠ تحفة الجلساء بروية الله للنساء ٨١- تحفة الحبيب ٨٢- تحفة الظرفاء

باسماء الخلفاء ٨٣- تحفة الكرام باخبار الاهرام ٨٤- تحفة المجالس و نزهة المجالس ٨٥- تحفة المذاكر فى المنتهى من تاريخ ابن عساكر ٨٦- تحفة النابه بتلخيص المتشابه ٨٧- تحفة الناسك ٨٨- التخبير فى علوم التفسير ٨٩- تخرىج احاديث الدرّة الفاخرة ٩٠- تخرىج احاديث شرح العقائد ٩١- تدريب الراوى فى شرح تقريب النواوى ٩٢- تذكرة المؤتسى بمن حدث و نسى ٩٣- التذنيب فى الرواية على التقريب ٩٤- ترجمان القرآن ٩٥- ترجمة البلقينى ٩٦- ترجمة النووى ٩٧- تزيين الارائك فى ارسال النبى ﷺ الى الملايك ٩٨- تشنيف الاسماع بمسائل الاجماع ٩٩- تشييد الاركان من ليس فى الامكان ابداع مماكن ١٠٠- تعريف الاعجم بحروف المعجم ١٠١- التعريف باداب التأليف ١٠٢- تعريف الفئة باجوبة الاسئلة المائة ١٠٣- التعقيبات ١٠٤- تفسير الجلالين ١٠٥- التفسير المأثور ١٠٦- تقريب الغريب ١٠٧- تقرير الاستناد فى تيسير الاجتهاد ١٠٨- تلخيص البيان فى علامات المهدي صاحب الزمان ﷺ ١٠٩- تمهيد الفرش فى الخصال الموجبة لظل العرش ١١٠- تناسق الدرر فى تناسب السور ١١١- تنبيه الواقف على شرط الواقف ١١٢- تنزيه الاعتقاد عن الحلول و الاتحاد ١١٣- تنزيه الانبياء عن تسفيه الاغبياء ١١٤- التنفيس فى الاعتذار عن الفتية و التدريس ١١٥- تنوير الحلك فى امكان رؤية النبى و الملك ١١٦- تنوير الحوالك فى شرح موطاء الامام مالك ١١٧- التوشيح على التوضيح ١١٨- التوشيح على الجامع الصحيح ١١٩- توضيح المدرك فى تصحيح المستدرک ١٢٠- الثغور الباسمة فى مناقب السيدة فاطمة ﷺ ١٢١- ثلج الفواد فى احاديث لبس السواد ١٢٢- الجامع الصغير من احاديث البشير النذير ﷺ ١٢٣- الجامع الكبير ١٢٤- الجامع فى الفرائض ١٢٥- جزء فى اسماء المدلسين ١٢٦- جزء فى الصلوة ١٢٧- جزء فى صلوة الضحى ١٢٨- الجمانة ١٢٩- الجمع و التفريق فى الانواع البديعة ١٣٠- جمع الجوامع ١٣١- الجواب الجزم عن حديث التكبير جزم ١٣٢- الجواب الحاتم عن سئوال الخاتم ١٣٣- الجواهر فى علم التفسير ١٣٤- الجهر بمنع البروز على شاطئ النهر ١٣٥- حاطب الليل و حارف سيل ١٣٦- حاشية على شرح الشذور ١٣٧- حاشية على القطعة لاسنوى ١٣٨- حاشية

على المختصر ١٣٩- الحاوى للفتاوى ١٤٠- الحجج المبينة فى التفضيل بين مكة و المدينة ١٤١- حسن التعريف فى عدم التحليف ١٤٢- حسن التسليك فى عدم التشبيك ١٤٣- حسن المحاضرة فى اخبار مصر و القاهرة ١٤٤- حسن المقصد فى عمل المولد ١٤٥- الحصر و الاشاعة فى اشراط الساعة ١٤٦- الحظ الوافر من المغنم فى استدراك الكافر اذا اسلم ١٤٧- حلبة الاولياء ١٤٨- حمائل الزهر فى فضائل السور ١٤٩- الحواشى الصغرى ١٥٠- الخبر الدال على وجود القطب والافات و النجباء و الابدال ١٥١- الخصائص و المعجزات النبوية ﷺ ١٥٢- خصائص يوم الجمعة ١٥٣- الخلاصة فى نظم الروضة ١٥٤- الدرارى فى ابناء السرارى ١٥٥- درالتاج فى اعراب مشكل المنهاج ١٥٦- درالسحابة فيمن دخل مصر من الصحابة ١٥٧- الدرر المنتشرة فى الاحاديث المشتهرة ١٥٨- الدر المنثور فى التفسير المأثور ١٥٩- الدر المنظم فى الاسم الاعظم ١٦٠- الدر النثير فى تلخيص نهاية ابن الاثير ١٦١- درج المعالى فى نصرة الغزالى على المنكر المتعالى ١٦٢- الدرج المنيفة ١٦٣- درر البحار فى احاديث القصار ١٦٤- درر الحكم و غرر الكلم ١٦٥- الدرة التاجية على الاسئلة الناجية ١٦٦- دفع التعسف عن اخوة يوسف ﷺ ١٦٧- دقائق الملح ١٦٨- الديباج على صحيح مسلم بن الحجاج ١٦٩- ديوان الحيوان ١٧٠- ديوان خطب ١٧١- ديوان شعر ١٧٢- ذكر التشيع فى مسألة التسميع ١٧٣- ذم زيارة الامراء ١٧٤- ذم القضاء ١٧٥- ذم المكس ١٧٦- الذيل الممهد على القول المسدّد ١٧٧- الرحلة الدمياطية ١٧٨- الرحلة الفيومية ١٧٩- الرحلة المكّية ١٨٠- رسالة فى النعال الشريفة ١٨١- رشف الزلال ١٨٢- رفع الباس عن بنى العباس ١٨٣- رفع الخدر عن قطع السدر ١٨٤- رفع الخصاصة فى شرح الخلاصة ١٨٥- رفع السنة فى نصب الزنة ١٨٦- رفع شان الحبشان ١٨٧- رفع الصوت بذبح الموت ١٨٨- رفع اللباس و كشف الالتباس فى ضرب المثل من القرآن و الالتماس ١٨٩- رفع منار الدين و هدم بناء المفسدين ١٩٠- رفع اليدين فى الدعاء ١٩١- الروض الاريض فى طهر المحيض ١٩٢- الروض المكلل والورد المعلل فى المصطلح ١٩٣- الرياض الانيقة فى شرح اسماء خير الخليقة ١٩٤- الزجاجاة فى شرح سنن ابن ماجة

١٩٥- الزندالورى فى الجواب عن السئوال الاسكندرى ١٩٦- الزهر الباسم فيما يزوج فيه الحاكم ١٩٧- زهر الربى فى شرح المجتبى ١٩٨- زوائد الرجال على تهذيب الكمال ١٩٩- زوائد شعب الايمان للبيهقى ٢٠٠- زوائد نوادر الاصول للحكيم الترمذى ٢٠١- زيادات الجامع الصغير ٢٠٢- السبل الجلية ٢٠٣- السلاف فى التفضيل بين الصلوة و الطواف ٢٠٤- السلالة فى تحقيق المقروء والاستحالة ٢٠٥- السماح فى اخبار الرماح ٢٠٦- السيف الصقيل فى حواشى ابن عقيل ٢٠٧- السيف النطار فى الفرق بين الثبوت و التكرار ٢٠٨- شدالاثواب فى سدالابواب ٢٠٩- شدالرجال فى ضبط الرجال ٢١٠- شدالعرف فى اثبات المعنى للحرف ٢١١- شرح ابيات تلخيص المفتاح ٢١٢- شرح الاستعاذة و البسملة ٢١٣- شرح البديعية ٢١٤- شرح التدريب ٢١٥- شرح التنبيه ٢١٦- شرح الرجبية فى الفرائض ٢١٧- شرح الروض ٢١٨- شرح الشاطبية ٢١٩- شرح شواهد المغنى ٢٢٠- شرح الصدور بشرح حال الموتى و القبور ٢٢١- شرح ضرورى التصريف ٢٢٢- شرح عقود الجمان ٢٢٣- شرح الكافية فى التصريف ٢٢٤- شرح الكوكب الساطع ٢٢٥- شرح الكوكب الوقاد فى الاعتقاد ٢٢٦- شرح لغة الاشراف فى الاسعاف ٢٢٧- شرح الملحة ٢٢٨- شرح النقاية ٢٢٩- شرح بانث سعاد ٢٣٠- شرح تصريح العزى ٢٣١- الشماريخ فى علم التاريخ ٢٣٢- الشمعة المضيئة ٢٣٣- شوارد الفوائد ٢٣٤- الشهد ٢٣٥- صون المنطق و الكلام عن فنى المنطق و الكلام ٢٣٦- ضوء الشمعة فى عدد الجمعة ٢٣٧- ضوء الصباح فى لغات النكاح ٢٣٨- الطب النبوى ﷺ ٢٣٩- طبقات الاصوليين ٢٤٠- طبقات الحفاظ ٢٤١- طبقات شعراء العرب ٢٤٢- طبقات الكتاب ٢٤٣- طبقات المفسرين ٢٤٤- طبقات النحاة الصغرى ٢٤٥- طبقات النحاة الوسطى ٢٤٦- طلوع الثريا باظهار ما كان خفيا ٢٤٧- طى اللسان عن ذم الطيلسان ٢٤٨- الظفر بقلم الظفر ٢٤٩- العجاجة الزرنبية فى السلالة الزينية ﷺ ٢٥٠- العذب السلسل فى تصحيح الخلاف المرسل ٢٥١- العرف الوردى فى اخبار المهدي ﷺ ٢٥٢- العشاريات ٢٥٣- عقود الجمان فى المعانى والبيان ٢٥٤- عقود الزبرجد على مسند الامام احمد ٢٥٥- عين الاصابة فى معرفة الصحابة ٢٥٦- غاية

الاحسان فى خلق الانسان ٢٥٧- الغنية فى مختصر الروضة ٢٥٨- فتح الجليل للعبد
 الذليل فى انواع البديعية المستخرجة من قوله تعالى الله ولى الذين آمنوا
 ٢٥٩- الفتح القريب على مغنى اللبيب ٢٦٠- فتح المطلب المبرور و برد الكبد
 المحرور فى الجواب عن الاسئلة الواردة من التكرور ٢٦١- فتح المغالق من انت تالق
 ٢٦٢- فجر التمد فى اعراب اكمل الحمد ٢٦٣- فصل الحدة ٢٦٤- فصل الخطاب
 فى قتل الكلاب ٢٦٥- فصل الشتاء ٢٦٦- فصل الكلام فى حكم السلام
 ٢٦٧- فصل الكلام فى ذم الكلام ٢٦٨- فضل موت الاولاد ٢٦٩- فلق الصباح فى
 تخريج احاديث الصحاح (يعنى صحاح اللغة للجوهري) ٢٧٠- الفوائد الكامنة فى
 ايمان السيدة آمنة عليها السلام (ويسمى ايضا التعظيم والمنة فى ان ابوى النبى ﷺ فى الجنة)
 ٢٧١- الفوائد المتكاثرة فى الاخبار المتواترة ٢٧٢- فهرست المرويات ٢٧٣- قدح
 الزند فى السلم فى القند ٢٧٤- القذاذة فى تحقيق محل الاستعاذة ٢٧٥- قصيدة
 رائية ٢٧٦- قطر الدرر ٢٧٧- قطر النداء فى ورود الهمزة للندا ٢٧٨- قطع المجادلة
 عند تغيير المعاملة ٢٧٩- قطف الازهار فى كشف الاسرار ٢٨٠- قطف ثمر فى
 موافقات عمر ٢٨١- قلائد الفوائد ٢٨٢- القول الاشبه فى حديث من عرف نفسه
 فقد عرف ربه ٢٨٣- القول الجلى فى حديث الولى ٢٨٤- القول الحسن فى الذب
 عن السنن ٢٨٥- القول الفصيح فى تعيين الذبيح ٢٨٦- القول المجمل فى الرد على
 المهمل ٢٨٧- القول المشرق فى تحريم الاشتغال بالمنطق ٢٨٨- القول المشيد فى
 الوقف المؤبد ٢٨٩- القول المضى فى الحنث فى المضى ٢٩٠- الكافى فى زوائد
 المذهب على الوافى ٢٩١- الكاوى على السخاوى ٢٩٢- كتاب الاعلام بحكم عيسى
 عليه السلام ٢٩٣- كشف التلبيس عن قلب اهل التدليس ٢٩٤- كشف الريب عن
 الجيب ٢٩٥- كشف الصلصلة عن وصف الزلزلة ٢٩٦- كشف الضبابية فى مسألة
 الاستنابة ٢٩٧- كشف المغطاء فى شرح الموطاء ٢٩٨- كشف النقاب عن الالقاب
 ٢٩٩- الكشف عن مجاوزة هذه الامة ٣٠٠- الكوكب الساطع فى نظم جمع الجوامع
 ٣٠١- الكلام على اول الفتح ٣٠٢- الكلام على حديث ابن عباس احفظ الله
 يحفظك ٣٠٣- الكلم الطيب و القول المختار فى المأثورة من الدعوات و الاذكار
 ٣٠٤- اللثالى المصنوعة فى احاديث الموضوع ٣٠٥- لباب النقول فى اسباب

النزول ٣٠٦- لب اللباب فى تحرير الانساب ٣٠٧- لبس اليلب فى الجواب عن
ايراد الحلب ٣٠٨- لم الاطراف و ضم الاتراف ٣٠٩- اللمع فى اسماء من وضع
الاربعون المتباينة ٣١٠- للمعة فى تحرير الركعة لادراك الجمعة ٣١١- اللوامع و
البوارق فى الجوامع و الفوارق ٣١٢- مارواه الواعون فى اخبار الطاعون
٣١٣- المباحث الزكية فى المسألة الدوركية ٣١٤- المعجزات و الخصائص
النبوية ﷺ ٣١٥- مجمع البحرين و مطلع البدرين فى التفسير ٣١٦- مختصر
الاحكام السلطانية للماوردى ٣١٧- مختصر الاحياء ٣١٨- مختصر الالفية
٣١٩- مختصر تهذيب الاحكام ٣٢٠- مختصر تهذيب الاسماء ٣٢١- مختصر
شرح ابيات تلخيص المفتاح ٣٢٢- مختصر شفاء الغليل فى ذم الصاحب و الخليل
٣٢٣- مختصر معجم البلدان ٣٢٤- مختصر الملحة ٣٢٥- المدرج الى المدرج
٣٢٦- مذل العسجد لسثوال المسجد ٣٢٧- مراصد المطالع فى تناسب المقاطع و
المطالع ٣٢٨- مرقاة الصعود الى سنن ابي داود ٣٢٩- المرقاة العلية فى شرح
الاسماء النبوية ﷺ ٣٣٠- مسألة ضربى زيدا قائماً ٣٣١- المستظرفة فى احكام
دخول الحشفة ٣٣٢- المسلسلات الكبرى ٣٣٣- المصاعد العلية فى
القواعد النحوية ٣٣٤- المصاييح فى صلوة التراويح ٣٣٥- مطلع البدرين فيمن يؤتى
اجر ٣٣٦- المعانى الدقيقة فى ادراك الحقيقة ٣٣٧- معترك الاقران فى مشترك
القرآن ٣٣٨- مفاتيح الغيب فى التفسير ٣٣٩- مفتاح الجنة فى الاعتصام بالكتاب
و السنة ٣٤٠- مفحمت الاقران فى مبهمات القرآن ٣٤١- المقامات ٣٤٢- مقاطع
الحجاز ٣٤٣- الملتقط من الدرر الكامنة ٣٤٤- مناهل الصفا فى تخريج احاديث
الشفاء ٣٤٥- المنتقى ٣٤٦- منتهى الامال فى شرح حديث انما الاعمال
٣٤٧- المنجلى فى تطور الولي ٣٤٨- المنحة فى السبحة ٣٤٩- من عاش من
الصحابة مائة و عشرين ٣٥٠- من وافقت كنيته كنية زوجته من الصحابة
٣٥١- منهاج السنة و مفتاح الجنة ٣٥٢- المنى فى الكنى ٣٥٣- المذهب فى ما وقع
فى القرآن من المعرّب ٣٥٤- ميزان المعدلة فى شرح البسمة ٣٥٥- نتيجة الفكر
فى الجهر بالذكر ٣٥٦- نشر العبير فى تخريج احاديث الشرح الكبير
٣٥٧- نظم التذكرة ٣٥٨- نظم الدرر فى علوم الاثر ٣٥٩- النفحة المسكية و التحفة

المكيّة ٣٦٠- النفاية في اربعة عشر علما ٣٦١ النقول المشرقة في مسألة النفقة
 ٣٦٢- النكت البديعات ٣٦٣ النكت على الالفية و الكافية و الشافية و الشذور و
 النزهة ٣٦٤- نكت على حاشية المطول لابن العقرى ٣٦٥ نكت على شرح
 الشواهد للعيني ٣٦٦ نورالحديقة ٣٦٧ الوافي في مختصر التنبيه ٣٦٨- الورقات
 المقدمة ٣٦٩- الوسائل الى معرفة الاوائل ٣٧٠- وصول الامانى باصول التهاني
 ٣٧١ هدم الجاني على البانى ٣٧٢- همع الهوامع فى شرح جمع الجوامع
 ٣٧٣- الهيّة السنية فى الهيّة السنية ٣٧٤ اليدالبسطى فى الصلوة الوسطى
 ٣٧٥- ينبوع فيمازاد على الروضة من الفروع

هذه بعض مؤلفاته المهمة اكتفينا بذكرها من ذكر كلها و التى تقرب من ٥٠٠ كتابا
 لايسعنا الان ذكرها بكل تفاصيلها، لقد كان العلامة السيوطى عفيف النفس لا يذهب
 الى ذى جاه او سلطان و كان الامراء و الوزراء يأتون لزيارته ويعرضون هباتهم عليه
 فلا يقبلها و فى نهاية حياته ترك التدريس و اعتزل الناس و تجرد للعبادة و هكذا بعد
 حياة حافلة بالعلم و التأليف و التدريس وافته منيته فى يوم الخميس التاسع عشر
 من جمادى الاولى سنة ٩١١ هـ ق و قال ابن العماد فى الشذرات: توفى ليلة الجمعة
 التاسع عشر جمادى الاولى فى منزله بروضة المقياس بعد ان تمرض سبعة ايام بورم
 شديد فى ذراعه الايسر عن واحد و ستين سنة و اشهر و دفن فى حوش قوصون
 خارج باب القرافة.

واما هذه الرسالة^(١)

من جملة تأليفات العلامة الحافظ السيوطى و قد طبعت الرسالة من قبل عدة
 طبعات: فى سنة ١٨٩٣ م طبعت ضمن رسائل ثمان فى لاهور بباكستان، و فى فاس
 سنة ١٣١٦ هـ ق و فى جنونبور بالهند، و بهامش كتاب الاتحاد بحب الاشراف لعبد
 الله بن محمد الشبراوى القاهرة ١٣١٦ هـ و ضمن كتاب العقيلة الطاهرة زينب بنت
 على عليها السلام لاحمد فهمى محمد (ص ٣٢-٤١) و فى جميع الطبعات لمذكورة وردت

١- مقدمة من المقدمة التى كتبها الامام الطرىحى على نفس الرسالة

الرسالة خالية من التحقيق العلمي و التعاليق المفيدة الى ان قيض الله تعالى همة الاستاذان الجليلان الشيخ كاظم الفتلاوى و الشيخ محمد سعيد الطريحي فقاما بتصحيحه وتنقيحه و استخراج احاديثه و صارت بحمد الله تعالى مرغوبا فوق مايترب و عنيت بطبع النسخة المصححة على يد الشيخ الفتلاوى، منظمة الاعلام الاسلامي بطهران (١٤١٠ هـ) كما عنيت بطبع النسخة المصححة على يد الشيخ الطريحي مركز الدراسات و البحوث العلمية في بيروت (١٤٠٨ هـ) و بذلك سد خلاء الموجود لان هذه الرسالة رغم صغر حجمها حقيقة لكل التحقيق العلمي فهي تتناول جانباً لا معاً من التراث الاسلامي حاول اعداء الاسلام التستر عليه و اخفائه و تشويهه، ذلك هو الوجه المشرق و الهدى الامثل لاسرة المصطفى ﷺ و مآثرها و فضائلها و مناقبها التي ملئت الخافقين.

و مما يضيف على اهمية هذه الرسالة ان مصنفها هو العلامة السيوطي و الحديث عن المعية و امكاناته العلمية الفذة اشهر من ان يذكر. و علاوة على ذلك فانه اعتمد في تصنيفها على امهات المراجع لمشايخ الاسلام و علمائه الاعلام و من تلك المراجع الصحاح الست. والسنن لسعيد بن منصور. و كتب التفسير لكل من ابن المنذر. و ابن ابي حاتم، و ابن مردويه، و محمد بن جرير الطبري. و المعجم الكبير و الاوسط الطبراني، و كتب المسند لكل من عبد بن حميد. و ابن ابي شيبة، و مسدد و الاكليل لابن عدي، و الصحيح لابن حبان، و شعب الايمان للبيهقي. و نواذر الاصول للحكيم الترمذي، و تاريخ ابن عساكر، و تاريخ البخاري، و تاريخ بغداد للخطيب. و المتفق له ايضاً، و الافراد للديلمى و حلية الاولياء لابي نعيم، و التاريخ للحاكم.

اما تسمية الرسالة فيبدو أن لا أحد سبقه الى مثلها في نفس هذا الموضوع اما بعده فقد كتب العلامة الهندي صديق حسن بن حسن البخاري القنوجي (١٣٠٧ - ١٢٤٨ هـ / ١٨٨٩ - ١٨٣٢ م) كتاب « احياء الميت بذكر مناقب اهل البيت ﷺ » و ما يزال مخطوطاً.

و لغوياً، اختلف اهل اللغة في تفسير معنى «ميت» بالثقل و (ميت) بالتخفيف و قد عرض الاستاذ صبحي البصام اقوالهم و علق عليها معولاً الى الشواهد المعتمدة و الناتج من بحث ان الميت بالثقل. و الميت بالتخفيف بمعنى واحد و هو الذي مات.

و فرغ على ميّت بالثقل معنى و هو الذى لم يمت بعد، و ما قال به القاموس و التاج بخلاف ذلك خطأ بيّن. ورأى البصام ان الفراء و الخليل و أبا عمرو يعرفون ذلك حق المعرفة، وان ما ينسب اليهم بخلافه هم ابرياء منه، فلا ملتفت اليه، و لا تعويل عليه^(١).

موضوع الرسالة

لم يكن موضوع هذه الرسالة جديدا فقد كتب فيه العلماء منذ القديم العديد من البحوث و المصنفات، فجمع مناقب اهل البيت عليه السلام كثير من المحدثين و ألفوها كتباً منهم الامام احمد بن حنبل و النسائي و اسمياه المناقب و الشيخ ابى الحسن على بن عبد الرحمن العالم الصائغ، و ابى على محمد بن محمد بن عبد الله (او عبد الله). والشيخ على بن مؤدب بن شاكر المؤدب استاذ ابن دغيم و اسموا كتبهم (فضائل اهل البيت عليه السلام)^(٢).

و منهم ابونعيم الحافظ الاصبهاني و اسماه بنزول القرآن فى مناقب اهل البيت عليه السلام. و منهم الشيخ محمد بن ابراهيم الجوينى الحموينى الشافعى و اسماه فرائد السمطين فى فضائل المرتضى و الزهراء و السبطين عليه السلام. و منهم على بن عمر الدار قطنى اسماه مسند فاطمة عليها السلام. و منهم ابوالمؤيد موفق بن احمد الحنفى اخطب خطباء خوارزم اسماه فضائل اهل البيت عليه السلام.

و منهم على بن محمد الخطيب الفقيه الشافعى المعروف بابن المغازلى اسماه المناقب، و على بن احمد المالكي اسماه الفصول المهمة.

و منهم من جمع فضائل اهل البيت عليه السلام و كتب فيها كتاباً مفرداً آخذاً من كتب المفسرين و المحدثين المتقدمين كصاحب جواهر العقدين و هو العلامة السمهودى المصرى. و صاحب ذخائر العقبى و صاحب مودة القربى و غيرهم.

و منهم من ذكر فضائلهم فى كتبهم من غير افراد كتاب لها كما فى الصواعق المحرقة لابن حجر الهيئى الشافعى، و مجمع الزوائد للحافظ نور الدين ابى الحسن

١- انظر مجلة مجمع اللغة العربية بدمشق ج ١ - المجلد ٥٧ (يناير - ابريل ١٩٨٢)، ص ١٧٣ - ١٧٧.

٢ - دار بعة ١٩٦٠، ٢٥٧.

على بن ابي بكر الهيثمي جمع فيه ما في مسانيد الامام احمد بن حنبل و ابي يعلى الموصلي و ابي بكر البزار و معاجم الطبراني الثلاثة. و كتاب كنوز الدقائق لعبد الرؤوف المناوي المصري^(١).

و منهم من الف في سيرة الائمة الاثني عشر عليه السلام كالارشاد للشيخ المفيد محمد بن محمد بن النعمان، و اعلام الوري للطبرسي صاحب مجمع البيان و فيه ايضا مختصر السيرة النبوية صلى الله عليه وسلم، و كتب الال لابن خالويه، و مواليد أهل البيت عليه السلام لابن الخشاب، و تذكرة الخواص لسبط بن الجوزي الحنفي، و كشف الغمة لعلی بن عيسى الاربلي و مطالب السؤول لمحمد بن طلحة الشافعي و معالم العترة النبوية صلى الله عليه وسلم للحافظ ابي محمد عبدالعزيز الاخضر الجنايذي البغدادي الحنبلي، و كتاب الذرية الطاهرة عليه السلام لابي بشر محمد بن احمد بن حماد الانصاري المعروف بالدولابي و الائمة الاثني عشر عليه السلام لابن طولون، و المناقب لابن شهر آشوب في احوال النبي و الزهراء و الائمة عليه السلام و غيرهم.

تحقيق الرسالة

اعتمد الشيخ الطريحي في تحقيق هذه الرسالة على النسخة الموجودة في مكتبة (پير محمد شاه) بولاية كجرات الهندية و على نسختين بدار الكتب الظاهرية، الاولى برقم ٥٢٩٦ ضمن مجموع الاوراق (١١٨ ١٢١) التي كتبها ابراهيم بن سلمان بن محمد بن عبدالعزيز الحنفي، اتم تبييضها بتاريخ الثلاثاء الرابع من شعبان سنة ١٠٧٦ هـ. ق^(٢)، و الثانية: ضمن المجموع المرقم ١٤٧١ و هي آخر رسائل هذا المجموع، الاوراق (٨٤-٩١)، الناسخ: عثمان بن محمود بن حامد سنة ١١٨١ هـ ق و اعتمد الشيخ الفتلاوي على نسختين الموجودتين بدارالكتب الظاهرية الانف ذكرهما. و كتبها هذان الاستاذان الجليلان على الرسالة تعاليق مفيدة و خرّجا احاديثها و عرفا بالاعلام الواردة فيها و اما نحن نشبت النسخة المحققة على يد الاستاذ الطريحي بنصها و قد احتفظنا بالنسخة مخطوطة بخط ابراهيم بن سلمان مار الذكر المحفوظة

١- يتابع المودة لسليمان بن ابراهيم الهندوزي ص ٣

٢- اعتمدها مؤسسة الوفاء، بيروت، و نشر النص ضمن منشوراتها عام ١٩٨٢.

بالمكتبة الظاهرية في آخر الكتاب ثم نقلنا نص الرسالة و كلتا حاشيتيها (حاشيتي الفتلاوى و الطريحي) الى اللغة الفارسية لتكون فائدتها اعم و نرجوان يكون عملنا هذا خالصا لوجهه الكريم انه سبحانه و تعالى ولى التوفيق.

كتبه بيمنه الدائرة العبد القانى احمد الحسينى الامامى عفى الله تعالى عن جرائمه فى يوم الخامس و العشرين من شهر الرجب سنة ١٤١١ هـ. ق بمدينة طوس مشهد مولاه الامام على بن موسى الرضا عليه آلاف التحية و الثناء.

[illegible]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الحمد لله على عباده الذين اصطفى هذه ستون حديثا سمعتها
 ابيها الميتة بفضل اهل البيت الحديث الاول اخبرني سعيد بن
 منصور في سننه عن سعيد بن جبيرة قوله قل يا اسلم عليه اجرا الا المودة
 في القربى قل قرط رسول الله صلى الله عليه وسلم الحديث الثاني اخبرني الحسن
 وابن ابي حاتم وابن مردويه في كتاب سيرهم والبطاني في المعجم الكبير عن ابن عباس
 قل لما نزلت هذه الآية قل يا اسلم عليه اجرا الا المودة في القربى قالوا يا رسول
 الله من قرأ بكن هؤلاء الذين وجبت علينا مودتهم قال علي وفاطمة وولداهما
 الحديث الثالث اخبرني ابن ابي حاتم عن ابن عباس في قوله قل ومن يعترفني
 حسنة قل للودة قال بعد الحديث الرابع اخبرني احمد والترمذي ومحمد والنسائي
 والحاكم عن اللطيف بن يحيى قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والله لا يدخل قلب
 امرئ مثلي حتى يحكم رسول الله صلى الله عليه وسلم الحديث الخامس اخبرني مسلم والترمذي
 والنسائي عن زيد بن ارقم ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لا يؤمن بالله واليوم
 الدين الا من آمن بالله ورسوله واما من آمن بالله ورسوله ولم يؤمن بالله ورسوله
 الحديث السادس اخبرني الترمذي وحسنه والحاكم عن زيد بن ارقم قال قال
 رسول الله صلى الله عليه وسلم اني تارك فيكم ما ان تمسكتم به لم تضلوا بعدى كتابي
 وعترتي اهل بيتي وان يتفرق حتى يرد اعلى الحوض فانظروا كيف تخلفوني
 فيها الحديث السابع اخبرني عبد بن حميد في سننه عن زيد بن ثابت قال
 قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اني تارك فيكم ما ان تمسكتم به بعدى لم تضلوا
 الحديث الثامن اخبرني احمد وابو يعلى عن ابي سعيد الخدري ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
 قال اني اترك فيكم ما ان تارك فيكم ما ان تارك فيكم ما ان تارك فيكم ما ان تارك فيكم
 اهل بيتي وان اللطيف الخبير خبير بما ان تارك فيكم ما ان تارك فيكم ما ان تارك فيكم
 كيف تخلفوني فيها الحديث التاسع اخبرني الترمذي وحسنه والبطاني
 عن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم احبوا الله لما انعظكم به من لجة

والجمعة

وينبغي انك ومن ضيعهم لم يحفظ الله له شيئا حصة الاسلام وحرمة حرمته
 الحديث السترات اخذ الله يلى عن على الى الله تعالى والله اعلم
 خير الناس العرب وخير العرب قرين وخير قرين بنو هاشم والله اعلم
 ، وقد اعلمهم اعيان البيت ، بنصف اهل البيت الذين
 ، الامام الى فظا جلاله الدين عبد الله بن الاسود
 . تظله الله برحمته واسكنه فسيح
 ، جنة نبيه وكرمته نار الله
 ، ملائكة شبا ن سلكوا
 ، وسبحوا
 ، عليه السلام
 ، بطون
 ، ابن
 ، ابن
 ، ابن
 ، ابن
 ، ابن

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى .
 هذه ستون حديثاً اسميتها : إحياء المَيِّت
 بفضائل أهل البيت .

الحديث الأول

اخرج سعيد بن منصور في سننه^(١) ، عن
سعيد بن جبير^(٢) ، في قوله تعالى : ﴿ قُلْ لَا

(١) سعيد بن منصور بن شعبة ، ابو عثمان المروزي
 المتوفي سنة ٢٢٧ هـ ، نزيل الحرم ، روى عنه
 مسلم ، وروى له اصحاب الكتب الستة ، الجرح
 والتعديل ١ - ٢ / ٦٨ ، مختصر تاريخ دمشق
 ٦ / ١٧٥ ، التهذيب ٤ / ٨٩ - ٩٠ ، تاريخ البخاري
 ٢ - ١ / ٤٧٢ . وكتابه المشار اليه (كتاب السنن)
 مخطوط في مكتبة كوبريلي رقم ٤٣٩ ، وطبع في الهند
 مطبعة (علمي بريس) سنة ١٣٨٧ هـ .

(٢) سعيد بن جبير الاسدي الكوفي ولد سنة ٤٥ هـ وتلمذ =

أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى ﴿١﴾ قال : « قربي رسول الله صلى الله عليه وسلم » (٢) .

الحديث الثاني

أخرج ابن المنذر (٣) ، وابن أبي حاتم (٤) ،

= على عبد الله بن عباس ، وعبد الله بن عمر ، وكان من أكثر القابعين علماً ومكانة ، وهو من أوائل مفسري القرآن ، أمر به الحجاج بن يوسف فقتل سنة ٩٥ هـ . طبقات ابن سعد ٦ / ٢٥٦ - ٢٦٧ . الجرح والتعديل ١٠ - ٩ ، ١ / ٢ .

طبقات الفقهاء للشيرازي ٦١ - ٦٢ ، وفيات الأعيان ٢٥٦ - ٢٥٨ / ١ .

(١) الشورى : ٢٣ .

(٢) مستدرک الصحيحين ٣ / ١٧٢ . الصواعق المحرقة لابن حجر / ١٣٦ . ذخائر العقبين للمحب الطبري / ١٣٨ ، الدر المنثور للسيوطي ٦ / ٦ .

(٣) هو أبو بكر محمد بن إبراهيم بن المنذر النيسابوري ، فقيه مجتهد من الحفاظ ، كان شيخ الحرم بمكة . قال الذهبي : ابن المنذر صاحب الكتب التي لم يصنف مثلها منها المبسوط في الفقه . ولد سنة ٢٤٢ هـ وتوفي سنة ٣١٩ هـ . تذكرة الحفاظ ٣ / ٤ . الاعلام ١٨٤ / ٦ .

(٤) هو أبو محمد عبد الرحمن بن الحافظ الكبير أبي =

وابن مَرْدَوِيَه^(١) ، في تفاسيرهم . والطَّبْرَانِي^(٢) في

= حاتم محمد بن ادريس التميمي الحنظلي الرازي ، ولد سنة ٢٤٠ هـ في الري وبها توفي سنة ٣٢٧ هـ ، زار مكة ودمشق ومصر واصفهان وغيرها ، كان من مشاهير المحدثين في عصره واخذ الجرح والتعديل عن ابيه وعن ابي زرعة وكان ايضاً من علماء الفقه والقراءات القرآنية . طبقات الحنابلة لابن ابي يعلى ٢ / ٥٥ . فوات الوفيات للكتبي ١ / ٣٣٢ . لسان الميزان ٣ / ٤٣٢ - ٤٣٣ . مرآة الجنان لـ . افاعي ٢ / ٢٨٩ .

(١) هو ابوبكر احمد بن موسى بن مَرْدَوِيَه بن فُورْكَ الاصفهاني ولد سنة ٣٢٣ هـ ، كان محدثاً ومفسراً ومؤرخاً وجغرافياً توفي سنة ٤١٠ هـ . اخبار اصفهان لابي نُعيم ١ / ١٦٨ . المنتظم لابن الجوزي ٧ / ٢٩٤ .

(٢) هو ابو القاسم سليمان بن احمد بن ايوب بن مطير اللخمي الشامي ، من كبار المحدثين ولد في عكا سنة ٢٦٠ هـ واصله من طبرية الشام ورحل الى الحجاز واليمن والعراق وفارس والجزيرة وتوفي باصفهان سنة ٣٦٠ هـ ، له ثلاثة معاجم في الحديث ، احدها المعجم الكبير الذي ذكره السيوطي هنا ، وهناك المعجم الصغير ، والأوسط . النجوم الزاهرة ٤ / ٥٩ . الاعلام ٣ / ١٨١ .

المعجم الكبير ، عن ابن عباس^(١) ، لما نزلت هذه الآية : ﴿ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى ﴾ ، قالوا : يا رسول الله مَنْ قرابتك هؤلاء الذين وجبت علينا مودتهم ؟ قال : « علي وفاطمة وولداهما »^(٢) .

الحديث الثالث

اخرج ابن ابي حاتم ، عن ابن عباس ، في

(١) عبد الله بن عباس بن عبد المطلب القرشي الهاشمي ، ابو العباس حبر الأمة ، الصحابي الجليل ، لازم رسول الله (ص) وروى عنه الاحاديث الصحيحة ، وشهد مع علي امير المؤمنين الجمل وصفين سكن الطائف آخر عمره وبها توفي سنة ٦٨ هـ وكانت ولادته سنة ٣ ق . هـ واخباره كثيرة . الاعلام ٤ / ٢٢٨ .

(٢) تفسير الزمخشري ٢ / ٣٣٩ . اسعاف الراغبين ٢٠٥ ، تفسير ابي السعود ١ / ٦٦٥ . مجمع الزوائد ٩ / ١٦٨ مسند احمد بن حنبل ١ / ٢٢٩ ، الغدير ٣ / ١٢٧ . شواهد التنزيل ٢ / ٣٠ - ١٥٠ . تفسير الطبري ٢٥ / ١٧ . تفسير ابن كثير ٤ / ١١٢ . الصواعق المحرقة ١٠١ / ١٠١ . حلية الاولياء ٣ / ٢٠١ . نزل الابرار ٣١ / ٦ . الدر المنثور ٦ / ٦ .

قوله تعالى : ﴿ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً ﴾^(١) ، قال :
« المودة لآل محمد »^(٢) .

الحديث الرابع

اخرج احمد^(٣) ، والترمذي^(٤) وصححه ،

(١) الشورى : ٢٣ .

(٢) الصواعق المحرقة / ١٠١ . الكشف للزمخشري
٢ / ٣٣٩ . الدر المنثور ٦ / ٦ . فضائل الخمسة
٢ / ٦٧ .

(٣) ابو عبد الله احمد بن محمد بن حنبل الشيباني
البغدادي المروزي المتوفى سنة ٢٤١ هـ من ائمة
الحفاظ المتقنين المحدثين المشهورين ، كان يحفظ
الف الف حديث من كتبه المسند وفضائل علي بن ابي
طالب .

(٤) ابو عيسى محمد بن عيسى بن سَورَةَ السُّلَمي
الترمذي ، ولد سنة ٢١٠ هـ ودرس في بخارى ثم
طاف في خراسان والعراق والحجاز ، ويُعد البخارى
احد شيوخه وقد اخذ مكانه في خراسان بعد وفاته .
كتابه (الجامع) اهم مؤلفاته وعُدَّ من الكتب الاصول
المعتمدة . وفيات الاعيان ١ / ٦١٢ - ٦١٣ . ميزان
الاعتدال ٣ / ١١٧ . اللباب لابن الاثير ١ / ١٧٤ .
مرآة الجنان لليافعي ٢ / ١٩٣ .

والنسائي^(١) ، والحاكم^(٢) ، عن المطلب بن ربيعة^(٣) ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه

(١) ابو عبد الرحمن احمد بن علي بن شعيب بن علي النسائي ولد سنة ٢١٥ هـ وسمع بخراسان والعراق والحجاز والشام ومصر ، وكان من كبار علماء الحديث اقام بمصر وقتاً طويلاً ثم سكن دمشق واشتهر بكتابه (كتاب السنن) توفي سنة ٣٠٣ .

وفيات الاعيان ١ / ٢٥ - ٢٦ . تذكرة الحفاظ / ٦٩٨ - ٧٠١ . التهذيب ١ / ٣٦ - ٣٩ .

(٢) الحاكم النيسابوري محمد بن عبد الله بن حمدويه بن نعيم ابو عبد الله ، يُعرف بابن البَيْع ، ولد في نيسابور سنة ٣٢١ هـ . تولى قضاء (نسا) ثم اعتزله وقام مراراً بالسفارة للبويهني وكان في مجال الحديث ذا مكانة عالية توفي بنيسابور سنة ٤٠٤ هـ .

تاريخ بغداد للخطيب ٥ / ٤٧٣ - ٤٧٤ . طبقات الشافعية للسبكي ٣ / ٦٢ - ٧٢ . شذرات الذهب ٣ / ١٧٦ - ١٧٧ . ميزان الاعتدال ٣ / ٥٨ .

(٣) عبد المطلب بن ربيعة بن الحرث بن عبد المطلب بن هاشم الهاشمي ، امه ام الحكم بنت الزبير بن عبد المطلب ، ممن روي عن النبي (ص) وامير المؤمنين ، وروى عنه ابنه عبد الله ، وعبد الله بن الحرث بن نوفل . وذكر اهل النسب انما يسمونه المطلب واما اهل الحديث فممنهم من يقول =

وسلم : « لا يدخل قلب امرئ مسلم ايمان حتى يحبكم الله ولقرايتي » ^(١) .

الحديث الخامس

اخرج مسلم ^(٢) ، والترمذي ، والنسائي ، عن زيد بن أرقم ^(٣) ، ان رسول الله صلى الله عليه

= المطلب ومنهم من يقول عبد المطلب . سكن المدينة ثم الشام ومات سنة ٦٢ هـ . الاصابة ٤ / ١٩٠ .

(١) الدر المنثور ٦ / ٧ ، والجامع الصحيح ٥ / ٦٥٢ وفيه الحديث هكذا « والذي نفسي بيده لا يدخل قلب رجل الايمان حتى يحبكم الله ولرسوله » .

(٢) هو ابو الحسين مسلم بن الحجاج القشيري النيسابوري ولد في نيسابور سنة ٢٠٢ هـ وطاف في البلاد الإسلامية توفي في نصرآباد من اعمال نيسابور سنة ٢٦١ هـ وكان عالماً في الفقه ، ثقة في الحديث ، تقوم شهرته ومكانته على كتابه الشهير « الجامع الصحيح » ومنهم من ينقله على كتاب البخاري تاريخ بغداد ١٣ / ١٠٠ - ١٠٤ وفيات الاعيان ٢ / ١١٩ - ١٢٠ . تذكرة الحفاظ / ٥٨٨ - ٥٩٠ .

(٣) زيد بن ارقم بن زيد . . الخزرجي ، صحابي جليل ، غزا مع النبي (ص) سبع عشرة غزوة واول مشاهدته الخندق ، وله حديث كثير ورواية ايضاً ، شهد صفين =

وسلم ، قال : « اذكركم الله في اهل بيتي » (١)

الحديث السادس

اخرج الترمذي وحسنه ، والحاكم ، عن
زيد بن أرقم ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم : « اني تارك فيكم ما ان تمسكتم به لن
تضلوا بعدي ، كتاب الله ، وعترتي اهل بيتي ، ولن
يتفرقا حتى يردا علي الحوض ، فانظروا كيف
تخلفوني فيهما » (٢) .

= مع امير المؤمنين علي ومات بالكوفة ايام المختار سنة
٦٦ وقيل ٦٨ هـ . الاصابة ٣ / ٢١ .

(١) صحيح مسلم ٤ / ١٨٧٣ رقم الحديث ٢٤٠٨ . الدر
المنثور ٦ / ٧ . كنز العمال ٧ / ١٠٢ الحديث ٨٥٩
و ٨٦٠ من باب الفضائل .

(٢) في الدر المنثور ٦ / ٧ ورد لفظ الحديث ، عن
الترمذي ، وابن الانباري في المصاحف ، هكذا « عن
زيد بن ارقم رضي الله عنه قال : قال رسول الله صلى
الله عليه وسلم : « اني تارك فيكم ما ان تمسكتم به لن
تضلوا بعدي احدهما اعظم من الآخر كتاب الله حبل
ممدود من السماء الى الأرض ، وعترتي اهل بيتي ،
ولن يتفرقا حتى يردا علي الحوض ، فانظروا كيف
تخلفوني فيها » وسيأتي في الحديث السابع والحديث =

الحديث السابع

اخرج عَبْدُ بنِ حُمَيْدٍ^(١) ، في مسنده ، عن

= الثامن ذكر هذا الحديث بتخريجات اخرى وبعض الاختلاف في الالفاظ وعلى الجملة فهو من الاحاديث الصحيحة وذكرها الكثير من الأئمة ، انظر صحيح الترمذي ٢ / ٣٠٨ . مسند احمد بن حنبل ٤ / ٣٦٦ و ٣ / ١٧ ، سنن البيهقي ٢ / ١٤٨ و ٧ / ٣٠ ، سنن الدارمي ٢ / ٤٣١ ، مشكل الآثار ٤ / ٣٦٨ ، اسد الغابة ٢ / ١٢ . مستدرك الصحيحين ٣ / ١٠٩ و ٣ / ١٤٨ . مجمع الزوائد ١ / ١٦٣ و ١٠ / ٣٦٣ ، طبقات ابن سعد ج ٢ ق ٢ ص ٢ ، حلية الأولياء ١ / ٣٥٥ ، تاريخ بغداد للخطيب ٨ / ٤٤٢ ، الصواعق المحرقة / ٧٥ ، الرياض النضرة ٢ / ١٧٧ ، نزل الابرار / ٣٣ . ذخائر العقبى ١٥ ، ينابيع المودة / ٣١ ، مصابيح السنة / ٢٠٥ ، جامع الأصول ١ / ١٨٧ ، المواهب اللدنية ٧ / ٧ .

(١) عبد بن حميد (وقيل عبد الحميد) بن نصر الكسي من بلدة كس من اعمال سمرقند ، روي عن عبد الرزاق بن همام ، وابوداود الطيالسي وغيرهم ، وروي عنه البخاري ومسلم والترمذي وغيرهم . ويعتبر من الثقات توفي سنة ٢٤٩ هـ ومن كتبه المسند الكبير ، والتفسير . الرجال للقيصري / ٣٣٧ - =

زيد بن ثابت^(١) ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « اني تارك فيكم ما ان تمسكتم به بعدي لَنْ تضلوا ، كتاب الله وعترتي أهل بيتي ، انهما لَنْ يترقا حتى يردا عليّ الحوض » .

الحديث الثامن

اخرج احمد ، وابو يعلى^(٢) ، عن ابي سعيد

= ٣٣٨ ، تذكرة الحفاظ / ٥٣٤ ، شذرات الذهب . ١٢٠ / ٢ .

(١) زيد بن ثابت بن الضحاك . . الانصاري الخزرجي ، من اصحاب رسول الله (ص) ومن كتاب الوحي ، ومن الراسخين في العلم مات على رواية سنة ٥٢ هـ وفيه يقول حسان بن ثابت يرثيه :

فَمَنْ لِلْقَوَافِي بَعْدَ حَسَّانَ وَابْنِهِ
وَمَنْ لِلْمَعَانِي بَعْدَ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ
الاصابة ٣ / ٢٢ - ٢٣ .

(٢) ابو يعلى بن علي بن المثنى التميمي الموصلي ، ولد في الموصل سنة ٢١٠ هـ وسمع الحديث عن احمد ابن حاتم الطويل ويحيى بن معين وغيرهم ويعد من الثقات وعُرف بكتابه (المسند الكبير) توفي سنة ٣٠٧ هـ . تذكرة الحفاظ / ٧٠٧ - ٧٠٩ . شذرات الذهب ٢ / ٢٥٠ . ولأبي يعلى مسند طبع حديثاً .

الْخُدْرِي^(١) ، ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : « اني اوشك ان ادعى فاجيب ، واني تارك فيكم الثقلين ، كتاب الله وعترتي أهل بيتي ، وان اللطيف الخبير خبرني انهما لَنْ يفترقا حتى يردا عليّ الحوض ، فانظروا كيف تخلفوني فيهما » .

الحديث التاسع

اخرج الترمذي وحسنه ، والطبراني ، عن ابن عباس قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « احبوا الله لِمَا يَغْذُوكُمْ بِهِ مِنْ نِعْمِهِ ، واحبوني لحب الله ، واحبوا اهل بيتي لحبي »^(٢) .

-
- (١) ابو سعيد الخُدْري سعد بن مالك بن سنان الانصاري الخزرجي صحابي كان من ملازمي النبي (ص) ، روي عنه احاديث كثيرة ، غزا اثنتي عشرة غزوة . توفي في المدينة سنة ٧٤ هـ وكانت ولادته سنة ٣ قبل الهجرة الشريفة . حلية الأولياء ١ / ٢٩٩ .
- (٢) الدر المنثور ٦ / ٧ ، وفيه ممن اخرجهم ايضاً الحاكم ، والبيهقي في شعب الايمان وانظر المستدرک على الصحيحين ٣ / ١٥٠ . صحيح الترمذي ٥ / ٦٦٤ رقم ٣٧٨٩ . ميزان الاعتدال ٢ / ٤٣ . تاريخ بغداد ٤ / ١٥٩ . جامع الاصول ١٠ / ١٠٠ . اسد الغابة =

الحديث العاشر

اخرج البخاري^(١) ، عن ابي بكر الصديق (رض) قال : « ارقبوا محمداً - صلى الله عليه وسلم - في أهل بيته »^(٢) .

الحديث الحادي عشر

اخرج الطبراني ، والحاكم ، عن ابن عباس ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « يا بني عبد المطلب اني قد سألت الله لكم ثلاثاً ، ان يثبت قلوبكم وان يعلم جاهلكم ، ويهدي ضالككم ،

= ١٢ / ٢ . مشكاة المصابيح / ٥٧٣ . نزل الابرار / ٣٤ . ينابيع المودة / ١٩٢ ، ٢٧١ .

(١) محمد بن اسماعيل بن ابراهيم البخاري الجعفي ولد سنة ١٩٤ ، من اكابر المحدثين تقوم شهرته على كتابه الشهير (الجامع الصحيح) توفي سنة ٢٥٦ في خرتنك على بُعد فرسخين من سمرقند ، وكتبت عن حياته ومصنفاته كتب ورسائل كثيرة . الجرح والتعديل ٣ / ٢ / ١٩١ . تاريخ بغداد ٢ / ٤ - ٣٤ ، وفيسات الاعيان ١ / ٥٧٦ - ٥٧٧ . شذرات الذهب ٢ / ١٣٤ - ١٣٦ .

(٢) صحيح البخاري ، الحديث ٩ ، ٣٥ ، و ٣٥٤١ كتاب فضائل الصحابة (طبعة دمشق ١٩٨١) الدر المنثور ٦ / ٧ .

وسأله ان يجعلكم جوداء نجداء رحماء ، فلو ان رجلاً صفن بين الركن والمقام فصلني وصام ثم مات وهو مبغض لأهل بيت محمد دخل النار» (١) .

الحديث الثاني عشر

اخرج الطبراني ، عن ابن عباس ، ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : « بغض بني هاشم والانصار كفر ، وبغض العرب نفاق » (٢) .

الحديث الثالث عشر

اخرج ابن عدي (٣) في الاكليل ، عن ابي

- (١) مستدرک الصحيحين ٣ / ١٤٨ و ٣ / ١٥٠ . تاريخ بغداد ٣ / ١٢٢ . ذخائر العقبى ١٨ / ١٥ ، كنز العمال ٦ / ٢٠٣ . الصواعق المحرقة ١٤٠ .
(٢) كنز العمال ٦ / ٢٠٤ . الاحاديث ٣٥٤٦ - ٣٥٤٨ - ٣٥٥٧ .
(٣) ابو احمد عبد الله بن عدي بن عبد الله الجرجاني

ويعرف بابن القطان ولد سنة ٢٧٧ هـ في جرجان وارتحل الى امصار شتى طلباً للعلم وكان محدثاً ثقة على معرفة باحوال الرجال والجرح والتعديل بالاضافة الى الفقه . توفي بجرجان سنة ٣٦٠ هـ . الباب لابن الاثير ١ / ٢١٩ . تذكرة الحفاظ ٩٤٠ - ٩٤٢ .

سعيد الخدري قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « مَنْ ابغضنا اهل البيت فهو منافق » (١) .

الحديث الرابع عشر

اخرج ابن حبان (٢) في صحيحه ، والحاكم ، عن ابي سعيد (٣) ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « والذي نفسي بيده لا يبغضنا اهل البيت رجل إلا ادخله الله النار » (٤) .

(١) الدر المنثور ٦ / ٧ . ذخائر العقبى / ١٨ وقال : اخرجه احمد في المناقب وذكره المناوي في كنوز الحقائق / ١٣٤ وقال : اخرجه الديلمي .
(٢) ابو حاتم محمد بن حبان بن احمد بن حبان التميمي البستي ولد سنة ٢٧٠ هـ وكان فقيهاً ومن مشاهير محدثي زمانه بالاضافة الى علمه في الطب واللغة والفلك . اقام في نيسابور وبخاري ونسا واستقر اخيراً بوطنه سجستان وتوفي سنة ٣٥٤ . اللباب ١ / ٢٧٣ .
الوافي بالوفيات للصفدي ٢ / ٣١٧ - ٣١٨ . شذرات الذهب ٣ / ١٦ .

(٣) الخدري ، وقد مرّت ترجمته .

(٤) المستدرک على الصحيحين ٣ / ١٥٠ مسنده الى ابي عبد الله محمد بن عبد الله الصفار عن ابي عبد الله محمد بن عبد الله بن الحسن الاصبهاني ، عن =

الحديث الخامس عشر

اخرج الطبراني ، عن الحسن بن علي رضي الله عنه انه قال لمعاوية بن خديج^(١) : يا معاوية بن خديج اياك وبغضنا ، فإن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : « لا يبغضنا احد ، ولا يحسدنا احد إلاّ زيد يوم القيامة عن الحوض بسياط

= محمد بن ابي بكر الحضرمي ، عن محمد بن فضيل الضبي ، عن أبان بن جعفر بن ثعلب ، عن جعفر بن أبياس ، عن ابي نضرة ، عن ابي سعيد الخدري ، وفي رواية اخرى ذكرها الخاكم ايضاً في الكتاب السابق ٣ / ١٥٠ : إلاّ اكبه الله في النار . وفيه هذا حديث صحيح على شرط مسلم ولم يُخرجاه .

(١) معاوية بن خديج بن عقبة السكوني الكندي ، شهد فتح مصر وكان هو السوارد بفتح الاسكندرية على عمر بن الخطاب ثم غزا افريقية ثلاث مرات احداهن سنة ٣٤ فنزل بمكان القيروان الحالي واحتفر آباراً تسمى آبار خديج . وكان من الرواة المحدثين توفي سنة ٥٢ هـ . معالم الايمان في معرفة اهل القيروان لعبد الرحمن بن محمد الانصاري المعروف بالدباغ . طبع سنة ١٣٢٠ ج ١ / ١١٣ .

من نار» (١) .

الحديث السادس عشر

اخرج ابن عدي ، والبيهقي (٢) في (شعب

(١) جاء في مجمع الزوائد ٤ / ٢٧٨ قال : وعن معاوية بن خديج قال ارسلني معاوية بن ابي سفيان الى الحسن بن علي اخطب على يزيد بنتاً له او اختاً له - فأتيته فذكرت له يزيد فقال : انا قوم لا نزوج نساءنا حتى نستأمرهن فأتيتها فذكرت لها يزيد فقالت : والله لا يكون ذلك حتى يسير فينا صاحبك كما سار فرعون في بني اسرائيل يذبح ابناءهم ويستحي نساءهم فرجعت الى الحسن فقلت : ارسلتني الى فلقة تسمى امير المؤمنين فرعون ، قال : يا معاوية اياك وبغضنا فإن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا يبغضنا ولا يحسدنا احد الا ذيد يوم القيامة عن الحوض بسياط من النار ، قال : رواه الطبراني . وذكره في ٩ / ١٧٢ مختصراً . وورد في كنز العمال ٦ / ٢١٨ .

(٢) احمد بن الحسين بن علي ابو بكر البيهقي (٣٨٤ - ٤٥٨ هـ) من ائمة الحديث وكتابه (الجامع المصنف في شعب الايمان) هو احد كتبه العديدة التي عليها المعول لدى الشافعية حتى قيل : ما من شافعي الا وللشافعي فضل عليه الا البيهقي فإن له المنة والفضل على الشافعي لكثرة مصانيفه في مذهبه وتأيد آرائه . الاعلام ١ / ١١٣ .

الايمان) ، عن علي قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « مَنْ لَمْ يَعْرِفْ حَقَّ عِتْرَتِي وَالْإِنْصَارَ فَهُوَ لِأَحَدِي ثَلَاثَ ، أَمَّا مُنَافِقٌ ، وَأَمَّا لَزْنِيَّةٌ ، وَأَمَّا لَغَيْرِ طَهُورٍ - يَعْنِي حَمَلَتَهُ أُمُّهُ عَلَى غَيْرِ طَهَرٍ » (١) .

الحديث السابع عشر

أَخْرَجَ الطَّبْرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ ، عَنْ ابْنِ عَمْرِو قَالَ : « أَخْبَرَنَا مَا تَكَلَّمَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « أَخْلَفُونِي فِي أَهْلِ بَيْتِي » (٢) .

الحديث الثامن عشر

أَخْرَجَ الطَّبْرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ ، عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « الزَّمُوا مُودَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّهُ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ يُوَدُّنَا دَخَلَ الْجَنَّةَ بِشِفَاعَتِنَا ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَنْفَعُ عَبْدًا عَمَلُهُ إِلَّا بِمَعْرِفَةِ حَقِّنَا » (٣) .

(١) كنز العمال ٦ / ٢١٨ رقم الحديث ٣٨٢٠ .

(٢) مجمع الزوائد ٩ / ١٦٣ قال : ورواه الطبراني في الأوسط عن ابن عمر . الصواعق المحرقة ٩٠ و ١٣٦ .

(٣) مجمع الزوائد ٩ / ١٧٢ .

الحديث التاسع عشر

اخرج الطبراني في الأوسط ، عن جابر بن عبد الله^(١) رضي الله عنه قال : خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو يقول : « ايها الناس مَنْ ابغضنا أهل البيت حشره الله تعالى يوم القيامة يهودياً »^(٢) .

(١) جابر بن عبد الله الانصاري الخزرجي ، صحابي جليل وله صحيفة مشهورة منسوبة له اول رواتها هو سليمان ابن قيس اليشكري ، ويعد جابر من كبار المحدثين الثقات ولادته سنة ١٦ قبل الهجرة ووفاته سنة ٧٨ هـ له ترجمة في رجال النجاشي والكشي والطوسي وانظر ايضاً طبقات ابن سعد ٥ / ٤٦٧ وتهذيب التهذيب ٤ / ٢١٤ .

(٢) في مجمع الزوائد ٩ / ١٧٢ : وعن جابر بن عبد الله الانصاري قال : خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فسمعتة وهو يقول : ايها الناس مَنْ ابغضنا أهل البيت حشره الله يوم القيامة يهودياً فقلت : يا رسول الله وان صام وصلى ، قال وان صام وصلى وزعم انه مسلم احتجر بذلك من سفك دمه وان يؤدي الجزية عن يد وهم صاغرون (الى ان قال) في آخره فاستغفرت لعلي وشيعته ، قال : رواه الطبراني في الاوسط .

الحديث العشرون

اخرج الطبراني في الأوسط عن عبد الله بن جعفر^(١) ، قال : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم : « يا بني هاشم ، اني قد سألت الله لكم ان يجعلكم نجداً رحماً ، وسألته ان يهدي ضالكم ، ويؤمن خائفكم ، ويشبع جائعكم ، والذي نفسي بيده لا يؤمن احدٌ حتى يحبكم بحبي ، اترجون ان تدخلوا الجنة بشفاعتي ولا يرجوها بنو عبد المطلب »^(٢) .

(١) عبد الله بن جعفر بن ابي طالب بن عبد المطلب الهاشمي القرشي صحابي ولد بأرض الحبشة سنة ١ هـ لما هاجر ابواه اليها وهو اول مَنْ ولد بها من المسلمين ، واتى البصرة والكوفة والشام وكان كريماً يسمي «بحر الجود» ، وكان من الأمراء في جيش امير المؤمنين يوم صفين ومات بالمدينة سنة ٨٠ هـ . الاعلام ٤ / ٢٠٤ .

(٢) الحديث في مستدرک الصحيحين ٣ / ١٤٨ مع بعض الاختلاف ، وفيه قال الحاكم : هذا حديث حسن صحيح على شرط مسلم . والصواعق المحرقة ١٤٠ . وكنز العمال ٦ / ٢٠٣ رقم الحديث ٣٥٣٢ و ٣٥٣٠ .

الحديث الحادي والعشرون

اخرج ابن ابي شَيْبَةَ^(١) ، ومسدد^(٢) ، في مسنديهما ، والحكيم الترمذي^(٣) في نوادر الاصول ، وابو يعلى ، والطبراني ، عن سلمة بن

(١) ابو بكر بن ابي شَيْبَةَ عبد الله بن محمد بن ابراهيم بن عثمان العبسي الكوفي ولد سنة ١٥٩ وعاش في بغداد وكان في عصره محدثاً ذا شهرة واسعة وتوفي سنة ٢٣٥ هـ . طبقات ابن سعد ٦ / ٢٨٨ . تاريخ بغداد ١٠ / ٦٦ - ٧١ . ميزان الاعتدال ٢ / ٧١ .

(٢) مسدّد بن مُسَرِّهْد الاسدي البصري ابو الحسن محدث هو اول من صنف المسند بالبصرة ، كان حافظاً حجة من الأئمة المصنفين الاثبات وله مراسلات مع الامام ابن حنبل . طبقات الحنابلة ١ / ٣٤١ - ٣٤٥ . الاعلام ٨ / ١٠٨ .

(٣) محمد بن علي بن الحسن بن بشير ابو عبد الله الحكيم الترمذي محدث حافظ صوفي سمع الكثير في خراسان والعراق ، وقدم نيسابور وحديث بها ، وسمع منه الحديث سنة ٣١٨ هـ ، ومن جملة تصانيفه كتاب نوادر الاصول في معرفة اخبار الرسول . طبقات الشافعية للسبكي ٢ / ٢٠ . الاعلام ٧ / ١٥٦ - ١٥٧ . معجم المؤلفين ١٠ / ٣١٥ .

الأكوع^(١) قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « النجوم امان لأهل السماء واهل بيتي امان لامتي »^(٢) .

(١) سلمة بن الأكوع الاسلمي ، صحابي من الذين بايعوا تحت الشجرة ، غزا مع النبي (ص) سبع غزوات ، وكان شجاعاً بطلاً رامياً عداءً ، وممن غزا افريقية زمن عثمان ، توفي في المدينة سنة ٤٧ هـ . ابن سعد ٤ / ٣٨ . الاعلام ٣ / ١٧٢ .

(٢) كنز العمال ٦ / ١١٦ و ٧ / ٢١٧ ، الصواعق المحرقة ١١١ / . فيض القدير ٦ / ٢٩٧ ذخائر العقبى / ١٧ . مرقاة المصابيح ٥ / ٦١٠ ورواه الحاكم بصورتين مختلفتين فقد جاء في مستدرك الصحيحين ٣ / ١٤٩ بسنده عن ابن عباس عن رسول الله (ص) قال : النجوم امان لاهل الأرض من الفرق واهل بيتي امان لامتي من الاختلاف ، فإذا خالفتها قبيلة من العرب اختلفوا فصاروا حزب ابليس (قال الحاكم) هذا حديث صحيح الاسناد ، وعلى هذه الصورة رواه أيضاً ابن حجر في الصواعق المحرقة ١٤٠ / وصححه . والصورة الاخرى للحديث في مستدرك الصحيحين ٣ / ٤٥٨ روى الحاكم بسنده عن محمد بن المنكدر عن ابيه عن النبي (ص) انه خرج ذات ليلة وقد اُخِر صلاة العشاء حتى ذهب من الليل هنيئة او ساعة والناس ينتظرون في المسجد ، فقال : ما تنتظرون ؟ فقالوا : =

الحديث الثاني والعشرون

اخرج البزار^(١) ، عن ابي هريرة^(٢) ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « اني خلّفت فيكم اثنين لئن تضلوا بعدهما كتاب الله ونسبتي ولئن يتفرقا حتى يردا عليّ الحوض » .

= نتظر الصلاة ، فقال : انكم لن تزالوا في صلاة ما انتظرتموها ، ثم قال : اما انها صلاة لم يصلها احد ممن كان قبلكم من الامم ، ثم رفع رأسه الى السماء فقال : النجوم امان لاهل السماء فان طمست اتى السماء ما يوعدون (الى ان قال) واهل بيتي امان لامي فإذا ذهب اهل بيتي اتى امتي ما يوعدون .

(١) هو ابو بكر احمد بن عمرو بن عبد الخالق البزار الحافظ المتوفي بالرملة سنة ٢٩٢ هـ صاحب المسند ، ايضا المكنون / ٤٨١ .

(٢) ابو هريرة الدوسي : اختلفوا في اسمه فقيل هو عمير بن عامر ، وقيل عبد الرحمن بن صخر وغير لك . اسلم سنة ٧ هـ مات سنة ٥٨ هـ قال ابن حبان « وكان من الحفاظ المواظبين على صحبة رسول الله (ص) في كل وقت على ملء بطنه » مشاهير علماء الامصار ص ١٥ رقم ٤٦ طبع سنة ١٩٥٩ بمصر .

الحديث الثالث والعشرون

اخرج البزار ، عن علي رضي الله عنه قال :
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « اني
مقبوض ، واني قد تركت فيكم الثقلين ، كتاب
الله ، واهل بيتي ، وانكم لَنْ تضلوا بعدهما » .

الحديث الرابع والعشرون

اخرج البزار ، عن عبد الله بن الزبير^(١) ، ان
النبي صلى الله عليه وسلم ، قال : « مثل اهل بيتي
مثل سفينة نوح من ركب فيها نجا ، ومنْ تخلف
عنها غرق »^(٢) .

(١) عبد الله بن الزبير بن العوام القرشي الاسدي ابو
بكر ، من فرسان قريش واول مولود في المدينة بعد
الهجرة وشهد فتح افريقية زمن عثمان وبويع له
بالخلافة سنة ٦٤ هـ عقب موت يزيد بن معاوية
فحكم مصر والحجاز واليمن وخراسان والعراق واكثر
الشام وجعل قاعدة ملكه المدينة وله وقائع هائلة مع
الامويين ، قتل سنة ٧٣ هـ في مكة ، الاعلام
٢١٨ / ٤ .

(٢) رواه الحاكم بسنده عن حنش الكناني في مستدرک =

الحديث الخامس والعشرون

اخرج البزار ، عن ابن عباس رضي الله عنه

= الصحيحين ٢ / ٣٤٣ قال : سمعت ابا ذر يقول وهو
 آخذ باب الكعبة : ايها الناس من عرفني فاننا من
 عرفتم ، ومن انكرني فاننا ابو ذر ، سمعت رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يقول : مثل اهل بيتي مثل سفينة
 نوح من ركبها نجا ومن تخلف عنها غرق (قال
 الحاكم) هذا حديث صحيح على شرط مسلم . ورواه
 ايضاً ٣ / ١٥٠ بطريق آخر عن حنش . وسيرد ذكر هذا
 الحديث بطرق اخرى في الاحاديث الآتية ٢٥ ، ٢٦ ،
 ٢٧ ، وعلى الجملة فهو من صحاح الاحاديث تواتر
 ذكره واخرج خبره في الكثير من المصادر فممن ذلك
 كنز العمال ٦ / ٢١٦ وقال اخرج ابن جرير عن ابي
 ذر . وفي ج ٦ / ٢١٦ ايضاً ، وفي مجمع الزوائد
 ٩ / ١٦٨ وقال : رواه البزار والطبراني في الثلاثة وفي
 حلية الأولياء ٤ / ٣٠٦ رواه بسنده عن سعيد بن
 جبير ، عن ابن عباس ، وفي مرقاة المصابيح ٥ / ٦١٠
 في المتن وذكر في الشرح ان احمد بن حنبل رواه .
 وفي تاريخ بغداد ١٢ / ١٩ رواه بسنده عن انس بن
 مالك . وفي كنوز الحقائق / ١٣٢ . وذخائر
 العقبى / ٢٠ والصواعق المحرقة / ٧٥ . ينابيع
 المودة / ٢٨ . نزل الابرار / ٣٣ . ميزان الاعتدال
 ١ / ٢٢٤ ، الخصائص الكبرى ٢ / ٢٦٦ .

قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « مثل
اهل بيتي مثل سفينة نوح . من ركب فيها نجا ،
ومن تخلف عنها غرق » .

الحديث السادس والعشرون

اخرج الطبراني ، عن ابي ذر^(١) رضي الله عنه
سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم : « مثل
اهل بيتي فيكم مثل سفينة نوح في قوم نوح ، مَنْ
ركبها نجا وَمَنْ تخلف عنها هلك ، ومثل باب
حطة في بني اسرائيل » .

(١) جنذب بن جنادة ابو ذر الغفاري ، صحابي ، من
كبارهم قديم الإسلام اسلم بعد اربعة وكان خامساً ،
يضرب به المثل في الصدق وهو اول من حَيَّ رسول
الله بتحية الإسلام ، هاجر الى بلاد الشام بعد وفاة
الرسول (ص) فاقام الى ان توفي ابو بكر وعمر وولي
عثمان فسكن دمشق وجعل ديدنه تحريض الفقراء على
مشاركة الاغنياء في اموالهم حتى شكاه معاوية الى
عثمان فاستقدمه عثمان الى المدينة ونفاه الى الربذة
حتى مات سنة ٣٢ هـ وقد الفت عنه كتب كثيرة .
الاعلام ٢ / ١٣٦ .

الحديث السابع والعشرون

اخرج الطبراني في الأوسط ، عن ابي سعيد
الخدري رضي الله عنه ، قال : سمعت رسول الله
صلى الله عليه وسلم يقول : « انما مثل اهل بيتي
كمثل سفينة نوح مَنْ ركبها نجا وَمَنْ تخلف عنها
غرق ، وانما مثل اهل بيتي فيكم مثل باب حطة في
بني اسرائيل مَنْ دخله غُفر له » (١) .

الحديث الثامن والعشرون

اخرج البخاري (٢) في تاريخه ، عن الحسن بن
علي رضي الله عنهما قال : قال رسول الله صلى

(١) قال المناوي في فيض القدير ٤ / ٣٥٦ اخرج
الدارقطني في الافراد ، عن ابن عباس ، وقال في
الشرح : يعني انه سبحانه وتعالى كما جعل لبني
اسرائيل دخولهم الباب متواضعين خاشعين سبياً
للغفران جعل لهذه الأمة مودة علي والاهتداء بهداه
وسلوك سبيله وتوليه سبياً للغفران ودخول الجنان
ونجاتهم من النيران ، فضائل الخمسة ٢ / ٥٩ .
والسمهودي : جواهر العقدين (مخطوط) ٢ / ٣٦
ب بالظاهرة .

(٢) في نسخة الظاهرية : ابن النجار ص ٣ .

الله عليه وسلم : « لكل شيء اساس واساس
الإسلام حب اصحاب رسول الله وحب اهل
بيته » .

الحديث التاسع والعشرون

اخرج الطبراني ، عن عمر (رض) قال : قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم : « كل بني انثى
فإن عصبتهم^(١) لا بيهم ما خلا ولد فاطمة فلإني انا
عصبتهم وانا وليهم »^(٢) .

الحديث الثلاثون

اخرج الحاكم عن جابر ، قال : قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم : « كل بني ام ينتمون الى
عصبة إلا ولدي فاطمة فانا وليهما وعصبتهما »^(٣) .

(١) العَصْبَةُ : بالتحريك جمع عاصب كطلبة جمع طالب ،
وهم الأقارب من جانب الأب .

(٢) في ذخائر العقبى / ١٢١ رواه عن عمر بهذا النص
« كل ولد أب فلإن عصبتهم لا بيهم ما خلا ولد فاطمة
فلإني انا ابوهم وعصبتهم » قال : اخرجه احمد في
المناقب .

(٣) اخرجه البغدادى في تاريخ بغداد ١١ / ٢٨٥ بطريقين =

الحديث الحادي والثلاثون

اخرج الحاكم عن جابر ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « كل بني ام ينتمون إلى عصة ينتمون اليهم الا ولدي فاطمة فانا وليهما وعصتهما » (١) .

الحديث الثاني والثلاثون

اخرج الطبراني في الاوسط ، عن جابر ، انه سمع عمر بن الخطاب رضي الله عنه يقول للناس حين تزوج بنت علي رضي الله عنه : « ألا تهنئوني ، سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : « ينقطع يوم القيامة كل سبب ونسب إلا

= عن فاطمة بنت الحسين عن فاطمة الزهراء عليها السلام ، وفي مجمع الزوائد ٩ / ١٧٢ اخرجه عن فاطمة الكبرى وقال : رواه الطبراني وابويعلی .

(١) مستدرک الصحيحین ٣ / ١٦٤ وقال : هذا حديث صحيح الاسناد ، وفي نزل الابرار ٨٦ / وزاد فيه من قوله (ص) : « وهم عترتي خلقتوا من طينتي » . وذكر المتقي الهندي الاحاديث الثلاثة هذه ٢٩ - ٣٠ - ٣١ انظر كنز العمال ٦ / ٢١٦ و ٢٢٠ .

سببي ونسبي» (١) .

الحديث الثالث والثلاثون

اخرج الطبراني عن ابن عباس رضي الله عنه
قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « كل
سبب ونسب منقطع يوم القيامة إلا سببي
ونسبي » (٢) .

الحديث الرابع والثلاثون

اخرج ابن عساكر في تاريخه (٣) ، عن ابن عمر
رضي الله عنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم : « كل نسب وصهر منقطع يوم القيامة إلا

(١) حلية الأولياء ٧ / ٣١٤ .

(٢) مجمع الزوائد ٩ / ١٧٣ وقال : رواه الطبراني ورجاله
ثقات . فيض القدير ٥ / ٣٥ وورد ايضاً ضمن حديث
في مجمع الزوائد ٨ / ٢١٦ .

(٣) علي بن الحسن بن هبة الله ، ابو القاسم ، ثقة الدين
ابن عساكر الدمشقي المؤرخ الحافظ الرحالة ، كان
محدث الديار الشامية ورفيق السمعاني صاحب
الانساب . ولادته بدمشق ٤٩٩ هـ وبها توفي سنة ٥٧١
هـ له تاريخ دمشق الكبير ويعرف بتاريخ ابن عساكر ،
وكتب اخرى كثيرة . الاعلام ٥ / ٨٢ .

نسبي وصهري» (١) .

الحديث الخامس والثلاثون

اخرج الحاكم ، عن ابن عباس ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « النجوم امان لأهل الأرض من الغرق ، وأهل بيتي امان لامتي من الاختلاف فإذا خالفها قبيلة اختلفوا فصاروا حزب ابليس » (٢) .

الحديث السادس والثلاثون

اخرج الحاكم ، عن انس (٣) قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « وعدني ربي في اهل بيتي مَنْ اقر منهم بالتوحيد ولي بالبلاغ انه لا

(١) فيض القدير ٥ / ٣٥ . وانظر مستدرك الصحيحين ٣ / ١٥٨ .

(٢) مستدرك الصحيحين ٣ / ١٤٩ جمع الجوامع ١ / ٤٥١ .

(٣) انس بن مالك بن النضر الخزرجي الانصاري صاحب رسول الله (ص) وخادمه ، روى عنه البخاري ومسلم ٢٢٨٦ حديثاً . ولد في المدينة سنة ١٠ قبل الهجرة وبعد وفاة رسول الله (ص) رحل الى دمشق ومنها الى البصرة فمات فيها سنة ٩٣ هـ .

يعذبهم» (١) .

الحديث السابع والثلاثون

اخرج ابن جرير (٢) في تفسيره ، عن ابن عباس في قوله تعالى : ﴿ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ﴾ (٣) . قال : « من رضى محمد ان لا يدخل احد من اهل بيته النار » (٤) .

(١) مستدرک الصحيحين ٣ / ١٥٠ (بسنده عن عمر بن سعيد الابح ، عن سعيد بن ابي عروبة ، عن قتادة ، عن انس عن رسول الله (ص) ، ثم قال الحاکم انه حديث صحيح الاسناد . وكره ابن حجر في الصواعق المحرقة / ١٤٠ .

(٢) ابو جعفر محمد بن جرير الطبري ، كان احداثمة العلماء يحکم بقوله ويرجع الى رأيه لمعرفة وفضله ولد سنة ٢٢٤ هـ وسكن بغداد حتى وفاته سنة ٣١٠ هـ وهو صاحب الكتاب المشهور تاريخ الامم والملوك الانساب للسمعاني ٩ / ٤١ - ٤٢ .

(٣) الضحى : ٥ .

(٤) انظر كنز العمال ٦ / ٢١٥ . الصواعق المحرقة / ١١١ و ٩٥ وذخائر العقبى / ١٩ . وفيض القدير ٤ / ٧٧ وجاء في الدر المنثور ٦ / ٣٦١ (اخرجه ابن جرير من طريق السدي عن ابن =

الحديث الثامن والثلاثون

اخرج البزار ، وابو يعلى ، والعقيلي ^(١) ،
والطبراني ، وابن شاهين ^(٢) ، عن ابن مسعود ^(٣) ،

= عباس . وفي الاخير عدة روايات تؤكد على نزول هذه
الآية الشريفة في اهل البيت .

(١) ابو جعفر محمد بن عمرو بن موسى بن حماد العقيلي
الحجازي ، عاش في مكة والمدينة . كان محدثاً ثقة
كثير التصانيف . ويقال بانه كان قوي الذاكرة حتى انه
استطاع ان يتابع حلقاته العلمية قراءة تلاميذه للنصوص
وان يصححها دون النظر في اصول مكتوبة . الوافي
بالوفيات للصفوي ٤ / ٢٩١ . شذرات الذهب
٢ / ٢٩٥ - ٢٩٦ .

(٢) ابو حفص عمر بن احمد بن عثمان المعروف بابن
شاهين اصله من بغداد ولد سنة ٢٩٧ هـ وكان محدثاً
ثقة كثير التصانيف ذكر بنفسه انه صنف ثلاث مائة
مصنف وثلاثين مصنفاً منها التفسير الكبير الف
وخمسمائة جزء . المنتظم لابن الجوزي ٧ / ١٨٢ -
١٨٣ . غاية النهاية ١ / ٥٨٨ . لسان الميزان
٤ / ٢٨٣ - ٢٨٥ تذكرة الحفاظ / ٩٨٧ - ٩٩٠ . وفي
نسخة الظاهرية ورد بعد ذكر ابن شاهين (في
السنة) .

(٣) عبد الله بن مسعود بن غافل بن حبيب ، صحابي من =

قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « ان فاطمة احصنت فرجها فحرم الله ذريتها على النار » (٤) .

الحديث التاسع والثلاثون

اخرج الطبراني ، عن ابن عباس رضي الله عنه ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ،

= اكابرهم فضلاً وعقلاً وقرباً من رسول الله (ص) ومن السابقين الى الإسلام واول من جهر بقراءة القرآن وكان خادماً رسول الله (ص) الأمين وصاحب سره . ولي بعد وفاته (ص) بيت مال الكوفة . توفي سنة ٣٢ هـ . الاعلام ٤ / ٢٨٠ .

(١) مستدرک الصحيحين ٣ / ١٥٢ . حلية الأولياء ٤ / ١٨٨ . وكنز العمال ٦ / ٢١٩ وقال : اخرج البزار وابو يعلى والطبراني عن ابن مسعود . وفي ذخائر العقبى ٤٨ / وقال : اخرج ابو تمام في فوائده عن عبد الله عن النبي (ص) . نزل الابرار ٨٧ / وقال : اخرج البراء وابو يعلى والطبراني وابن عدي وابن شاهين والحاكم وتمام وابو نعيم والخطيب وابن عساكر كلهم عن ابن مسعود عن النبي (ص) . ميزان الاعتدال ٣ / ٢١٦ . مجمع الزوائد ٩ / ٢٠٢ . تاريخ بغداد ٣ / ٥٤ .

لفاطمة رضي الله عنها : « ان الله غير معذبك ولا
ولذلك » (١) .

الحديث الأربعون

اخرج الترمذي وحسنه ، عن جابر ، قال : قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم : « يا ايها الناس
اني تركت فيكم ما ان اخذتم به لن تضلوا : كتاب
الله وعترتي » (٢) .

الحديث الحادي والاربعون

اخرج الخطيب في تاريخه (٣) ، عن علي رضي

(١) كنز العمال ٦ / ٢١٩ وفيه (اخرج الطبراني عن ابن
عباس) وكذلك في نزل الابرار / ٨٣ . والدرة اليتيمة
في بعض فضائل السيدة العظيمة ص ٢٨ الحديث ١١ .
(٢) صحيح الترمذي ٢ / ٣٠٨ . بسنده عن جابر بن عبد الله
(قال) وفي الباب عن ابي ذر وابي سعيد وزيد بن
ارقم وحذيفة بن اسيد . وفي كنز العمال ١ / ٤٨
(قال) اخرج جده ابن ابي شيبة والخطيب في المتفق
والمفتقر عن جابر .

(٣) احمد بن علي بن ثابت البغدادي المعروف بالخطيب
مولده في غزية منتصف الطريق بين الكوفة وبغداد سنة
٣٩٢ هـ ومنشأه في بغداد رحل الى مكة وسمع بالبصرة =

الله عنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « شفاعتي لامتي من احب اهل بيتي » (١) .

الحديث الثاني والاربعون

اخرج الطبراني ، عن ابن عمر رضي الله عنه ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « اول من اشفع له من امتي اهل بيتي » (٢) .

الحديث الثالث والأربعون

اخرج الطبراني ، عن المطلب بن عبد الله بن حنطب (٣) ، عن ابيه ، قال : خطبنا رسول الله

= ودينور والكوفة وغيرها . كان عالماً اديباً شاعراً ولوعاً بالمطالعة والتأليف وله غير تاريخ بغداد الكثير من المصنفات مات ٤٦٣ هـ . معجم الادباء ١ / ٢٤٨ . الاعلام ١ / ١٦٦ .

(١) تاريخ بغداد ٢ / ١٤٦ .

(٢) كنز العمال ٦ / ٢١٥ (رقم الحديث ٣٧٦٦) .

(٣) في تهذيب التهذيب ١٠ / ١٧٨ . وميزان الاعتدال

٤ / ١٢٩ . المطلب بن عبد الله بن حنطب بن

الحارث بن عبيد بن عمر بن مخزوم المخزومي ، ذكره

ابن سعد وقال كثير الحديث ، ولم يذكر وفاته .

صلى الله عليه وسلم بالجحفة ، فقال : « ألتست
اولئى بكم من أنفسكم ، قالوا : بلى يا رسول الله ،
قال : فإنئى سائلكم عن اثنين ، عن القرآن
وعترتي » .

الحديث الرابع والأربعون

اخرج الطبراني ، عن ابن عباس ، قال : قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم : « لا تزول قدما
عبد يوم القيامة حتى يسأل عن أربع ، عن عمره
فيما أفناه ، وعن جسده فيما ابلاه ، وعن ماله فيما
انفقه ، ومن اين اكتسبه ، وعن محبتنا اهل
البيت » (١) .

الحديث الخامس والأربعون

اخرج الديلمي (٢) ، عن علي رضي الله عنه
قال : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم

(١) كنز العمال ٧ / ٢١٢ . مجمع الزوائد ١٠ / ٣٤٦ .

(٢) ابو منصور شهردار بن شيرويه الديلمي المتوفي سنة
٥٥٨ هـ . صاحب كتاب مسند الفردوس . مخطوط
بمكتبة لاله لي بتركيا رقم ٦٤٨ وقد طبع اخيراً .

يقول : « اول من يرد عليّ الحوض اهل بيتي » (١) .

الحديث السادس والأربعون

اخرج الديلمي ، عن علي رضي الله عنه ،
قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « ادّبوا
اولادكم على ثلاث خصال : حب نبيكم ، وحب
اهل بيته ، وعلى قراءة القرآن ، فإنّ حملة القرآن
في ظل الله يوم لا ظل إلّا ظله مع انبيائه
واصفياه » (٢) .

الحديث السابع والأربعون

اخرج الديلمي ، عن علي رضي الله عنه ،
قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :
« اثبتكم على الصراط اشدّكم حبّاً لأهل بيتي
واصحابي » (٣) .

(١) انظر كنوز الحقائق / ١٨٨ ومجمع الزوائد ٩ / ١٣١ .
(٢) كنز العمال ٢٧٨/٨ (وقال) اخرجه ابو نصر عبد
الكريم الشيرازي في فوائده ، والديلمي في الفردوس ،
وابن النجار عن علي عليه السلام . وذكره المناوي في
فيض القدير ٢٢٥/١ في المتن . وفي الصواعق
المحرقة / ١٠٣ .

(٣) اثبته المناوي في كنوز الحقائق / ٥ عن الديلمي .

الحديث الثامن والأربعون

اخرج الديلمي ، عن علي رضي الله عنه ،
قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « اربعة
انا لَهُم شفيع يوم القيامة ، المُكرم لذريتي ،
والقاضي لَهُم الحوائج ، والساعي لَهُم في
امورهم ، عندما اضطروا اليه ، والمحِب لَهُم بقلبه
ولسانه » (١) .

الحديث التاسع والأربعون

اخرج الديلمي ، عن ابي سعيد رضي الله عنه
قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « اشتد
غضب الله على مَنْ آذاني في عترتي » (٢) .

الحديث الخمسون

اخرج الديلمي ، عن ابي هريرة ، قال : قال

(١) كنز العمال ٢١٧/٦ و ١٥١/٨ . ذخائر العقبى ١٨/
(٢) فيض القدير ٥١٥/١ (ايضا عن الديلمي عن ابي
سعيد، وفي الشرح ذكر وكذا ابونعيم عن ابي سعيد
الخدري) .

رسول الله صلى الله عليه وسلم : « ان الله يبغض
الآكل فوق شبعه ، والغافل عن طاعة ربه ، والتارك
لسنة نبيه ، والمخفر ذمته ، والمبغض عترة نبيه ،
والمؤذي جيرانه » (١) .

الحديث الحادي والخمسون

اخرج الديلمي ، عن ابي سعيد قال : قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم : « اهل بيتي
والانصار كركشي وعييتي وموضع سرتي وامانتني ،
فاقبلوا من محسنهم ، وتجاوزوا عن مسيئهم » (٢) .

الحديث الثاني والخمسون

اخرج ابو نعيم (٣) في الحلية ، عن عثمان بن

(١) كنز العمال ١٩١/٨ .

(٢) كنز العمال ١٩٣/٦ (الحديث ٢٣١٨ و ٢٣١٩) .

(٣) ابو نعيم احمد بن عبدالله بن احمد بن اسحاق بن
موسى بن مهران الاصبهاني احد كبار الحفاظ ، وكتابه
حلية الاولياء من الكتب المشهورة النافعة . توفي سنة
٤٣٥ هـ . البداية والنهاية ٤٥/١٢ . تذكرة الحفاظ
١٠٩٢/٣ . طبقات السبكي ١٨/٤ . ميزان الاعتدال
١١١/١ . وفيات الأعيان ٥٢/٣ . لسان الميزان
٢٥١/١١ .

عفان رضي الله عنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :

« مَنْ أَوْلَى رَجُلًا مِنْ بَنِي عَبْدِ الْمَطْلَبِ مَعْرُوفًا فِي الدُّنْيَا فَلَمْ يَقْدِرِ الْمَطْلَبِيُّ عَلَى مَكَافَاتِهِ ، فَإِنَّا أَكَاثَمُهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ » ^(١) .

الحديث الثالث والخمسون

اخرج الخطيب ، عن عثمان بن عفان رضي الله عنه ، قال ، قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :

« مَنْ صَنَعَ صَنِيعَةً إِلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْفِ عَبْدِ الْمَطْلَبِ فِي الدُّنْيَا فَعَلِيَ مَكَافَاتَهُ إِذَا لَقِينِي » ^(٢) .

الحديث الرابع والخمسون

اخرج ابن عساكر ، عن علي رضي الله عنه ،

(١) ذخائر العقبى / ١٩ وفيه : من صنع إلى أحد من أهل بيتي معروفاً فعجز عن مكافأته في الدنيا فانا المكافيء له يوم القيامة قال : اخرجه ابو سعد وتابعه الملا .

وانظر الصواعق المحرقة / ١١١ . وكثر العمال ٦ / ٢١٦ . وفيض القدير ٦ / ١٧٢ .

(٢) كثر العمال ٦ / ٢٠٣ (الحديث ٣٥٣٣) .

قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :
 « من صنع الى احدٍ من اهل بيتي يداً كافأته يوم
 القيامة » (١) .

الحديث الخامس والخمسون

اخرج الباوردي (٢) عن ابي سعيد رضي الله عنه ،
 قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :
 (١) كنز العمال ٦ / ٣١٦ وقال اخرجه ابن عساكر عن علي رضي
 الله عنه .

وذكره المنادي في فيض القدير ٦ / ١٧٢ في المتن ، وقال
 في الشرح :

ورواه عنه (عن علي (رض)) ايضاً الجعابي في تاريخ
 الطالبين (وقال) فيه من الدلالة على عناية الله ورسوله ما لا
 يخفى فهنيئاً لمن فرّج عنهم ، اولئى لهم دعوة ، او انا لهم
 طلبة ، والوقائع الدالة على ذلك اكثر من ان تحصر ، واشهر
 من ان تذكر فمن اراد الوقوف على كثير منها فعليه بتوثيق عرى
 الايمان للبارزي ومؤلفات ابن الجوزي (اهـ) .

(٢) اشتهر بهذه النسبة عدة اعلام كابي محمد عبد الله بن
 محمد بن عقيل الباوردي المتوفي بعد ٤٦٠ هـ وابو عبد الله
 مسلم بن عبد الله بن مكرم المؤدب الباوردي وغيرهم
 والنسبة الى بلدة بنواحي خراسان يقال لها ابيورد وتخفف
 ويقال باورد . الانساب ٢ / ٦٨ وما بعدها حيدر آباد - الهند
 ١٩٦٣ .

« اني تارك فيكم ما ان تمسكتكم به لَنْ تضلوا ،
كتاب الله سبب طرفه بيد الله ، وطرفه بأيديكم ،
وعترتي اهل بيتي ، » وانهما لَنْ يتفرقا حتى يردا عليَّ
الحوض » (١) .

الحديث السادس والخمسون

اخرج احمد والطبراني ، عن زيد بن ثابت
رضي الله عنه ، قال : قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم : « اني تارك فيكم خليفتين ، كتاب الله
حبل ممدود ما بين السماء والأرض ، وعترتي اهل
بيتي ، وانهما لَنْ يتفرقا حتى يردا عليَّ
الحوض » (٢) .

(١) انظر حلية الأولياء ١/٣٥٥ . تاريخ بغداد ٨/٤٤٢ .

مجمع الزوائد ١٠/٣٦٣ . كنز العمال ٧/٢٢٥ .

(٢) مسند الامام احمد بن حنبل ٥/١٨١ رواه بطريقين عن
زيد بن ثابت . وذكره المتقي الهندي في كنز العمال
١/٤٤ و ٤٧ و ٩٨ . فيض القدير ٣/١٤ (قال) رواه
ايضا ابو يعلى بسند لا بأس به ، والحافظ عبد العزيز
الاخضر وفي الباب ما يزيد على عشرين من الصحابة ،
وان «ص» قاله في حجة الوداع وفي الصواعق
المحرقة / ١٣٦ : لهذا الحديث طرق كثيرة عن بضعة
وعشرين صحابيا لا حاجة لنا ببسطها .

الحديث السابع والخمسون

اخرج الترمذي ، والحاكم ، والبيهقي في شعب الايمان ، عن عائشة رضي الله عنها مرفوعاً : « ستة لعنهم الله وكل بني مجاب : الزائد في كتاب الله ، والمكذب بقدر الله ، والمتسلط بالجبروت ، فيعز بذلك من اذل الله ، ويذل من اعز الله ، والمستحل لحرم الله ، والمستحل من عترتي ما حرّم ، والتارك لسنتي » (١) .

الحديث الثامن والخمسون

اخرج الديلمي في الافراد ، والخطيب في المتفق ، عن علي رضي الله عنه ، قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « ستة لعنهم الله وكل بني مجاب ، الزائد في كتاب الله ، والمكذب بقدر الله ، والراغب عن سنتي إلى بدعة ، والمستحل من عترتي ما حرّم الله ، والمتسلط على امتي بالجبروت ، Lieز من اذل الله ، ويذل من اعز الله ، والمرئء اعرابياً بعد هجرته » .

(١) كنز العمال ١٩١/٨ الحديث ٣٣٣٥

الحديث التاسع والخمسون

اخرج الحاكم في تاريخه ، والديلمي ، عن
ابي سعيد رضي الله عنه ، قال : قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم : « ثلاث من حفظهن حفظه
الله له دينه ودنياه ، ومن ضيعهن لم يحفظ الله له
شيئاً ، حرمة الإسلام ، وحرمتي ، وحرمة
رحمي » (١) .

الحديث الستون

اخرج الديلمي ، عن علي رضي الله عنه ،
قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « خير
الناس العرب ، وخير العرب قريش ، وخير قريش
بنو هاشم » (٢) .

(هذا آخره والحمد لله وحده) -

-
- (١) مجمع الزوائد ١٦٨/٩ (وقال) رواه الطبراني في الكبير
والاوسط . والصواعق المحرقة ٩٠ / وفيه : اخرجه
الطبراني وابو الشيخ
(٢) كنز العمال ٢١٤/٦ الحديث ٣٧٣٠ . وانظر الأنساب
للسمعاني ١٥/١ - ١٧ (فصل في نسب بني هاشم) .

احياء الميتة، بنضابيل اهل البيت
 سيدنا حافظ السوي
 رضاه عنهم
 في جميع
 السنين

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى هذه ستون حديثاً يمتثلها
 اعيان الميتة بغضائل اهل البيت الحديث الاول اخرج سعيد بن
 منصور في سننه عن سعيد بن جبيرة قوله تعالى قل لا اسألكم عليه اجرا الا المودة
 في القربى قال قرئ رسول الله صلى الله عليه وسلم الحديث الثاني اخرج ابن المنذر
 وابن ابي حاتم وابن مردويه في تفاسيرهم والطبراني في المعجم الكبير عن ابن عباس
 قل لما نزلت هذه الآية قل لا اسألكم عليه اجرا الا المودة في القربى قالوا يا رسول
 الله من قربائنا هؤلاء الذين وجبت علينا مودتهم قال علي وفاطمة وولداها
 الحديث الثالث اخرج ابن ابي حاتم عن ابن عباس في قوله تعالى ومن يعترف
 حسنة قل المودة لاهل البيت الحديث الرابع اخرج احمد والترمذي وصححه والنسائي
 والحاكم عن المطالب بن سليمان قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والله لا يدخل قلب
 امرئ مسلم حتى يحبك الله ولعمري ابقى الحديث الخامس اخرج مسلم والترمذي
 والنسائي عن زيد بن ارقم ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال اذكركم الله في اهل بيتي
 الحديث السادس اخرج الترمذي وحسنه والحاكم عن زيد بن ارقم قال قال
 رسول الله صلى الله عليه وسلم اني تارك فيكم ما ان تمسكتم به لم تضلوا بعدي كتابي
 وعترتي اهل بيتي ولن يتفرقا حتى يرد علي الخوض فانظروا كيف تخلفوني
 فيها الحديث السابع اخرج عبد بن حميد في مسنده عن زيد بن ثابت قال
 قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اني تارك فيكم ما ان تمسكتم به بعدي لم تضلوا قالوا
 الله وعترتي اهل بيتي وانما لن يتفرقا حتى يرد علي الخوض الحديث الثامن
 اخرج احمد وابو يعلى عن ابي سعيد الخدري ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
 قال اني اترك فيكم ما ان تمسكتم به لم تضلوا قالوا يا رسول الله وعترتي
 اهل بيتي وان اللطيف الخبير في انهم لن يتفرقا حتى يرد علي الخوض فانظروا
 كيف تخلفوني فيها الحديث التاسع اخرج الترمذي وحسنه والطبراني
 عن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم احبوا الله لما نفعكم به من شئ

واحبوني حب الله ولحبوا اهل بيته لمجي الحديث العاشر اخرج البخاري
 عن ابن بكير الصديق قال ارقتوا عهد ابي عبد الله عليه السلام في اهل بيته الحديث
 الحادي عشر اخرج الطبراني والحاكم عن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله
 عليه وسلم يا بني عبد المطلب اني سألت الله لكم مثلاً فاعطاكم الله بيتاً وان يحل
 ما هلك ويهدى ما لكم وسألت ان يحكمكم جوداً فجاءكم جوداً ورجاء فلو ان رجلاً
 صنف بين الركن والمقام فصلى وصام ثم مات وهو يرضى لاهل بيته محمد صلى الله
 عليه وسلم دخل النار الحديث الثاني عشر اخرج الطبراني عن ابن عباس ان
 رسول الله صلى الله عليه وسلم قال يرضى بنو هاشم والانساركم وفي يرضى العرب نقية
 الحديث الثالث عشر اخرج ابن عدي في الاثر عن ابن سعيد الحديث قال قال
 رسول الله صلى الله عليه وسلم من ابغضنا اهل البيت فهو منافق الحديث الرابع
 عشر اخرج ابن حبان في صحيحه والحاكم عن ابن سعيد قال قال رسول الله صلى
 الله عليه وسلم والذي نفسي بيده لا يبغضنا اهل البيت رجل الا ادخله الله النار
 الحديث الخامس عشر اخرج الطبراني عن الحسن بن عمار قال قال له ابي
 ابن حنبل يا معوية ابن ابي لهب اياك وبغضنا فان رسول الله صلى الله عليه وسلم
 قال لا يبغضنا احد الا يبغضنا احد الا ذير يوم القيامة عن الحوض بيلا
 من نادر الحديث السادس عشر اخرج ابن عدي والبيهقي في صحيحه الايمان
 عن علي قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من لم يعرف عترتي والاهل الباقين ولم
 يأت ابا منافق ولم ياتني من روم او ما لعين طهر يعني حليته ابي عبد الله عليه السلام
 السابع عشر اخرج الطبراني في الاوسط عن الحسن بن عمار قال قال رسول الله صلى الله عليه
 وسلم اخلفوني في اهل بيتي الحديث الثامن عشر اخرج الطبراني في الاوسط
 عن ابن عمر الحسن بن علي ابي رسول الله صلى الله عليه وسلم قال قال الزهري لو
 اهل البيت فامر من لقي الله تعالى وهو يودنا دخل الجنة بشفاعتنا والله
 نفسي بيده لا ينفخ عبد اعلم الله الا يعرفه حقاً الحديث التاسع عشر
 اخرج الطبراني في الاوسط عن جابر بن عبد الله قال خطبنا رسول الله صلى الله
 وسلم فمعه وهو يقول ايا الناس من ابغضنا اهل البيت حشره الله يوم

القيمة يهوديا الحديث العشرون اخرج الطبراني في الأوسط عن عبد الله
 ابن جعفر سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول يا بني هاشم اني قد سالت الله لكم
 ان يجعلكم نجدا رجا وسائنة ان يهدي ضالككم ويؤمن خائتكم ويمنهج جابحكم والتم
 نفسي بيده ان يوم من ايامي حتى يجيكم بحبي اترجون ان تدخلوا الجنة بشفا عتي
 وله يرجوها بنو عبد المطلب الحديث الحادي والعشرون اخرج ابن ابي
 شيبة ومسدد في مسنديهما والحكيم الترمذي في نوادر الاصول وابو يعلى والطبراني
 عن سلمة بن الاكوع قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم النجوم امان لاهل السماء واهل
 بيتي امان لامتى الحديث الثاني والعشرون اخرج البراء عن ابي هريرة قال قال
 رسول الله صلى الله عليه وسلم اني قد خلعت فيكم اثنين لن تضلوا بعدهما كتاب الله
 ونسبي ولن يفرقا حتى يردا عليا الموضع الحديث الثالث والعشرون اخرج
 البراء عن علي قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اني مقتبض وان قد تركت فيكم النجاة
 كتاب الله واهل بيتي وانكم لن تضلوا بعدهما الحديث الرابع والعشرون اخرج
 البراء عن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم مثل اهل بيتي مثل سفينة
 فيهم ركب فيها نجا ومن تخلف عنها غرق الحديث الخامس والعشرون
 اخرج البراء عن عبد الله بن الزبير ان النبي صلى الله عليه وسلم قال مثل اهل البيت
 مثل سفينة نوح من ركبها نجا ومن تركها غرق الحديث السادس والعشرون
 اخرج الطبراني عن ابي ذر سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول مثل اهل بيتي
 فيكم كمثل سفينة نوح في قوم نوح من ركبها نجا ومن تخلف عنها هلك ومثل باب
 حطة في بني اسرائيل الحديث السابع والعشرون اخرج الطبراني في الأوسط
 عن ابي سعيد الخدري سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول انما مثل اهل
 بيتي كمثل سفينة نوح من ركبها نجا ومن تخلف عنها غرق ولنا مثل اهل بيتي فيكم
 مثل باب حطة في بني اسرائيل من دخل عتقه الحديث الثامن والعشرون
 اخرج ابن النجار في تاريخه عن الحسن بن علي قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لكل
 شئ اساس واساس الاسلام حب اصحاب رسول الله وحب اهل بيته الحديث
 التاسع والعشرون اخرج الطبراني عن عمر قللة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

لابن ابي شي فان عصبتهم لم يبرهم ما خلقه ولد فاطمة فاني عصبتهم فانا ابوهم الحديث
 الثلثون اخرج الطبراني عن فاطمة الزهراء عن امها قالت قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم كل بني ام يمتون اما عصبة الاولاد فاطمة فانا ولهم واما عصبة
 الحديث الحادي والثلاثون اخرج الحاكم عن جابر قال قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم كل بني ام يمتون اما عصبة الاولاد فاطمة فانا ولهم وعصبتها
 الحديث الثاني والثلاثون اخرج الطبراني في الاوسط عن جابر انه سمع
 عمن الخطاب يقول للناس حين تزوج بنت علي الا يمتنوني سمعت رسول
 الله صلى الله عليه وسلم يقول ينقطع يوم القيامة كل سببه ونسبه الا سبي ونسبي
 الحديث الثالث والثلاثون اخرج الطبراني عن ابن عباس قال قال رسول
 الله صلى الله عليه وسلم كل سبب ونسب ينقطع يوم القيامة الا سبي ونسبي الحديث
 الرابع والثلاثون اخرج ابن عساکرة قال سمعت عن ابن عباس قال قال رسول
 الله صلى الله عليه وسلم كل نسب وصهر ينقطع يوم القيامة الا نسبي وصهري
 الحديث الخامس والثلاثون اخرج الحاكم عن ابن عباس قال قال
 رسول الله صلى الله عليه وسلم لا نجوم امان لاهل الارض من الفرس والهلبي
 امان لا مني من الاختلاف فاذا اخلفا قبيلة اختلفوا فصاروا حزب
 اهل بيته الحديث السادس والثلاثون اخرج الحاكم عن انس قال قال
 رسول الله صلى الله عليه وسلم وعلي بن ابي طالب في اهل بيته من اقرهم منهم بالقرحيد
 ولم يلبسوا ان لا يعبدهم الحديث السابع والثلاثون اخرج ابن جرير
 في تفسيره عن ابن عباس في قوله تعالى ولست بعليل يعطيك ربك فقرض قال
 من ربي محمد ان لا يده خط احد من اهل بيته الحديث الثامن والثلاثون
 اخرج البزار وابو يعلى والطيالسي والطبراني وابن شاهين في السنة
 عن ابن مسعود قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان فاطمة احصنت
 فزواجهم الله ذكرتها على النار الحديث التاسع والثلاثون اخرج
 الطبراني عن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لفاطمة ان الله
 عز وجل بكركم وله ولدان الحديث العاشر والعشرون اخرج الترمذي وحسنه عن

جابر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يا أيها الناس اني تركت فيكم ما ان اخونتم به
 لن تصلوا كتاب الله وعترتي اهل بيتي الحديث الحادي والربعون
 اخبرني الخطيب في تاريخه عن علي قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم شفاعتي لاهل
 من احب اهل بيتي الحديث الثاني والربعون اخبرني الطبراني عن ابن
 عمر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اول من استفتح له من امتي اهل
 بيتي الحديث الثالث والربعون اخبرني الطبراني عن المطلب بن عبد الله
 ابن خنيس عن ابيه قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم بالمحفة فقال
 الست اولكم من انفسكم قالوا بلى رسول الله قال فاني ساينكم عن اثنين عن
 القرآن وعن عترتي الحديث الرابع والربعون اخبرني الطبراني عن ابن
 عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تزول قدمي حتى يسأل عن اربع
 عن عمر فيما اناة وعن جسد فيما ابلاه وعن ماله فيما انفق ومن اني اكتب
 وعن حبنا اهل البيت الحديث الخامس والربعون اخبرني الدبلي عن
 عاصم سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول اوله من يرد علي المؤمن اهل بيتي
 الحديث السادس والربعون اخبرني الدبلي عن علي قال قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم ادبوا اولادكم علي ثلث خصال حب بنسكم وحب اهل بيته وعلي
 قراءة القرآن فان حلة القرآن في ظل الله يوم لا ظل الا ظله مع انبيائه واصفيائه
 الحديث السابع والربعون اخبرني الدبلي عن علي قال قال رسول الله صلى
 الله عليه وسلم اتيتكم على الصراط استقم حبالا هل بيتي واصحابي الحديث الثامن
 والربعون اخبرني الدبلي عن علي قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اربعة
 انما هم شفيع يوم القيامة المؤمن لذريتي والقاضي لم الجواب والساعي لهم في
 امورهم عند ما اضطروا اليه والمحج لم بقلبه ولسانه الحديث التاسع
 والربعون اخبرني الدبلي عن ابن سعيد قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 استودعني الله علي من اذني في عترتي الحديث الحشوي اخبرني الدبلي
 عن ابي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله يفيض الاكفوة
 شيعه والغافل عن طاعة ربه والتارك لسنة نبيه والمخسر ماله والمبغض

عشرة نبية والمردى جيل نه الحديث الخلاص والخسوف اخره الذي علم عن ابي سعيد
 سعيد قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اهل بيتي والانصار كرش وعبيتي فاقبلوا
 مني بحسن وتجاوزوا عن مسئمتي الحديث الثاني والخسوف اخره ابو بصير في
 الخلية عن عثمان بن عفان قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من اقل رجل من
 بني عبد المطلب معروف في الدنيا فلم يقدر المطلب على مكافاته فانما الاغنة عنه يوم
 القيامة الحديث الثالث والخسوف اخره الخطيب عن عثمان بن عفان
 قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من صنع صنعة الا واحد من خلف عبد المطلب
 في الدنيا فعلى مكافاته اذ القيني الحديث الرابع والخسوف اخره ابن عساكر
 عن علي قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من صنع آلة احد من اهل بيتي يوم القيامة
 يوم القيامة الحديث الخامس والخسوف اخره البابوردي عن ابي سعيد قال
 قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اني تارك فيكم ما ان تسكنتم به لن تصلوا كتاب
 الله سب ثم من عبد الله وطرفه ما يوجبكم وميزته اهل بيتي وانما ان يتوقا حتى يروا
 علي الخوف الحديث السادس والخسوف اخره الطبراني عن زيد بن
 ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اني تارك فيكم خليفتي كتاب الله جبل
 محدود ما بين السماء والارض وعترتي اهل بيتي وانما ان يتوقا حتى يروا علي الخوف
 الحديث السابع والخسوف اخره الترمذي والحاكم والبيهقي في شعب الايمان
 عن عائشة مرفوعة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال في كتاب الله والكتب
 بعد الله والتسلط بالجبروت فيبعث بذلك من اذله الله ويذل من اعزهم والمسلط
 الحرم الله والمسلط من عترتي ما حمى الله والتاوك لستني الحديث الثامن
 والخسوف اخره الدارقطني في الايراد والخطيب في المتفق عن علي قال قال رسول
 الله صلى الله عليه وسلم ستة لعنهم الله ولعنهم وكل بني حجاب الزاهد في كتاب الله
 والمكذب بقدر الله والراغب عن سني البعثة والمسلط من عترتي ما حمى
 الله والمسلط على اهل الجبروت ليعز من اذل الله ويذل من اعز الله وللمرقد
 اعز يا بعد هجرتي الحديث التاسع والخسوف اخره الحاكم في تاريخه والبيهقي
 عن ابي سعيد قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ثلاث من حفظهن حفظ الله له

اي تحافني وصحيفة مودة
 سرى واما نقي

دينه وديناه ومن ضيعهم لم يحفظ الله له شيا حرمه الاسلام وحرم من وجوه رحمة
 الحديث الستون اخبرني الله يلى عن علي قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 خير الناس العرب وخير العرب قرينش وخير قرينش بنو هاشم ، والله سبحانه
 وتعالى اعلم ، ثم احيا الميت ، بفضائل اهل البيت للشيخ
 ، الامام الحافظ جلال الدين عبد الرحمن الاسودلى ،
 . تغدو الله برحمته واسكنه فسيح
 ، جنة عدن وكرمته بنار الله تعالى
 ، ملايعة شعبان سكرت
 ، وسبعين نعت
 ، عليه السلام
 ، الطاهر
 ، ابن
 ، ابن
 ، ابن
 ، ابن
 ، ابن

به نام خداوند جان آفرین

چند سال پیش که شرف و افتخار نوکری و عتبه بوسی اُستان ملائک پاسبان رضوی علی مشرفها آلاف التحية و الثناء را داشتم کتابی کم حجم به نام «احیاء المیت» در فضائل اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام به دستم رسید که از تألیفات دانشمند نامور و پرکار قرن نهم هجری یعنی علامه جلال الدین سیوطی بود. خوشبختانه کتاب مذکور توسط فاضل ارجمند جناب شیخ کاظم فتالوی تصحیح و پاورقیهای ارزشمند حاوی مصادر احادیث و تراجم اعلام مندرج در کتاب، بدان افزوده شده بود بعدها نسخه‌ای دیگر از کتاب به تصحیح و پاورقی استاد شیخ محمد سعید طریحی نیز به دستم رسید از این رو بر آن شدم که با ترجمه اثر مذکور به زبان فارسی خدمتی بسیار خُرد به ساحت مقدس اهل بیت رسول الله صلی الله علیه و آله به انجام رسانم اگر چه از بی مقداری خدمت ناچیز خود سخت شرمسار بودم ولی از سوی دیگر نیز می‌دانستم با کریمانی سروکار دارم که گدایان ناچیز را هم از نوازش و لطف عمیم خویش بی بهره نمی‌گذارند و همین تنها مایه امید و دلگرمی این بنده بوده و هست.

حقیقت آن است که درباره فضائل اهل بیت علیهم السلام بسیار نگاشته‌اند و در این میان سهم دانشمندان اهل سنت بسیار چشمگیر و قابل توجه است. یکی از این نگاشته‌ها کتاب (احیاء المیت بفضائل اهل البیت علیهم السلام) می‌باشد که توسط علامه نامور حافظ

جلال‌الدین سیوطی به رشته تحریر در آمده است شرح احوال و آثار این دانشمند نامبردار در مقدمه متن عربی کتاب به طور مفصل درج شده است و در اینجا نیز فشرده‌ای از آن تقدیم می‌گردد:

علامه حافظ جلال‌الدین ابوالفضل عبدالرحمن بن ابی بکر بن محمد بن ابی بکر بن عثمان سیوطی شافعی شامگاه یکشنبه اول رجب سال ۸۴۹ ه.ق. در شهر اسیوط مصر دیده به جهان گشود و بیش از پنج سال نداشت که پدرش در گذشت. وی از همان اوان کودکی به تحصیل علم روی آورد در هشت سالگی قرآن کریم و برخی از متون درسی رایج در آن روزگار را حفظ نمود. از ابتدای سال ۸۶۴ ه.ق. رسماً در سلک طلاب علوم دینی در آمد به تحصیل نحو، فقه، اصول و سایر رشته‌ها پرداخت و نزد بیش از پنجاه تن از دانشمندان عصر خویش به فراگیری دانشهای مختلف همت گماشت. در سال ۸۶۶ ه.ق. اولین اثر خویش را تألیف نمود، در سال ۸۷۱ ه.ق. به فتوی دادن پرداخت و در سال ۸۷۲ ه.ق. مجلس املاء حدیث داشت. وی در طول حیات پربار خویش به نواحی مختلف شام، حجاز، یمن، هند و مغرب مسافرت نموده با دانشمندان و بزرگان دیار مذکور حشر و نشر داشت، علامه سیوطی در تفسیر، حدیث، فقه، نحو، معانی، بدیع، بیان، اصول فقه، قراءات، تاریخ و طب دستی توانا داشت و در بیشتر علوم مذکور کتبی تألیف نمود.

از وی اشعاری نیز به جای مانده است که غالباً در باب مسائل علمی می‌باشند و می‌توان وی را از این لحاظ یک شاعر درجه دوم یا سوم به شمار آورد.

بدون تردید حافظ سیوطی یکی از پرکارترین دانشمندان جهان اسلام می‌باشد چرا که از وی حدود پانصد اثر به جای مانده است که از کتاب یک برگه تا چندین جلدی را شامل می‌گردد (در مقدمه عربی اسامی ۳۷۵ اثر وی ذکر گردیده است).

وی بسیار عقیف النفس و همواره از حضور در بارگاه امراء و قدرتمندان گریزان بود و از پذیرش هدایای ایشان امتناع می‌نمود. او در اواخر عمر تدریس را کنار گذارد و در گوشه‌ای دور از مردم، روزگار را به عبادت پروردگار می‌گذرانید و عاقبت پس از گذراندن عمری توأم با تألیف و تدریس در روز پنج شنبه ۱۹ جمادی الاولی سال ۹۱۱ ه.ق. در گذشت و در ناحیه حوش قوصون مدفون گردید و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

به نام یزدان بخشاینده مهربان

ستایش یزدان را سزااست و درود بر بندگان برگزیده وی باد. این کتاب مجموعه‌ای از شصت حدیث است و آنرا به نام «احیاء المیت بفضائل اهل البیت علیهم السلام» نامیده‌ام.

— حدیث نخست^(۱): سعید بن منصور^(۲) در سنن خویش از سعید بن جبیر^(۳) در مورد

۱ - خواننده محترم توجه دارد که در اصطلاح علماء اهل سنت حدیث به قول، فعل، تقریر، وصف، تخیل یا تخیل می‌آید، با سخنان صحابه و تابعین اطلاق می‌گردد (منهج التمدن فی علوم الحدیث نوشته دکتر نورالدین عمر ص ۳۷، علوم الحدیث و مصطلحات نوشته دکتر صبحی الصالح ص ۴۲۶) حال آنکه در اصطلاح علماء شیعه آمده حدیث تنها به کلام حاکی از قول، فعل و یا تقریر معصومین سلام الله تعالی علیه‌م اطلاق می‌شود (نهایة الدراية نوشته سیدحسین الصدر الکافله ص ۸۰، مفی‌اس الهدایة فی علم الدرایة نوشته شیخ عبداللہ ماعقانی ج ۱ ص ۵۹)، مترجم

۲ - ابو عثمان سعید بن منصور بن شعبه خراسانی (با طالعانی) در جبرجیان منوید گردیده در بلخ نسو و نمو کرد و به دیگر بلاد سفر نمود. او عاقبت ساکن مکه شد و در سال ۲۲۷ ه‍.ق در همدانجا در گذشت. مسلم از وی حدیث روایت نموده است و احادیث وی در صحاح ست یافت می‌گردند. زندگینامه وی در تذکرة الحفاظ ج ۱ ص ۴۱۷-۴۱۶ تاریخ البخاری ج ۲ ص ۴۷۲. التجرع و التعديل ج ۱ ص ۶۸. مختصر تاریخ دمشق ج ۶ ص ۱۷۵ و تهذیب التهذیب ج ۳ ص ۹۰-۸۹، مدرج است.

۳ - ابو محمد سعید بن جبیر بن هشام اسدی و البی در سال ۲۶ ه‍.ق زاده شد. در سال ۹۵ ه‍.ق در سن ۴۹ سالگی به دست حجاج بن اسف ثقیفی به قتل رسید. حجاج چند روز پس از شهادت وی در گذشت. ابن جبیر نزد عبداللہ بن عباس و عبداللہ بن عمر به مذکور پرداخت و از جمله تابعین بسیار دانشمند و برجسته و در شمار فداییان قرآن کریم بوده است. زندگینامه وی در تذکرة الحفاظ ج ۱ ص ۷۷-۱۶ طبقات ابن سعد ج ۶ ص ۲۶۷-۲۵۶. التجرع و التعديل ج ۱ ص ۹. نیز تهذیب التهذیب ج ۴ ص ۱۴-۱۱، مدرج است.

تفسیر آیه کریمه « بگو برای آن کار (رسالت) از شما مزدی نمی‌خواهم مگر دوستی نزدیکیان را»^(۱) نقل کرده است که گفت مقصود از نزدیکان، خاندان پیامبر خدا ﷺ است.^(۲)

— حدیث دوم: ابن منذر^(۳) و ابن ابی حاتم^(۴) و ابن مردویه^(۵) در تفاسیر خویش و طبرانی^(۶) در المعجم الکبیر از ابن عباس^(۷) نقل کرده‌اند که گفت: هنگامی که آیه « بگو

۱- بخشی از آیه ۲۳ سوره شوری.

۲- خبر مذکور را سیوطی در تفسیر المذنبین ج ۶ ص ۷، حسکانی در شواهد التنزیل ج ۲ ص ۱۴۵، حاکم در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۷۲، ابن حجر در الصواعق ص ۱۳۶، طبری در ذخایر العقبی ص ۹ نقل نموده‌اند.

۳- ابوبکر محمد بن ابراهیم بن منذر نیشابوری حافظ، فقه، مجتهد و شیخ مسجده الحرام بوده و از مشهورترین تألیفات وی کتاب «المبسوط فی النعمه»، کتاب «الاسراف فی اختلاف العلماء» و همچنین کتاب «الاجماع» می‌باشد. وی در سال ۲۴۳ ه‍.ق متولد و در سال ۳۱۸ ه‍.ق درگذشت. زندگینامه او در کتاب تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۷۸۳-۷۸۴ کتاب طبقات الشافعیه ج ۲ ص ۱۰۸-۱۰۹ کتاب الاعلام ج ۶ ص ۱۸۴ و کتاب شذرات الذهب ج ۲ ص ۲۸۰ مندرج است.

۴- ابومحمد عبدالرحمن بن ابی حاتم محمد بن ادريس بن منذر حمیسی حنفلی رازی در سال ۲۴۰ ه‍.ق در ری به دنیا آمد و در سال ۳۲۷ ه‍.ق در همان شهر درگذشت. وی از مشاهیر محدثین عصر خود بود و از اساتیدی همچون پدرش و ابن زرعۀ فن جرح و تعدیل را آموخت. او همچنین در زمره فقها و علماء قراءات بود و در طلب حلم مکه، دمشق، مصر، اصفهان و دیگر بلاد را در نوردد. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۸۳۲-۸۳۳، شذرات الذهب ج ۲ ص ۳۰۹-۳۰۸، طبقات الشافعیه ج ۲ ص ۳۲۸-۳۲۹، فوات الوفيات ج ۱ ص ۵۴۳-۵۴۴، طبقات المتأخره ج ۲ ص ۵۵، لسان المیزان ج ۳ ص ۴۳۲، مرآة الجنان ج ۲ ص ۲۸۹ مندرج است.

۵- ابوبکر احمد بن موسی بن مرده بن بن فویک اصفهانی صاحب «تفسیر ابن مردویه»، «تاریخ ابن مردویه» و چند تألیف دیگر است. وی که جزء محدثین، مفسرین، مورخان و جغرافیان دانهای عصر خویش به شمار می‌آید، در سال ۳۲۴ ه‍.ق زاده شد و در سال ۴۱۰ ه‍.ق درگذشت. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۱۰۵۱، ۱۰۵۰ اخبار اصفهان ج ۱ ص ۱۶۸ و «المنتظم» ج ۷ ص ۲۹۴ مندرج است.

۶- ابوالقاسم سلیمان بن احمد بن ایوب بن مطیر الحمی شامی طبرانی در سال ۲۶۰ ه‍.ق در شهر عکابه دنیا آمد و در طلب حدیث به حجاز، یمن، ایران و الجزیره سفرها نمود. از مهیسترین تألیفات وی کتابهای «المعجم الکبیر»، «المعجم الاوسط» و «المعجم الصغیر» است وی در سال ۳۶۰ ه‍.ق و در سن صد سالگی در اصفهان درگذشت. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۳ ص ۹۱۸-۹۱۹، میزان الاستدال ج ۲ ص ۱۹۰، النجوم الزاهره ج ۲ ص ۵۹، الاعلام ج ۳ ص ۱۸۱ لسان المیزان ج ۲ ص ۷۴ و ذکر اخبار اصفهان ج ۱ ص ۳۲۵ مندرج است.

۷- ابوالعباس عبدالله بن عباس بن عبدالملک قریشی هاشمی، حبرامت و صحابی جنبل ملازم پیامبر ﷺ بود. وی سه سال قبل از هجرت متولد گردید و پیامبر خدا ﷺ دعا نمود که خداوند او را در دین فقیه گردانیده و ناول را بدو عطا فرماید. صاحبان صحاح شش‌گانه ۱۶۶۰ حدیث از او نقل کرده‌اند. وی در جنگهای جمل و صفین در رکاب امیرالمؤمنین علی^{علیه السلام} بود. بنابر قول واحدی، ابن عباس در سال ۶۸ ه‍.ق و در ادامه در صفحه بعد

برای آن کار از شما مزدی نمی‌خواهم مگر دوستی نزدیکان را» از پیامبر ﷺ پرسیدند: ای فرستاده خدا این نزدیکان تو که دوستی ایشان بر ما واجب گردیده است کیانند؟ آن حضرت ﷺ فرمودند: علی^(۱) و فاطمه^(۲) و دو پسر آنها (سلام الله تعالی علیهم اجمعین) می‌باشند^(۳).

ادامه از صفحه قبل

سن ۷۲ سالگی در شهر طائف در گذشت زندگینامه وی در وفیات الاعیان ج ۳ ص ۶۳-۶۲. الاصابه ج ۴ ص ۹۴. ۹۰. ۹۴. جوامع السیره ص ۲۷۶. تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۴۱-۴۰. نهاية النهایه ج ۱ ص ۴۳. العبد المذنب ج ۵ ص ۱۹۰. نکت الهمام ص ۱۹۰. تاریخ دمشق ج ۶ ص ۲۶۰. الاعلام ج ۴ ص ۲۲۸ و نسان المیزان ج ۳ ص ۷۳ مندرج است.

۱- ابوالحسن علی بن ابی طالب بن عبدالمطلب ﷺ ۱۰ سال پیش از بعثت در مکه متولد گردید و در اغوس پیامبر اکرم ﷺ پرورش یافت و بنا به قول ابن حجر در الاصابه آن حضرت اولین فردی بود که اسلام آورد. وی در کلیه نبردها به استثنای جنگ تبوک که پیامبر ﷺ ایشان را به جانشینی خود در مدینه فرار دادند شرکت داشت. مناقب آن حضرت بی‌شمار بوده و بنا به قول امام احمد حنبل برای هیچیک از صحابه مانند آنچه که برای علی ﷺ نقل شده وارد نگردیده است. آن حضرت در ۲۱ رمضان سال ۴۰ هجری به شهادت رسید. زندگینامه آن حضرت در الاصابه ج ۲ ص ۲۷۱-۲۶۹. تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۱۲-۱۰. حلیه الاولیاء ج ۱ ص ۷۸-۶۱. الاستیعاب ج ۲ ص ۴۶۱ و اسدالعیان ج ۴ ص ۲۹۲ مندرج است.

۲- فاطمه الزهرا ﷺ دختر پیامبر اکرم ﷺ و سرور زنان جهان می‌باشد. مادر آن حضرت ام‌المومنین خدیجه بود. آن حضرت کوچکترین دختران پیامبر ﷺ و محبوبترین ایشان نزد آن حضرت بوده نسل پیامبر ﷺ بواسطه وجود حضرت فاطمه ﷺ حفظ گردید. بنا به برخی اقوال حضرت زهرا ﷺ روز جمعه ۲۰ جمادی الاخری دو سال قبل از بعثت در شهر مکه متولد گردید. کلینی و ابن شهر آشوب تاریخ ولادت آن حضرت را به نقل از امام باقر ﷺ پنج سال پس از بعثت ذکر نموده‌اند که قول مشهور نیز همین است. حضرت زهرا ﷺ بنا به قول مشهور منقول از امام صادق ﷺ در سوم جمادی الاخری سال ۱۱ هجری رحلت فرمود زندگینامه آن حضرت در کتاب اعیان الشیعه ج ۲ ص ۳۲۰-۲۷۱ مندرج می‌باشد.

۳- حدیث مذکور را سبوطی در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ از سعید بن جبیر از ابن عباس نقل نموده است. طبرانی نیز آنرا در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۵ (نسخه خطی کتابخانه قاجاریه دمشق) به محض تفاء بی نقل کرده است. ابن حجر هبشی این حدیث را در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۱۸ نقل کرده است. طبری پس از ذکر این حدیث در ص ۲۵ ذخائر العقبی گفته است: احمد آنرا در کتاب المناقب ذکر نموده است. ابن صباغ مالکی نیز حدیث مذکور را در النصول المهمة ص ۲۹ به نقل از بغوی با استناد مرفوع از ابن عباس آورده است و قرطبی پس از نقل حدیث مذکور در الجامع لاحکام القرآن ج ۱۶ ص ۲۲-۲۱ افزوده است: مقصود از "دو پسر آنها" در حدیث مذکور حسین ﷺ می‌باشند که نوادگان پیامبر ﷺ و سرور جوانان بهشتی هستند. برخی از دیگر مصادر حدیث مذکور شامل انکشاف ج ۲ ص ۳۳۹. اسعاف الراغبین ص ۲۰۵. ارشاد العقل السلیم ج ۱ ص ۶۶۵. حلیه الاولیاء ج ۳ ص ۲۰۱. مسند امام احمد ج ۱ ص ۳۲۹. الغدیر ج ۳ ص ۱۲۷. شواهد التنزیل ج ۲ ص ۳۰ و ص ۱۵۰. تفسیر طبری ج ۲۵ ص ۱۷. تفسیر ابن کثیر ج ۴ ص ۱۱۲. الصواعق المحرقة ص ۱۰۱. نزل الابرار ص ۳۱. منابع الموده ص ۲۶۸ می‌باشند.

- حدیث سوم: ابن ابی حاتم از ابن عباس در تفسیر آیه کریمه «و هر کسی کار نیکی کند»^(۱) نقل کرده است که گفت: مقصود دوستی آل محمد علیهم السلام است.^(۲)
- حدیث چهارم: احمد^(۳) و ترمذی^(۴) و نسایی^(۵) و حاکم^(۶) از مطلب بن ربیع^(۷)

۱۰۱- بخشی از آیه ۲۳ سوره شوری

۳- خبر مذکور را سیوطی در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ و زمخشری در الکشاف ج ۳ ص ۴۶۸ نقل نموده‌اند و زمخشری پس از ذکر آن گفته است: مقصود از حسنة دوستی خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله است. همچنین ابن صباغ مالکی نیز خبر مذکور را در الفصول المهمة ص ۲۹ نقل نموده، گفته است: از سدی از ابن مالک از ابن عباس نقل شده است که گفت: مقصود از حسنة دوستی آل محمد علیهم السلام است و نیز شرطی در الجامع لاحکام القرآن ج ۱۶ ص ۲۴ در تفسیر آیه مذکور گفته است: معنی واژه «اقتراف» به دست آوردن است و اصل آن «فرف» به معنای کسب است و اقتراف به معنی اکتساب می‌باشد. برخی از دیگر مصادر این حدیث شامل العواصق المحرقة ص ۱۰۱، شواهد التنزیل ج ۲ ص ۱۴۷ و فضائل الخمسة ج ۲ ص ۶۷ می‌باشند.

۳- ابو عبد الله احمد بن محمد بن حنبل بن هلال ذهلی شیپانی مروری بغدادی در سال ۱۶۴ ه. ق متولد و در سال ۲۴۱ ه. ق در سن ۷۷ سالگی در بغداد در گذشت. وی امام یکی از مذاهب فقهی چهارگانه اهل سنت بوده، از بزرگترین حفاظ و محدثین می‌باشد و یک میلیون حدیث در حافظه داشته است. مهم‌ترین کتاب به حای مانده از او «المسنند» می‌باشد. زندگینامه ابن حنبل در اندرات الذهب ج ۲ ص ۹۸-۹۶ و تذکرة الحفاظ ج ۲ ص ۲۴۲-۴۴۱ مندرج است.

۴- ابو عیسی محمد بن عیسی بن سوره بن موسی بن ضحاک سلمی ترمذی، دانشمند و محدث نابغه و شاگرد بخاری بود وی در سال ۲۱۰ ه. ق به دنیا آمد و در طلب علم خراسان، عراق و حجاز را در نوردید. مهم‌ترین کتابهای باقی مانده از او «الجامع الصحیح» و «العدل» می‌باشند وی در سال ۲۷۹ ه. ق در شهر ترمذ در گذشت. زندگینامه ترمذی در شذرات الذهب ج ۲ ص ۱۷۵-۱۷۴، تذکرة الحفاظ ج ۲ ص ۴۳۵-۴۳۳ و فیهات الاعیان ج ۱ ص ۶۱۲، میزان الاعتدال ج ۳ ص ۱۱۷، لیاب ابن النرج ج ۱ ص ۱۷۴، مرآة الجنان ج ۲ ص ۱۹۳، النجاة والزمامرة ج ۳ ص ۷۱ و تهذیب التهذیب ج ۹ ص ۳۸۷ درج شده است.

۵- ابو عبد الرحمن احمد بن شعیب بن علی بن سنان بن حمران سابی در سال ۲۱۵ ه. ق در شهر نسا (یکی از شهرهای خراسان) متولد شد و از علمای خراسان، عراق، حجاز، شام، مصر استماع حدیث نمود. او از بزرگترین علمای حدیث بود و مدتها در مصر اقامت داشت و بعدها ساکن دمشق گردید. وی در سال ۳۰۳ ه. ق در فلسطین و در سن ۸۸ سالگی در گذشت. گفته شده است که حدیثی از فلسطین به مکه حنبل و در آنجا دفن کردند. مهم‌ترین کتاب به حای مانده از نسایی «المسنن» و «الخصائص» می‌باشد. زندگینامه وی در طرقات السامع ج ۳ ص ۱۶-۱۴، و فیهات الاعیان ج ۱ ص ۲۵، شذرات الذهب ج ۲ ص ۲۴۱-۲۳۹، تهذیب التهذیب ج ۱۰ ص ۳۶ و مرآة الجنان ج ۲ ص ۲۲ مندرج است.

۶- حاکم ابو عبد الله محمد بن محمد بن حمدویه بن نعیم حمیدانی نیشابوری در سال ۳۲۱ ه. ق متولد شد و در سن ۲۰ سالگی به عراق رفت بعدها نیز در خراسان و ماوراءالنهر به طلب علم سیاحتها نمود. وی مدتی فاضی شهر نسا بود نیکو بعدها از ابن اسیر استعفا نمود. او مکرراً سمت سفارت آل بویه را عهده‌دار بود و در علم حدیث از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بود. دارقطنی، واسطی، بیهقی و دیگر محدثان بزرگ از وی روایت حدیث ادامه در صفحه بعد

نقل کرده‌اند که گفت: پیامبر ﷺ فرمود: به خدا سوگند «ایمان»^(۸) داخل دل مسلمان نمیشود تا آن هنگام که شما را برای خدا و به خاطر خویشاوندی با من دوست بدارد^(۹).

— حدیث پنجم: مسلم^(۱۰)، ترمذی و نسایی از زید بن ارقم^(۱۱) نقل کرده‌اند که پیامبر

ادامه از صفحه قبل

می‌آمدند از جمله تألیفات حاکم نیشابوری "مستدرک الصحیحین" و نیز "المدخل الی العلمین الصحیح" است.
وی در سال ۴۰۵ هجری در گذشت. زندگینامه حاکم در تذکرة الحفاظ ج ۳ ص ۱۰۴۹-۱۰۴۵، وفیات الاعیان ج ۴ ص ۴۰۸ و اعلام المحدثین ص ۳۲۴ مندرج است.

۷- مطلب بن ربیعہ بن حرث بن عبدالمطلب بن هاشم هاشمی فرزند ربیعہ بن حرث و ام الحکم بنت زبیر بن عبدالمطلب می‌باشد وی از پیامبر ﷺ و علی بن ابی طالب رضی الله عنهما احادیثی نقل نموده است. افرادی که از وی حدیث روایت کرده‌اند فرزندان عبد الله و عبد الله بن حرث بن نوفل هستند. علمای تصانیف او را مطلب خوانده‌اند حال آنکه برخی از محدثان وی را عبدالمطلب نیز نامیده‌اند. در مدینه و سپس شام ساکن بود و در سال ۶۲ هجری در گذشت. زندگینامه وی در الاصابه ج ۴ ص ۱۹۱-۱۹۰ و نیز ج ۶ ص ۱۰۴ و همچنین الاستیعاب ج ۳ ص ۴۱۳ مندرج است.

۸. واژه "ایمان" در نسخه‌های (ش)، (ن) و (ه) وجود دارد و در سایر نسخ یافت نمی‌گردد از این رو با حذف واژه مذکور معنی حدیث بدیهی‌تر در می‌آید "خداوند داخل قلب مستعد وارد نمی‌گردد تا آن هنگام که شما را برای خدا و به خاطر خویشاوندی با من دوست بدارد".

۹. حدیث مذکور را احمد در المستدرک ج ۳ ص ۲۱۰ ج ۱۷۷ به اسناد خوب و از مطلب بن ربیعہ چنین نقل کرده است که غسان (حموی پیامبر ﷺ) بر او حضورت وارد شد و عرض داشت: یا رسول الله ﷺ در باره‌ای موارد قریش تا گذرگاه مشعل گفتگو هستند و چیزی را از من بپرسند تا گفتم می‌سازند رسم شما را از شنیدن این سخن خشنودند و فرمود: والله لا بدخلى قلب امرئ مسلم اسنان حسی بحکم لله والمرایى. ترمذی نیز مشابه همین حدیث را در "الجامع الصحیح" ج ۲ ص ۳۰۵-۳۰۴ در باب مناقب عباس بن عبدالمطلب نقل نموده در ادامه افزوده است که حدیث مذکور صحیح می‌باشد سوطی نیز آنرا در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ و در دلیل آیه هل لاسألكم غلبه احوا الانسود فی القبری نقل نموده است حدیث مزبور همچنین در ذخائر العقبی طبری ص ۲۹ کنز العمال متن هندی ج ۶ ص ۲۱۸ ج ۱۲۳۳ ص ۱۰۲ و همچنین مشکوة المصابیح خطیب میریزی ج ۳ ص ۲۵۹ نیز نقل کرده است.

۱۰. ابوالحسن مسلم بن حجاج قشیری نیشابوری در سال ۲۰۲ (۲۰۲ هجری) متولد گردید و با راهبیه بغداد سفر نمود و در سال ۲۶۱ هجری در هرنه نصرانیاد از تراجم نیشابور در گذشت وی فقیه و محدثی نامبردار بود. مهیوترین کتاب به جای مانده از وی "الجامع الصحیح" می‌باشد زندگینامه او در تذکرة الحفاظ ج ۲ ص ۱۵۰، طبقات الحنابلة ص ۲۴۶، سیرة الجنان ج ۲ ص ۱۶۴ و وفیات الاعیان ج ۲ ص ۱۱۹. تاریخ بغداد ج ۳ ص ۱۴ و ۱۰۰ و سنان المحدثین ص ۱۰۴ مندرج است.

۱۱. زید بن ارقم بن زید انصاری خزرجی مطایقی قولی دهمی در شمار اهل بیعت رضوان بود و در ۱۷ غزوه نیز حضور داشت از همچنین در جنگ خیبر در شمار ساهمان اماد علی رضی الله عنه بود و در سال ۶۶ هجری در روزگار مختار در کوفه در گذشت. زندگینامه او در تذکرة الحفاظ ج ۱ ص ۴۵، الاسان ج ۳ ص ۲۱ و الاستیعاب ج ۱ ص ۵۶۶ و ۵۷۸ مندرج است.

خدا ﷻ فرمود: خدا را در مورد خانواده‌ام یادآور تان می‌گردم^(۱).

— **حدیث ششم:** ترمذی با سند حسن و نیز حاکم از زید بن ارقم نقل کرده‌اند که پیامبر خدا ﷺ فرمود: من در میان شما چیزی باقی می‌گذارم که تا هنگامیکه بدان چنگ زده باشید هیچگاه پس از من گمراه نخواهید شد، کتاب خدا و نزدیکان از خانواده‌ام را و آندو تا وقتی که در کنار حوض بر من وارد گردند هرگز از یکدیگر جدا نخواهند شد. پس بنگرید که در نبود من چگونه آندو را پاس می‌دارید^(۲).

۱- حدیث مذکور را سیوطی در اینجا به طور مختصر نقل کرده است و من من فصل آن که مسلم در باب فضایل علی بن ابی طالب علیه السلام از کتاب فضایل الصحابة «الجامع الصحيح» به اسناد خویش از زید بن حیان نقل نموده به شرح ذیل است:

زید بن حیان گفته است من و حصین بن سهره به اغاف عمر بن مسلم نزد زید بن ارقم بودیم در این ملاقات حصین بدو گفت: ای زید بن ارقم خدا که بسیار سعادتمند هستی زیرا پیامبر خدا ﷺ را به چشم خویش دیدی، سخنان آن حضرت را شنیده، در کتاب می‌چنگیده، پشت سرش به نماز ایستاده‌ای، پس قدری از سخنان آن حضرت را برای ما بازگو نما زید در پاسخ وی گفت: بیا، بر خدا ﷻ در گمراهی‌های که ما بین مکه و مدینه بودیم «خیم» نام داشت به سخنرانی ایستاد و پس از سبش خداوند و می‌فرمود: «اما بعد الا یا ایها الناس فانما انا بشر و یوشک ان یاتی رسول ربی فاحیب و انما تارک فیکم التفتین. اولهما کتاب اللہ فید الہدی و النور فخذوا بکتاب اللہ و استمسکوا به و اهل بیتی اذکرکم اللہ فی اهل بیتی. اذکرکم اللہ فی اهل بیتی.»

یعنی: ای مردم آگاه باشید که من هم بشری هستم و گویا می‌بایست پاسخگوی بیک پروردگارم باشم و من در میان شما دو چیز گرانمایه باقی می‌گذارم نخست کتاب خدا که در آن هدایت و نور است، پس کتاب خدا را فرا بگیرید و بدان چنگ زنید، آنگاه حضرت فرمود: و خانواده‌ام، خدا را در مورد خانواده‌ام یادآور تان می‌گردم، خدا را در مورد خانواده‌ام یادآور تان می‌گردم، خدا را در مورد خانواده‌ام یادآور تان می‌گردم، حدیث مزبور به نحوی که بیان شد در صحیح مسلم ج ۴ ص ۱۸۸۳، مسند احمد بن حنبل ج ۲ ص ۴۶۷-۴۶۶، کنز العمال ج ۵ ص ۱۵۸۰-۱۵۹، مستدرج است همچنین سیوطی نیز در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ خلاصه حدیث مذکور را به نقل از مسلم، ترمذی و نسایی آورده است. برخی از دیگر مصادر حدیث مذکور شامل الاکلیل ص ۱۹۰، القول المفصل ج ۱ ص ۴۸۹، عین المیزان ص ۱۲ و فتح البیان ج ۷ ص ۲۷۷ می‌باشند.

۲- حدیث مذکور را ترمذی در «الجامع الصحيح» باب مناقب اهل البيت علیهم السلام ج ۲ ص ۳۰۸ آورده و در پایان نقل آن گفته است حدیث مزبور حسن و غریب است حاکم نشانی نیز در ص ۱۰۹ ج ۳ مستدرک الصحیحین حدیث مذکور را چنین نقل کرده است: هنگامی که پیامبر ﷺ از حجة الوداع بازگشت فرمود در غدیر خیم (نام برکه‌ای) فرود آمد و امر نمود سواربانیان به یادداشت و سپس فرمود: «کسانی که دعوت فاجست، انی تارک فیکم التفتین احدیما اکبر من الآخر، کتاب اللہ و عترتی، فانظروا کتب تخلقونی فیہما فانہما لن یتفرقا حتی یردا علی النحر» «ثم قال ﷺ: ان اللہ عزوجل مولای و ان مولای کل مؤمن» ثم اخذ بيد علی علیه السلام فقال ﷺ: «من كنت مولاه فهذا مؤمنی، اللهم و ال من ولاده و عاده من عاده»

ادامه در صفحه بعد

- حدیث هفتم: عبد بن حمید^(۱) در مسند خویش از زید بن ثابت^(۲) نقل نموده است که

ادامه از صفحه قبل

یعنی: "گوینا من (به سوی خداوند) فرا خوانده شده‌ام و می‌بایست پاسخگوی این دعوت باشم. من در بین شما دو چیز گران‌بها به جا می‌گذارم که یکی از آنها از دیگری بزرگتر است. کتاب خدا و نزدیکی را پس بشکرید که در نبود من چگونه اید و رایس می‌دارید و بدرستی که اندک تا هنگامیکه در کنار حوض بر من وارد کردند هر گز از یکدیگر جدا نمی‌شوند." آنگاه فرمود: "بدرستی که خداوند عزوجل سرپرست من است و من هم سرپرست هر مؤمنی هستم" سپس دست علی^{علیه السلام} را گرفته فرمود: هر کس که من سرپرست او هستم این مرد سرپرست اوست بار خدایا باری نما هر کسی که او را باور باشد دشمن پدر هر آنکس که وی را دشمن می‌دارد." حاکم پس از نقل این حدیث گفته است: این حدیث به در نظر گرفتن شرط شیخین (مسلم و بخاری) صحیح است (صحیح مسلم و بخاری در صحیحین خبری از احادیث دارای شرایط مخصوص را نقل کرده‌اند و یک حدیث ممکن است دارای شرط مسلم یا بخاری و یا هر دوی آنها باشد. مسلم احادیث بسیاری را به سه دسته مستقیم می‌نماید: الف - اخباری که روایت آنها دارای اعتماد صحیح و تیر اتفاق در نقل هستند و در روایات اختلاف سلب و غلط فاحش وجود ندارد ب - اخباری که روایان آنها را لحاظ حفظ و اتفاق به پایه روایان اخبار مندرج در بند الف نمی‌رسد ج - اخباری که روایان آنها در نزد اغلب اهل حدیث منتهی می‌باشند و مسلم اخبار روایت شده از روایان دسته اخیر را در کتاب خبری نقل ننموده است شرط بخاری بنا به نقل حافظ ابوالفضل بن طاهر از است که: "روایان خبر همگی مع تق بوده این و ناقت مورد اتفاق اهل حدیث باشد بعلاوه لازم است سند خبر متصل بوده و به یکی از صحابه مشهور منتهی گردد." بنا به قول حافظ ابوبکر حازه‌می "سطر بخاری از است که اسناد خبر متصل، روایتی مسلمان و راستگرم، و به دور از خاست و غش بوده، منصف به حدیث، حفظ، سلامت اعتماد و دوری از انحصار باشد. جهت اطلاع بیشتر می‌توان به صحیح مسلم ج ۱ ص ۲ و فتح الباری بشرح صحیح البخاری ج ۱ ص ۷ مراجعه نمود - مترجم). نسایی نیز حدیث مذکور را با اندک اختلاف در لفظ در ص ۲۱ کتاب "الخصائص" نقل نموده، در پایان آن آورده است که به زید بن ارقم گفته شد: ایما تو خود این حدیث را از پیامبر^{صلی الله علیه و آله} شنیدی؟ وی در پاسخ گفت: هیچیک از افراد زیر سایبانها باقی نماند مگر آنکه پیامبر خدا^{صلی الله علیه و آله} را دیده این حدیث را از ایشان شنید حدیث مذکور را منشی هندی در ص ۱۵۲ ج ۱ کنز العمال و نیز محب الدین طبری در ص ۱۶ کتاب ذخائر العقبی باب فضل اهل البیت (علیهم السلام) به نقل از ترمذی آورده‌اند. برخی از دیگر مصادر حدیث مذکور شامل: مسند احمد ج ۳ ص ۱۷ و ج ۴ ص ۳۶۶، سنن بیهقی ج ۲ ص ۱۴۸ و ج ۷ ص ۳۰، سنن دارمی ج ۲ ص ۴۳۱، معانی الآثار ج ۴ ص ۳۶۸، اسد الغاب ج ۲ ص ۱۲، مسندری التمسحین ج ۳ ص ۱۰۹ و ص ۱۴۱، مجمع الزوائد ج ۱ ص ۱۶۳ و ج ۱۰ ص ۳۶۳، طبقات ابن سعد ج ۲ ص ۲، حلیه الاولیاء ج ۱ ص ۳۵۵، تاریخ بغداد ج ۸ ص ۴۴۲، الصواعق المحرقة ص ۷۵، الریاض النضره ج ۲ ص ۱۷۷، نزل الابرار ص ۳۳، منابع الموده ص ۳۱، مصابیح السنة ص ۲۰۵، جامع الاصول ج ۱ ص ۱۸۷، الممواهب اللدنیه ج ۷ ص ۷ می‌باشند.

۱- ابو محمد عبد بن حمید بن نصر مکی از اهالی روستای دیش سمرقند بود و از عبدالرزاق بن همام، ابوداود طیالسی و دیگران روایت حدیث می‌نمود. بخاری، مسلم و ترمذی از وی روایاتی نقل کرده‌اند. او از ثقات و از جمله دانشمندانی است که در زمینه حدیث و تفسیر، تألیفاتی دارند وی در سال ۲۴۹ هجری در گذشت. زندگینامه وی در تهذیب التهذیب ج ۶ ص ۲۵۷-۲۵۵، رجال فیسرانی ص ۳۳۷، شذرات الذهب ج ۲ ص ۱۲۰، تذکرة الحفاظ ج ۲ ص ۵۳۴ و طبقات الحفاظ سیوطی ج ۲ ص ۴ موجود است.

۲- ابوسعید زید بن ثابت بن ضحاک انصاری خررجی از کتاب وحی بود و در سال ۲۵ هجری در گذشت.

پیامبر خدا ﷺ فرمود: میان شما چیزی باقی می‌گذارم که پس از من تا آنگاه که بدان متمسک باشید هر گز گمراه نخواهید شد، کتاب خدا و نزدیکان از خاندانم را و آندو هیچگاه تا هنگامیکه در کنار حوض بر من وارد گردند از یکدیگر جدا نخواهند گشت^(۱).

- **حدیث هشتم:** احمد بن حنبل و ابویعلی^(۲) از ابوسعید خدری^(۳) نقل کرده‌اند که پیامبر خدا ﷺ فرمود: گمان دارم (به سوی خداوند) فرا خوانده شده‌ام و پاسخگوی این دعوت هستم و همانا میان شما دو چیز گرانبه‌ایه جای می‌گذارم، کتاب خدا و نزدیکان از خانواده‌ام را و بدرستی که خداوند لطیف خبیر مرا آگاه ساخت که آندو هیچگاه از یکدیگر جدا نمی‌شوند تا آن هنگام که در کنار حوض بر من وارد گردند پس بنگرید که پس از من چگونه آنها را پاس می‌دارید^(۴).

- **حدیث نهم:** ترمذی (به سند صحیح)، طبرانی و حاکم از ابن عباس نقل کرده‌اند که پیامبر خدا ﷺ فرمود: خداوند را دوست بدارید چرا که از نعمتهای وی بر می‌خورید و مرا

ادامه از صفحه قبل

زندگینامه وی در الاصابه ج ۱ ص ۵۶۲، ۵۶۱، الاسعیاب ج ۱ ص ۵۵۲-۵۵۱ و تذکرة الحفاظ ج ۳ ص ۲۳-۲۲ مندرج است.

۱- حدیث مذکور در ص ۴۸ نسخه خطی «مسند» عبد بن حماد که در کتابخانه ظاهریه دمشق موجود است مندرج می‌باشد همچنین متقی هندی نیز آنرا به نقل از مسند عبد بن حماد در کنز العمال ج ۱ ص ۱۶۶ آورده است. این حدیث در العقد الفرید ج ۲ ص ۱۱۱ نیز وارد گردیده است.

۲- حافظ ابویعلی احمد بن علی بن منی بن یحیی بن عیسی بن هلال تمیمی موصلی، محدث الجزیره و صاحب کتاب «المسند الکبیر» در شوال سال ۲۱۰ هـ.ق. در موصیل متولد شد و از احمد بن حاتم طویل، یحیی بن سعید و دیگران حدیث آموخت. معروفترین کتاب وی «المسند الکبیر» است. وی در سال ۳۰۷ هـ.ق. درگذشت. زندگینامه او در معجم البلدان ج ۵ ص ۲۲۵، شذرات الذهب ج ۲ ص ۲۵۰ و تذکرة الحفاظ ج ۲ ص ۷۰۷-۷۰۹ مندرج است.

۳- ابوسعید سعد بن مالک بن سنان بن حیدر انصاری خزرجی مدنی خدری سه سال قبل از هجرت به دنیا آمد از جمله صحابه دانشمند و از افرادی بود که در بیعت شجرة حضور داشتند. وی در ۱۲ خروجه حضور داشت و در سال ۷۲ هـ.ق. در مدینه درگذشت. پدر وی نیز از شهدای جنگ احد بوده است. در صحیح بخاری ج ۱۶ و در صحیح مسلم ج ۵۲ حدیث از وی نقل گردیده است. زندگینامه وی در حلیة الاولیاء ج ۱ ص ۲۹۹، الاصابه ج ۲ ص ۸۶-۸۵، الاسعیاب ج ۴ ص ۸۹ و تذکرة الحفاظ ج ۱ ص ۴۴ مندرج است.

۴- حدیث مذکور در مسند احمد ج ۲ ص ۷۱، مسند ابویعلی ج ۱ ص ۳۸۷ (نسخه خطی کتابخانه ظاهریه دمشق)، معجم کبیر طبرانی ج ۱ ص ۱۲۹ (نسخه خطی)، کنز العمال ج ۱ ص ۱۶۸-۱۶۷ طبقات ابن سعد ج ۲ ص ۱۹۴ و ذخائر العقبی ص ۱۶ نقل گردیده است.

هم بخاطر خدا دوست داشته باشید و خانواده مرا نیز به پاس دوستی من، دوست بدارید^(۱).

– حدیث دهم: بخاری^(۲) از ابوبکر^(۳) نقل کرده است که گفت: مراقب (حفظ حقوق) پیامبر خدا ﷺ در مورد خانواده‌اش^(۴) باشید.

– حدیث یازدهم: طبرانی و حاکم از ابن عباس نقل نموده‌اند که پیامبر ﷺ فرمود: ای فرزندان عبدالمطلب من از خدا سه چیز را برای شما درخواست نموده‌ام: از او خواسته‌ام که ایستادگان شما را یا پر جای دارد و نادانهای شما را تعلیم نماید و گم‌گشتگان شما را هدایت فرماید و از او خواسته‌ام شما را سخاوتمند، راد و پر مهر قرار دهد پس هرگاه فردی

۱- حدیث مذکور را ترمذی در الجامع الصحیح ج ۲ ص ۳۰۸ کتاب مناقب اهل البیت به اسناد خریسی از ابن عباس نقل کرده در دنباله آن افزوده است که حدیث مذکور از نظر اسناد حسن و غریب می‌باشد. طبرانی نیز آنرا در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۵ و ج ۳ ص ۹۳ نقل کرده است. همچنین سیوطی نیز آنرا به نقل از ترمذی، طبرانی، حاکم و بیهقی، در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ آورده است. دیگر مصادر حدیث مزبور مستدرک حاکم ج ۲ ص ۱۴۹، کنز العمال ج ۶ ص ۳۱۶، منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۳، جامع الاصول ابن ابی ج ۹ ص ۱۵۴ و ذخائر العقبی ص ۱۱، مستدرک الذهب ج ۳ ص ۱۵۰، جامع الاصول ج ۱۰ ص ۱۰۰، میزان الاعتدال ج ۲ ص ۴۳، تاریخ بغداد ج ۲ ص ۱۵۹، اسد الغاب ج ۲ ص ۱۴، مسکنه الصحاح ص ۵۸۳، نول الابرار ص ۳۲ و منابع السیره ص ۱۹۲ و ص ۳۷۱ می‌باشد.

۲- ابو حنیفه محمد بن اسماعیل بن ابراهیم بن مغیره بن بکر به بخاری مؤلف کتاب «الجامع الصحیح» در سال ۱۹۲ ه‍.ق. در بخارا متوفی شد و ده سال ۲۵۶ ه‍.ق. در قریه خردنگ سمرقند درگذشت زندگنامه وی در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۵۵۵-۵۵۷، تاریخ بغداد ج ۲ ص ۱۶، ۲، الجرح و التعديل ج ۳ ص ۱۹۱، تاریخ بغداد ج ۲ ص ۳۴، فیات الاعیان ج ۱ ص ۵۷، سدرت الذهب ج ۲ ص ۱۳۲، جامع الاصول ج ۱ ص ۱۸۶، ۱۸۵ مندرج است.

۳- ابوبکر صدیق علیه السلام قریب نود و نه سال از اصحاب پیامبر ﷺ و در خاتمه با آن حکومت بود. نام وی در زمان جاهلیت عبدالمعزی یا عبداللہ بود و پس از قبول اسلام عبدالمطلب خوانده شد. وی پس از رحلت پیامبر ﷺ به حکومت رسید و در دوران حکومت برخی تراجعی عراق و فلسطین را فتح نمود و سابقیت پس از دو سال و اندکی در سال ۱۳ ه‍.ق. در سن ۶۳ سالگی درگذشت زندگنامه ابوبکر در الاصابه ج ۲ ص ۹۷-۱۰۴ و تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۵ مندرج است.

۴- خبر مذکور را بخاری در الجامع الصحیح ج ۳ ص ۲۵۱ کتاب فضائل فرایه رسول الله ﷺ، طبری در ذخائر العقبی ص ۱۱، مشقی هندی در کنز العمال ج ۷ ص ۱۰۶، ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۲۳۸ و سیوطی در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ نقل نموده‌اند. امکاس خلیفه اول خود به بنی‌امیه دهنده جهت اخلاص بیشتر او رفتار ایشان با اهل البیت می‌توان به کتاب انص و الاجتهاد سعد عبدالحمین شرف‌الاندین فیصل اول موارد شماره ۱، ۷ و ۸ و ۹ مراجعه نمود.

بین رکن و مقام^(۱) به پا ایستاده نماز بگذارد و روزه بگیرد (و عمر خود را صرف این کار نماید) و سپس با بغض اهل بیت محمد علیهم السلام بمیرد داخل آتش می‌گردد^(۲).

— **حدیث دوازدهم:** طبرانی از ابن عباس نقل کرده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: بغض بنی هاشم^(۳) و انصار به منزله کفر و بغض عرب نشانه نفاق است^(۴).

— **حدیث سیزدهم:** ابن عدی^(۵) در کامل از ابی سعید خدری نقل نموده است که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: هر آنکس ما اهل بیت علیهم السلام را دشمن بدارد منافق است^(۶).

۱- نام دو مکان مقدس در مسجد الحرام (مترجم).

۲- حدیث مذکور را طبرانی در المعجم الکبیر ج ۳ ص ۱۲۱ و حاکم نیشابوری در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۴۸ نقل نموده‌اند. حاکم این حدیث را با استناد مرفوع از ابن عباس نقل کرده در دیبانه ان افزوده است که این حدیث با توجه به شرط مسلم صحیح می‌باشد. دیگر مصادر حدیث مزبور شامل مجمع الزوائد هیمی ج ۹ ص ۱۷۱، منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۳۱۶، کنز العمال ج ۶ ص ۲۰۳، تاریخ بغداد ج ۳ ص ۱۲۲، الصواعق المحرقة ص ۱۴۰ می‌باشد. محب الدین طبری مختصر حدیث مذکور را در ذخائر العقبی ص ۱۸ نقل نموده و گفته است که ملا علی قاری آنرا در کتاب النسبة آورده است. همچنین دیلمی نیز حدیث مذکور را در مسند الفردوس (نسخه خطی کتبخانه لاله‌ای) به نقل از ابن عباس چنین نقل نموده است: لوان رجلا منین فدمید بین الرکن و السقام و صام و صلی ثم لقی الله مبغضا لان محمد صلی الله علیه و آله دخل النار معنی هرگاه خدای بین رکن و مقام به پا ایستاده (روایتگر خویش را با) روزه و نماز بگذراند و آنکه با بغض آل محمد علیهم السلام بمیرد داخل آتش می‌گردد.

۳- در مسحت حدیث مزبور باید به دنده گردید نگریست چرا که به نص فران کریم ملاک فضیلت انسانها نفوی است. علاوه پیامبر صلی الله علیه و آله در مواردی فرموده است که عرب بر حجام و فرشی بر حبیبی فضیلتی ندارند مگر بواسطه تقوی و به احتمال قوی این حدیث از برداشته‌های دوران شعب پیکری است. همچنین به نص فران کریم ابویسب که از مشایخ بنی هاشم بوده است مظهر درگاه الهی و در ده زخ معذب می‌باشد و فضیلت اهل بیت علیهم السلام نه به دلیل هاشمی بودن که به دلیل کراهت ذات و ایقاف شخصی آنهاست (مترجم).

۴- حدیث مذکور را هیمی در مجمع الزوائد ج ۲ ص ۱۱۲ و سنن ابی داود ج ۲ ص ۲۰۴ نقل نموده است.

۵- ابی احمد عبد الله بن عدی جرجانی معروف به ابن قطان در سال ۲۷۷ ه. ق در حیران متولد گردید و در سال ۳۶۵ ه. ق درگذشت. وی محدثی فقیه و آگاه به احوال رجستان بود و در طلب علم به نقاط مختلف سفرها نمود. برخی از تألیفات وی عبارتند از: الکامل، المعجم، الانصار و اسماء الصحابة، زندگینامه وی در تذکرة الحفاظ ج ۳ ص ۹۲۰، لسان المیران ج ۱ ص ۶، الغیاب ج ۱ ص ۲۱۹ و شذرات الذهب ج ۳ ص ۵۱ مندرج است. ۶- حدیث مذکور را محب الدین طبری در ص ۱۸۰ ذخائر العقبی به سند از مسند ابی احمد بن حنبل آورده است. متاوی نیز آنرا در ص ۱۳۲ کنز الحقائق نقل کرده است. همچنین سیوطی نیز آنرا در المذخر المتشرع ج ۶ ص ۷ نقل نموده است. حدیث مذکور در برخی نسخ بدون ترسب نقل گردیده است. من بغض اهل بیت علیهم السلام فهو منافق یعنی هر آنکس که اهل بیت علیهم السلام را دشمن بدارد منافق است. این حدیث در ص ۲۷ ینابیع المودة قندوزی نیز وارد شده است.

- **حدیث چهاردهم:** ابن حبان^(۱) در صحیح خویش و حاکم نیشابوری (در مستدرک الصحیحین) از ابوسعید خدری نقل نموده‌اند که پیامبر ﷺ فرمود: سوگند به آنکه جانم در دست اوست، کسی ما اهل البیت ﷺ را دشمن نمی‌دارد مگر آنکه خداوند او را در آتش داخل می‌نماید^(۲).

- **حدیث پانزدهم:** طبرانی از امام حسن بن علی ﷺ^(۳) نقل نموده است که خطاب به معاویه بن خدیج^(۴) فرمود: ای معاویه بن خدیج از دشمنی ما اهل البیت ﷺ بپرهیز چرا

۱- ابوحاتم محمد بن حبان بن احمد بن حبان تمیمی بستی در سال ۲۷۰ ه‍.ق متولد گردید و در رمیته فقه، حدیث، طب، لغت و سوره‌شناسی نام آور به در از محدثین فاضلی سرشنس و صاحب تألیفاتی چند بوده است. از تألیفات وی المسند الصحیح، الآثار، و کتاب الصغیة میباشد. وی در طول حیات خویش در شهرهای نیشابور، بخارا، بسا و سمنان اقامت داشت و عاقبت نیز در شوال سال ۳۵۴ ه‍.ق در همانجا در گذشت زندگینامه او در تذکرة الحفاظ ج ۳ ص ۹۲۴ - ۹۲۰ مندرج است.

۲- حدیث مذکور را همیسی در ص ۵۵۵ موارد الظواهر فی زوائد ابن حبان با حذف واژه (اهل البیت) نقل نموده است. همچنین حاکم نیز حدیث مربوط را در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۵۰ نقل نموده و آنرا به شرط مسلم صحیح دانسته است. سیوطی نیز آنرا در الخصائص الکبری ج ۲ ص ۲۶۶ و الدر المنثور ج ۶ ص ۲۱۸ آورده و گفته است که احمد بن حنبل، حاکم نیشابوری و ابن حبان آنرا از ابوسعید خدری نقل نموده‌اند. این حدیث در ص ۲۳۷ الصواعق المحرقة نیز وارد شده است.

۳- امام ابومحمد حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام در ۱۵ رمضان سال ۲ ه‍.ق متولد گردید. پیامبر خدا ﷺ در شأن وی و برادرش امام حسین ﷺ فرمود: الحسن و الحسین سید اشحاب اهل الجنة یعنی حسن و حسین ﷺ سرور جوانان بهشتی هستند. پس از شهادت علی ﷺ مردم عراق تا آن حضرت بیعت نمودند. پس از این بیعت آن حضرت برای نبرد با معاویه اُتینگلانی از اسب و به مقابله وی شتافت لیکن به دلیل خیانت سران لشکر و نافرمانی سپاهیان به دیبا نطعمیهای معاویه، آن حضرت ناگزیر به صلح گردید و به مدینه بازگشت. آن حضرت در سال ۵۰ ه‍.ق به تحریک معاویه توسط همسرش جعدہ مسموم و شهید گردید زندگینامه آن حضرت در کتابهای بی شمار مندرج است که برخی از آنها عبارتند از: فی رحاب الامة اهل البیت: ج ۲ ص ۴۶-۲، حلیة الاولیاء ج ۲ ص ۴۵-۳۹، الاستیعاب ج ۱ ص ۳۹۴ و ۳۸۳ و الاصابه ج ۲ ص ۱۳-۱۱

۴- معاویه بن خدیج بن عقیه سکونی کندی از مغربان معاویه و به بعض اهل البیت مشهور بوده است. مدائنی از ابوطیفیل نقل نموده است که امام حسن ﷺ به یکی از یاران خویش فرمود: اتعرف معاویه بن خدیج؟ یعنی آیا معاویه بن خدیج را می‌شناسی؟ آن فرد پاسخ مثبت داد پس امام مجتبی ﷺ فرمود: اذرا به عیلمنی یعنی هرگاه او را بدانی به من خبر ده. پس آن فرد معاویه بن خدیج را در حاک خروج از خانه دشوارین حریت دید و به امام ﷺ عرض کرد این مرد معاویه بن خدیج است. حضرت او را صدا زده فرمود: انت شاتم علیا عند ابن اکلہ الاکیاد؟ یعنی آیا تو هستی که نزد سرورن جگر خواره (هند) علی را دشنام می‌دهی؟ و الله لئن وردت الحوض ولا ترده لیرینه مشمرعن شاهد حاسرا" عن ذراعیه یذود عن المنافقین. یعنی: به خدا سوگند هرگاه به کنار آن حوض درآیی و هیچگاه بدان در نخواهی آمد علی ﷺ را می‌بینی که پاها و آستینها را بالا زده منافقان را ادامه در صفحه بعد

که پیامبر خدا ﷺ فرمود: هیچکس ما را دشمن نمی‌دارد و به ما حسادت نمی‌ورزد مگر آنکه در روز رستاخیز با تازیانه‌های آتشین از کناره حوض رانده می‌شود^(۱).

- حدیث شانزدهم: ابن عدی و بیهقی^(۲) (در شعب الایمان) از علی علیه السلام نقل کرده‌اند که پیامبر خدا ﷺ فرمود: هر آنکس که حق‌شناس عترت من و انصار نباشد منافق و یا حرامزاده است و یا آنکه (وجود وی) در هنگام ناپاکی تکوین یافته است یعنی مادرش در دوران ناپاکی (قاعدگی) بار وی را برداشته است^(۳).

- حدیث هفدهم: طبرانی در المعجم الاوسط از ابن عمر^(۴) نقل کرده است که آخرین

ادامه از صفحه قبل

از کنار حوض دور می‌نماید. در این مورد می‌توان به کتاب فی رحاب الامة اهل البيت علیه السلام ج ۳ ص ۲۸-۲۷ مراجعه نمود.

۱- حدیث مذکور را طبرانی در المعجم الكبير ج ۱ ص ۱۴۲، هیمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۲، متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۸ و منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۴، سیوطی در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ نقل نموده‌اند. طبرانی در هنگام نقل این حدیث فضیله‌ای را به شرح ذیل آورده است: ابومسلم عبدالله بن عمرو واقفی کنسی بوساطتی از معاویه بن خدیج نقل نموده است که گفت: برید بن معاویه مرا (معاویه بن خدیج را) به خواستگاری دختر با خواهر امام محبتی علیه السلام فرستاد. هنگامیکه ابن فضیه را به عرض آن حضرت رساندم فرمود: انا قوم لانیج نساء نا حنی ندمارهن فانیها. یعنی ما مردمی هستیم که دخترانمان را به ازدواج کسی در نمی‌آوریم مگر بعد از مشورت با آنها پس تو نیز نزد وی برو (مطلب خود را با او در میان بگذار). معاویه بن خدیج گوید پس از شنیدن سخن امام علیه السلام به خدمت آن خانم رفته فضیه خواستگاری برید را با او در میان نهادم فرمود: به خدا سوگند هرگز بدینکار من در نمی‌دهم زیرا در صورت وقوع این امر رفیق تو (یزید) به فرعون خواهد ماند که پسران بنی اسرائیل را کشته دختران ایشان را به اسارت می‌گرفت. هنگامیکه دوباره به خدمت امام حسن علیه السلام رسیدم بدو عرض کردم: مرا به نزد دختر هوشمند و سخنوری فرستادی که فرزند امیرالمومنین (یزید) را فرعون می‌خواند. در این هنگام امام علیه السلام فرمود: یا معاویه ایاک و بغضنا فان رسول الله ﷺ قال: لا یغضنا و لا یحسدنا احدا الاذید بوم القیامة بسياط من النار. یعنی: ای معاویه از بغض ما بپرهیز زیرا پیامبر خدا ﷺ فرمود: هیچکس با ما دشمنی نکرده و به ما حسد نمی‌ورزد مگر آنکه روز قیامت تازیانه‌های آتشین رانده می‌شود. مطلب مذکور در المعجم الكبير (نسخه خطی کتابخانه ظاهریه دمشق) ج ۱ ص ۱۳۲ مندرج است.

۲- ابوبکر احمد بن حسین بن علی بن موسی خسروچردی بیهقی در سال ۳۸۴ ه.ق. مؤلف شد و در سال ۴۵۸ ه.ق. در گذشت از جمله تألیفات وی کتابهای السنن، الآثار، شعب الایمان و دلائل النبوة می‌باشند. زندگینامه او در تذکرة الحفاظ ج ۳ ص ۱۱۳۲-۱۱۳۳ و الاعلام ج ۱ ص ۱۱۳ مندرج است.

۳- حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۸ و منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۴ و ابن فضال مالکی در الفصول المهمة ص ۲۷ و ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۲۳۱ نقل نموده‌اند.

۴- ابوعبد الرحمن حیدر بن عمر بن الخطاب ۱۰ سال قبل از هجرت در مکه متولد گردید و در سال ۷۳ ه.ق. در صفحه بعد

جمله‌ای که پیامبر خدا ﷺ بر زبان آورد آن بود که پس از من جانشین من در مورد اهل بیتم باشید^(۱).

- **حدیث هیجدهم:** طبرانی در المعجم الاوسط از امام حسن مجتبیٰ ﷺ نقل نموده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: دوستی ما اهل البیت را به گردن بگیرید زیرا هر آنکس که با دوستی ما بمیرد بوسیله شفاعت ما داخل بهشت می‌گردد سوگند به آنکس که جانم در دست اوست عمل هیچ بنده‌ای بدون شناخت حق ما برایش سودمند نخواهد بود^(۲).

- **حدیث نوزدهم:** طبرانی در المعجم الاوسط از جابر بن عبدالله^(۳) نقل کرده است که گفت: شنیدم که پیامبر خدا ﷺ در خطبه‌ای می‌فرمود: ای مردم هر آنکس که ما اهل البیت را دشمن بدارد خداوند متعال در روز رستاخیز او را یهودی محشور خواهد گردانید^(۴).

-- **حدیث بیستم:** طبرانی در المعجم الاوسط از عبدالله بن جعفر^(۵) نقل کرده است که

ادامه از صفحه قبل

هق. در مکه درگذشت. صاحبان صحاح ست اهل سنت ۲۶۳۰ حدیث از وی را در کتب خویش نقل نموده‌اند. زندگینامه وی در الاصابه ج ۴ ص ۱۰۹-۱۰۷ و نیز تذکره الحفای ج ۱ ص ۲۰-۳۷ مندرج است.

۱- حدیث مذکور را هبشی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۶۴ به نقل از طبرانی آورده است. ابن حجر مکی نیز آنرا در الصواعق المحرقة ص ۹۰ نقل کرده است. دیگر مصدق حدیث مذکور ص ۸۷ کتاب الشرف المولود تألیف نهانی بیرون می‌باشد.

۲- حدیث مزبور را ابن حجر در ص ۲۳۰ الصواعق المحرقة و هبشی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۲ به نقل از المعجم الاوسط نقل کرده‌اند.

۳- ابو عبدالله جابر بن عبدالله بن عمرو انصاری سلمی صحابی جلیل و راوی مؤثقی است که در سال ۲۰ قبل از هجرت متولد شد و در عقبه تألیف در حاکم خردسال بود همراه پدرش به خدمت پیامبر ﷺ رسید بخاری نقل کرده است که جابر در جنگ بدر عهده‌دار حمل آب بود. وی بعدها در ۱۸ غزوه دیگر نیز حضور داشت. وی (بنابر گفته نعلی) در جنگ صفین حضور داشته در شمار لشکریان امام علی علیه السلام بود. او از جمله راویان بسیار پرکار و از حافظان احادیث نبوی ﷺ بوده است و صحیفه مشهوری منسوب به او است که اولین فرد در سلسله روایت آن سلیمان بن قیس بسکری می‌باشد. وی در آخر عمر نابینا گردید و در سال ۷۴ هق. در سن ۵۰ و چهار سالگی در مدینه درگذشت. زندگینامه او در الاستیعاب ج ۱ ص ۲۲۰-۲۱۹ طبقات ابن سعد ج ۵ ص ۲۶۷، التمهید ج ۴ ص ۲۱۴ و استیعاب ج ۱ ص ۳۵۸-۳۵۶ مندرج است.

۴- حدیث مذکور را هبشی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۲ به نقل از المعجم الاوسط طبرانی آورده است. عسقلانی نیز آنرا در سنان النبیین ج ۳ ص ۱۰ وارد نموده است.

۵- عبدالله بن جعفر بن ابی طالب هاشمی قرشی از اصحاب پیامبر ﷺ بود. مادر وی اسماء دختر عتبیس نامیده می‌شد. او در سال ۱۰ هجری در مدینه درگذشت. زادگاه او مدینه است. ادامه در صفحه بعد

گفت از پیامبر خدا ﷺ شنیدم که میفرمود: ای فرزندان هاشم من از خدا خواسته‌ام که شما را بزرگوار قرار دهد و از او خواسته‌ام که گمراهان شما را هدایت نماید و خائفین تان را امنیت بخشد و گرسنگان شما را سیر سازد سوگند به کسیکه جانم در دست اوست هیچیک از ایشان (مسلمانان) ایمان (واقعی) نمی‌آورد مگر آنکه شما را به خاطر من دوست بدارد. (ای مردم) آیا شما امید دارید که بوسیله شفاعت من به بهشت در آیید و فرزندان عبدالمطلب این امید را نداشته باشند؟^(۱)

— حدیث بیست و یکم: ابن ابی شیبۀ^(۲) و مسدد^(۳) در کتابهای مسند خویش و حاکم (در مستدرک الصحیحین) و حکیم ترمذی^(۴) در نوادر الاصول و ابویعلی و طبرانی از سلمة ابن اکوع^(۵) نقل کرده‌اند که پیامبر خدا ﷺ فرمود: ستارگان امان آسمانیان و اهل

ادامه از صفحه قبل

او را سال اول هجری در سرزمین حبشه به دنیا آورد و وی اولین فرزند مسلمانی بوده که در حبشه بدنیا آمد. سپس با پدرش به مدینه آمد و احادیث پیامبر خدا ﷺ را حفظ و روایت نمود. عبدالله بن جعفر بعدها در بصره، کوفه و شام اقامت نمود و از شرط کرم به «دریای بخشش» شهرت یافت. وی در جنگ صفین از سران لشکر امیرالمؤمنین^(علیه السلام) بود و در سال ۹۰ ه.ق. در سن نود سالگی در مدینه درگذشت.

۱- حدیث مذکور را هشمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۰ به نقل از معجم اوسط طبرانی آورده است. منفی هندی نیز آنرا در کنز العمال ج ۶ ص ۲۰۳ نقل کرده است. همچنین حاکم نیز آنرا با مختصر نفاونی در ص ۱۴۸ ج ۳ مستدرک الصحیحین نقل نموده و آنرا به شرط مسلم صحیح دانسته است. ابن حجر نیز حدیث مزبور را در الصواعق المحرقة ص ۱۴۰ آورده است.

۲- ابوبکر عبدالله بن محمد بن ابی شیبۀ ابراهیم بن عثمان کوفی در سال ۱۵۹ ه.ق. به دنیا آمد. وی در رصافه به معلمی اشتغال داشت و از محدثین بسیار مشهور عصر خویش بود و در سال ۲۳۵ ه.ق. درگذشت. زندگینامه وی در طبقات ابن سعد ج ۶ ص ۲۱۷، فهرست ابن ندیم ص ۲۲۹، تاریخ بغداد ج ۱۰ ص ۶۶-۷۱، تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۴۳۳-۴۳۲ و شذرات الذهب ج ۲ ص ۸۵ مندرج است.

۳- ابوالحسن مسدد بن مسرهد اسدی بصری فردی است که ابوزرعه، بخاری، اسوداد، قاضی اسمعیل و ابوحنفیه از او حدیث روایت نموده‌اند. وی اولین کسی بود که در شهر بصره به تألیف مسند پرداخت. وی حافظ، حجت و امام مصنفین عصر خویش به شمار آمده، با امام احمد حنبل مکانیاتی داشت. وی در سال ۲۲۸ ه.ق. درگذشت. زندگینامه او در طبقات الحنابل ج ۱ ص ۳۳۵-۳۴۱ و الاعلام ج ۸ ص ۱۰۸ مندرج است.

۴- ابوعبدالله محمد بن علی بن حسن بن شبر ملقب به حکیم ترمذی از بزرگان مشایخ خراسان بود. وی از پدر خویش و نیز فقیه بن سعید و غیرهما روایت حدیث می‌نمود. از مهمترین تألیفات وی نوادر الاصول فی معرفه اخبار الرسول^(صلی الله علیه و آله و سلم)، ختم الولایة، علل الشریعة و الفروق می‌باشد. حکیم ترمذی در سال ۲۸۵ ه.ق. درگذشت. زندگینامه او در طبقات الشافعیة ج ۲ ص ۲۰، الاعلام ج ۷ ص ۱۵۶ و معجم المؤلفین ج ۱۰ ص ۳۱۵ مندرج است.

۵- سلمه بن عمرو بن اکوع از شجاعان و سوارکاران مشهور عرب بود که در سال ۶ قبل از هجرت به دنیا آمد

بیت من امان امتم می‌باشند^(۱).

- حدیث بیست و دوم: بزار^(۲) از ابی هریره^(۳) نقل کرده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: همانا در میان شما دو چیز باقی می‌گذارم که با بودن آندو هرگز گمراه نخواهید شد کتاب خدا و عترتم را و آندو هرگز تا هنگامی که در کنار حوض بر من در آیند از یکدیگر جدا نخواهند شد^(۴).

- حدیث بیست و سوم: بزار از امام علی^(۵) نقل نموده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: من در حالی قبض (روح) می‌شوم که در میان شما دو چیز گرانبها^(۶) کتاب خدا و

ادامه از صفحه قبل

در مراسم بیعه الشجره یا پیامبر ﷺ به قصد فداکاری تا پای جان بیعت نمود. وی در ۷ غزوه شرکت داشت و در سال ۷۴ ه.ق. در گذشت زندگنامه او در الاصابه ج ۳ ص ۱۱۸ طبقات ابن سعد ج ۴ ص ۳۸ مندرج است.

۱- حدیث مذکور را حاکم نیشابوری در المستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۴۵۷ (با اسناد اختلافي در نسخ)، متنی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ و ج ۶ ص ۲۱۶، هیتومی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۴ (به نقل از طبرانی) روایت نموده‌اند. محبت الذین طبری در ص ۱۷ ذخائر العقبی از امام علی^(۷) نقل نموده که پیامبر خدا ﷺ فرمود: النجوم امان لاهل السماء فاذا ذهب الحجوم ذهب اهل السماء و اهل بیته امان لاهل الارض فاذا ذهب اهل بیته ذهب اهل الارض. یعنی: ستارگان امان اهل آسمان هستند پس هرگاه ستارگان از آسمان بروند آسمانیان (از بین) خواهند رفت و اهل بیت من امان برای اهل زمین هستند پس هرگاه اهل بیت من از روی زمین رخت بپوشند زمینیان (از بین) خواهند رفت. طبری در دنبانه گفته است که حدیث مذکور را احمد بن حنبل در کتاب المسانف نقل کرده است.

۲- ابوبکر احمد بن عمر و بن عبدالحق بن بزار بصیری صاحب کتاب «المسنند» از بصره به بغداد مهاجرت نمود و در آنجا به مقام محدثی رسید و دوبار نیز به اصفهان مسافرت نمود. وی در سال ۲۹۱ ه.ق. در سنه در گذشت. زندگنامه او در تذکرة الحفاظ ج ۲ ص ۶۵۴-۶۵۳، ذکر اخبار اصفهان ج ۱ ص ۱۰۴، لسان المیزان ج ۱ ص ۲۳۷، و تاریخ بغداد ج ۴ ص ۳۳۴ مندرج است.

۳- ابوهریره عبدالرحمن بن صخر (یا عبید بن عامر) دوسی در زمان جاهلیت حید شمس نام داشت. وی در هنگام فتح خیبر به مدینه آمد و در سال ۷ هجری اسلام آورد و با وحید انکا، اواسط عمر پیامبر ﷺ را درک نمود لیکن بیته از همه اصحاب، روایت حدیث نمرده است. ابن حجر گفته که به اعتقاد اهل حدیث وی بر حدیث‌ترین اصحاب به ده است. ابوهریره در سال ۵۸ ه.ق. در گذشت. زندگنامه او در الاصابه ج ۳ ص ۲۰۷-۱۹۹ و تذکرة الحفاظ ج ۱ ص ۳۲۰-۳۲۱ مندرج است [جهت کسب اطلاع بیشتر از شخصیت و تاریخ زندگانی ابوهریره می‌توان به کتابهای ابوهریره نگاشته سید عبدالحسین شرف الدین و همچنین شیخ المضمره نگاشته شیخ محمود ابوریه مراجعه نمود (مجموع)].

۴- حدیث مذکور در روایت مسند بزار ص ۲۷۷ و مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۶۳ روایت شده است.

۵- ابن منظور در ماده «نقل» گفته است: «نقل به هر چیز نفس، ارزشمند و لایق نگهداری نقل گوید و نسبیة» و آن و عترت به نقلین از سوی پیامبر ﷺ جهت بزرگداشت مقام و تعظیم شأن آندو بوده است. به اعتقاد ثعلب ادامه در صفحه بعد

عترتم را به جا می‌گذارم و با بودن شما هیچگاه گمراه نخواهید شد^(۱).

— **حدیث بیست و چهارم:** بزار از ابن عباس نقل نموده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: مثل اهل بیت من مثل کشتی نوح است که هر کس بدان در آمد نجات یافت و هر کس از آن بازماند غرق شد^(۲).

— **حدیث بیست و پنجم:** بزار از عبدالله بن زبیر^(۳) نقل کرده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: مثل اهل بیت من مثل کشتی نوح است که هر کس بدان در آمد نجات یافت و هر کس که آنرا رها کرد غرق شد^(۴).

— **حدیث بیست و ششم:** طبرانی از ابوذر^(۵) نقل کرده است که گفت از پیامبر خدا ﷺ

ادامه از صفحه قبل

(۱) از لغویان بزرگ) نامیده شدن قرآن و عترت به نام ثعلین بدان جهت است که پیروی از آنها دشوار است. جهت اطلاع بیشتر می‌توان به لسان‌العرب ج ۱۱ ص ۸۸ مراجعه نمود.

۱- حدیث مذکور در زوائد مسند بزار ص ۲۶۸ و مجمع‌الزوائد ج ۹ ص ۱۶۳ نقل شده است.

۲- حدیث مذکور را ابن حجر عسقلانی در زوائد مسند بزار ص ۲۶۷، هیمس در مجمع‌الزوائد ج ۹ ص ۱۶۸، طبرانی در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۵، محبت الدین طبری در ذخائر العقبی ص ۲۰ و نسفی هندی در منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۲ روایت نموده‌اند.

۳- ابو بکر عبدالله بن زبیر بن عوام بن خویلد قرطبی اصدی بنا به قول واحدی در سال ۵۲ هـ. ق. مبعوث شد. وی در زمان حکومت عثمان در فتح افریقا شرکت داشت و در اوائل خلافت امیرالمؤمنین علیؓ یکی از محرکین اصلی ایجاد جنگ جمل بود و پس از شهادت امام علیؓ با معاویه پیوست نمود. پس از مرگ یزید حواست از مردم برای خود جمع نگیرد لیکن عبدالملک بن مروان لشکری به فرماندهی حجاج بن یوسف ثقفی به سرکوبی وی فرستاد. عبدالله بن زبیر در سال ۶۳ هـ. ق. شهادت یافت و در الاسابیه ج ۲ ص ۱۱ و ۶۷ و الاعلام ج ۴ ص ۲۱۸ مندرج است.

۴- حدیث مذکور را ابن حجر عسقلانی در زوائد مسند بزار ص ۲۶۸، هیمس در مجمع‌الزوائد ج ۹ ص ۱۶۹، ابونعیم اصفهانی در حلیه الاولیاء ج ۴ ص ۳۰۶ و معنی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ نقل نموده‌اند.

۵- ابوذر جندب بن جندبه غفاری یکی از اولین افرادی که به پیامبر خدا ﷺ ایمان آورد. وی در آغاز بیعت مسلمان گردید و یکی از پنج نفری بود که در آغاز دعوت به آن حضور گزیدند. نگاه به سبوی سرزمین و قبیله‌اش بازگشت و بعدها به مدینه مهاجرت نمود. وی در حمله زهرا، جهاد، راسمکوبی و اخلاصی شرکت کرد. ذهبی گفته است مناقب وی مشهور می‌باشد و از آن جمله سخن پیامبر خدا ﷺ است که در مورد وی فرمود: ما اطلعت المؤمنین و الاقلیت انعموا اصدق لجهنم من این در بعضی اسناد کتب در هیچ‌کس سابقه اشکند و زمین کسی را بر بدست خود حمل نکرد که راسمکوبی از آن در باشد. وی پس از رحلت رسول اکرم ﷺ به شام مهاجرت نمود و در جنگاه وفات نمود در همانجا به سر می‌برد. در زمان عثمان سالی دمشق گردید و فتوا را به اختلاف حق خود داد تا بحریض نمود. به همین سبب معاویه از وی به عثمان شکایت کرد و بدین دلیل در اواخر عمر به رده آمد. در صفحه بعد

شنیدم که می‌فرمود: مَثَل اهل بیت من در میان شما مانند کشتی نوح در بین قوم نوح است هر کسی که سوار آن گردید نجات یافت و هر کسی که از آن بازماند غرق شد و (مَثَل ایشان) مانند باب حطه* در میان بنی اسرائیل می‌باشد^(۱).

- حدیث بیست و هفتم: طبرانی در المعجم الاوسط از ابوسعید خدری نقل کرده است که گفت از پیامبر خدا ﷺ شنیدم که می‌فرمود: همانا مثل اهل بیت من مانند کشتی نوح است که هر کس بدان در آمد نجات یافت. و هر کس که از آن بازماند غرق شد و همانا مثل اهل بیت من در میان شما همانند باب حطه میان بنی اسرائیل است که هر کس وارد آن گردید آمرزیده شد^(۲).

ادامه از صفحه قبل

تبعید شد و در سال ۳۱ هجری در آنجا درگذشت و به نقل مدائنی ابن مسعود بر او نماز گزارد. زندگینامه ابوذر در الاعلام ج ۲ ص ۱۳۶ مندرج است.

*- حطه به معنی ریزش و پائین ریختن است و باب حطه درمی آمده است که خداوند معال بنی اسرائیل را امر فرمود سجده کنان بدان داخل شوند تا گناهانشان رحمت و آمرزیده شوند. در این مورد می‌توان به سوره بقره آیه ۵۸ و سوره اعراف آیه ۱۶۱ مراجعه نمود. بنا به نظر علامه سند عبدالعسین شرف الدین وجه تشبیه اهل بیت علیهم السلام به باب حطه آن است که خداوند معال آن در را یکی از مظاهر تواضع در مقابل جلال و سرافرازد آوردن در برابر حکمش قرار داد و همین امر موجب مغفرت و آمرزش بنی اسرائیل می‌گردید. در میان امت اسلام نیز اقتداء و تسلیم در برابر اهل البیت و متابعت از امامه هدایت را مظهری از مظاهر تواضع و گردن نهادن در برابر حکم خداوند قرار داد و آنرا سبب مغفرت مسلمانان دانست. جهت اطلاع بیشتر می‌توان به کتاب التراجعات مراجعه شماره ۸ رجوع نمود (مترجم).

۱- حدیث مذکور را طبرانی در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۵ به دو روایت نقل نموده است که هر دو در اصل یکسان بوده و روایت دوم زبانی در لفظ دارد و بی به سند خویش از ابوذر نقل نموده است، که پیامبر خدا ﷺ فرمود: (مثل اهل بیی مثل سفینه نوح من ركبها نجاو من یخلف عنها غرق و من قاتلنا فی آخر الزمان فکانما قاتل مع الدجال) یعنی: مثل اهل بیت من همانند کشتی نوح است که هر کس بدان در آمد نجات یافت و هر کس از آن بازماند غرق شد و هر کس که در آخر الزمان با ما بسنجد گویی در کنار دجال به مبارزه پرداخته است. هیشی نیز ۲۳۷ مؤلف جمع الموطأ لروح ج ۲ ص ۲۶۸ میرزا باقر میرزا صاحب کتاب فی تالیف التالیف ج ۱ ص ۲۲۴ الخصائص الکبری ج ۲ ص ۲۶۶ می‌باشند.

هندی ج ۶ ص ۲۱۶ نیز نقل شده است. دیگر مصادر حدیث مزبور شامل حلیه الاولیاء ج ۴ ص ۳۰۶، مرآه المصابیح ج ۵ ص ۶۱۰، تاریخ بغداد ج ۱۲ ص ۱۹، کنوز الحقائق ص ۱۳۲، ذخائر العقبی ص ۲۰، الصواعق المحترقة ص ۷۵، تنبیح السواد ص ۲۸، نول الابرار ص ۳۳، میزان الاحیاء ج ۱ ص ۲۲۴، الخصائص الکبری ج ۲ ص ۲۶۶ می‌باشند.

۲- حدیث مذکور در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۶۸ به نقل از المعجم الاوسط و نیز المعجم الصغیر که هر دو از ادامه در صفحه بعد

— **حدیث بیست و هشتم:** ابن نجار^(۱) در تاریخ خویش از امام مجتبی علیه السلام نقل کرده است که فرمود: هر چیزی بنیانی دارد و بنیان اسلام دوست داشتن یاران پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و مهر ورزیدن به خاندان آن حضرت است^(۲).

— **حدیث بیست و نهم:** طبرانی از عمر بن الخطاب^(۳) نقل نموده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: نوادگان دختری هر فرد به پدرانسان نسبت داده می‌شوند مگر فرزندان فاطمه علیها السلام که به من منسوب بوده و من پدرشان هستم^(۴).

— **حدیث سی ام:** طبرانی از حضرت فاطمه الزهراء علیها السلام نقل نموده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: همه دخترزادگان به خاندان پدریشان منسوبند مگر فرزندان فاطمه علیها السلام که من ولی و پدر آنها می‌باشم^(۵).

— **حدیث سی و یکم:** حاکم از جابر بن عبدالله انصاری نقل نموده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: نوادگان دختری به اقوام پدرشان منتسبند مگر دو پسر فاطمه علیها السلام که من ولی و پدرشان هستم^(۶).

ادامه از صفحه قبل

نگاشته‌های طبرانی هستند آورده شده است. این حدیث در فیض التذیج ج ۴ ص ۳۵۶، معجم صغیر ص ۱۱۰، جواهر العقدین سمهودی ج ۲ ص ۷۲ (نسخه مخطوط کتابخانه طهرانی) نیز نقل شده است.

۱- ابر عبدالله محمد بن محمود بن حسن بن عبدالله بن محاسن بغدادی در سال ۵۷۸ هـ ق. منولد گردید و در سال ۶۲۳ هـ ق. وفات یافت. زندگینامه او در تذکرة الحفاظ ج ۴ ص ۱۴۲۸ مندرج است.

۲- حدیث مذکور در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ و کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۸ مندرج است.

۳- ابر حفص عمر بن الخطاب بن نفیل غدیری در سال ۴۰ قبل از هجرت در مکه به دنیا آمد و در سال پنجم پیش از هجرت اسلام آورد وی در سال ۱۱ هـ ق. به عنوان حلیفه دوم بر مسند نشست و در زمان حکومت ۱۳ ساله او بسیاری از بلاد آن روزگار به تصرف مسلمین درآمد. وی سرانجام در سال ۲۳ هـ ق. توسط ابولؤلؤ فیروز فارسی ترور گردید و پس از سه روز درگذشت. زندگینامه عمر در صفة الصفوة ج ۱ ص ۱۰۱ و تاریخ طبری ج ۲ ص ۱۸۷ مندرج است.

۴- حدیث مذکور در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۲، کنز العمال ج ۶ ص ۲۲۰، انصراع المسحرفة ص ۱۸۵ و ذخائر العقبی ص ۱۲۱ درج شده است.

۵- حدیث مذکور در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۴، کنز العمال ج ۶ ص ۲۲۰، تاریخ بغداد ج ۱۱ ص ۲۸۵، مقتل الخوارزمی ج ۲ ص ۸۸ و مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۱۲ نقل شده است.

۶- حدیث مذکور را حاکم نیشابوری در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۶۴ نقل نموده و آنرا صحیح الاسناد دانسته است. همچنین منقی هندی نیز آنرا در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ و منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۲۱۶ نقل نموده است.

- حدیث سی و دوم: طبرانی در المعجم الاوسط از جابر بن عبدالله نقل نموده است که از عمر بن الخطاب شنید که در هنگام ازدواج با دختر علی علیه السلام به مردم می گفت: آیا به من شادباش نمی گوید چرا که از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: روز رستاخیز هر اصل و گوهری جز گوهر و نسب (افراد خاندان) من گسسته می گردد^(۱).
- حدیث سی و سوم: طبرانی از ابن عباس نقل نموده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر اصل و گوهری در روز بازپسین گسسته می شود مگر گوهر و نسب (منتسب به) من^(۲).
- حدیث سی و چهارم: ابن عساکر^(۳) در تاریخ خویش از ابن عمر نقل کرده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر خویشاوندی و پیوندی در روز بازپسین گسسته خواهد شد مگر پیوند و خویشاوندی با من^(۴).

- ۱- حدیث مذکور در المعجم الكبير ج ۱ ص ۱۲۴ و حله الاولیاء ج ۷ ص ۳۱۴ مندرج است.
- ۲- حدیث مذکور را طبرانی در المعجم الكبير ج ۱ ص ۱۲۹ و فیض المذبح ج ۵ ص ۳۵ خطیب در تاریخ بغداد ج ۱ ص ۲۷۱، رافعی در التلویح ج ۲ ص ۹۸ و هیثمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۳ نقل نموده اند و هثمی پس از نقل آن گفته است روایان آن موثق می باشند. طبری نیز در ذخائر العقبی ص ۶ حدیثی بدین مضمون نقل نموده است: پسر صفیه دختر عیاد المطلب در گذشت و صفیه بر او می گریست پس پیامبر صلی الله علیه و آله بدو فرمود: تبکین یا عمه! من نوهی له ولد فی الاسلام کان له بیت فی الجنة یسکنه، یعنی ای عمه آیا می گری حائل آنکه هر کس که یک فرزند مسلمان را از دست بدهد دارای خانه ای در بهشت می گردد که در آن سکونت گزیند. هنگامی که صفیه از حضور پیامبر صلی الله علیه و آله مرخص گردید مردی به او گفت خویشاوندی محمد صلی الله علیه و آله تو را از جانب خدا سود نمی رساند. صفیه پس از شنیدن این سخن به گریه افتاد هنگامی که صدای گریه او به که نش رسول خدا صلی الله علیه و آله رسید آن حضرت ناراحت شد چرا که پیامبر صلی الله علیه و آله او را دوست می داشت و گرامی می شمرد. پس بدو گفت: یا عمه تبکین و فدایت لک ما قلت؟ یعنی ای عمه آیا با وجود آنچه که به تو گفته ام باز هم می گری؟ صفیه عرض کرد گریه من بر فرزندم نیست و مایه اطلاع رساند. در این هنگام رسول اکرم صلی الله علیه و آله خاشعانه گردیده به بلال هر دو با بلال هجر بالصلوة یعنی ای بلال نوائ نه از راه ده. پس از انجام شدن اینکار توسط بلال و اجتماع مردم پیامبر صلی الله علیه و آله خدا را به این فرمود: ما نال اقرام بالعمون ان قراهی لا ترفع. ان کل سب و نسب ینقطع بم القیمه الانسی و ان رحمی موصول فی الاولیاء و الآخره. یعنی چه می شد گریه ای داشته می پندارند. خویشاوندی با من سودمند نمی باشد در روز بازپسین هر پیوند و خویشاوندی به جز پیوند با من گسسته می شود و پیوند با من در دنیا و آخرت برقرار است.
- ۳- ابوالقاسم علی بن حسن بن هبة الله بن عبدالله بن حسین دمشقی مشهور به محدث شام مورخ، حافظ و رحاله نامور دارای چندین تألیف مشتمل بر کتاب سیر حجج و اوزشستند تاریخ مدینه دمشق می باشد. وی در سال ۲۹۹ هجری، متولد و در سال ۵۷۱ هجری، درگذشت. زندگیشانه وی در الاعلام ج ۵ ص ۸۲ مندرج است.
- ۴- حدیث مذکور در معجم كبير طبرانی ج ۱ ص ۱۲۴، کنز العمال ج ۲ ص ۶ و فتح البیان ج ۷ ص ۳۴، فیض التلویح ج ۵ ص ۳۵، مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۵۸ و الفصول المهمة ص ۲۸ نقل شده است.

— **حدیث سی و پنجم:** حاکم از ابن عباس نقل کرده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: ستارگان (موجب) امان زمینیان از غرق شدن هستند و خانواده من موجب امان اتمم از تفرقه می‌باشند پس هرگاه گروهی با آنان مخالفت نمایند آن گروه در شمار پیروان اهریمن در می‌آیند^(۱).

— **حدیث سی و ششم:** حاکم از انس^(۲) نقل کرده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: پروردگارم به من وعده فرمود هر آنکس از خاندانم را که به وحدانیت خدا و پیامبری من اقرار داشته باشد عذاب ننماید^(۳).

— **حدیث سی و هفتم:** ابن جریر طبری^(۴) در تفسیر آیه (و همانا بزودی پروردگارت به تو «چندان» عطا نماید که خشنود گردی)^(۵) از ابن عباس نقل نموده است که گفت: از جمله موارد موجب خشنودی پیامبر ﷺ آن است که هیچیک از اهل بیتش دوزخی نگردد^(۶).

۱- حدیث مذکور را حاکم در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۲۹ نقل نموده سپس افزوده است که با وجود صحیح بودن اسناد حدیث، بخاری و مسلم آنرا در کتابهای خویش نقل ننموده‌اند. برخی از دیگر مصادر این حدیث شامل کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۷، منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۴ جمع الجوامع ج ۱ ص ۲۵۱ و الصواعق المحرقة ص ۱۴۰ می‌باشند.

۲- ابوجزءه انس بن مالک بن نصر انصاری ۱۰ سال قبل از هجرت متولد گردید، مدنی خدمتکار پیامبر ﷺ بود و پس از رحلت آن حضرت به دمشق و سپس بصره مهاجرت نمود. در سال ۹۳ ه.ق. در گذشت. زندگینامه وی در اسد الغایه ج ۱ ص ۱۲۷ و تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۴۵-۴۴ مندرج است.

۳- حدیث مذکور را حاکم در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۵۰ به اسناد صحیح نقل نموده است. متقی هندی نیز آنرا در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ و منتخب کنز العمال ج ۹ ص ۹۲ آورده است. ابن حدیث در ص ۱۴۰ الصواعق المحرقة نیز نقل گردیده است.

۴- ابوجعفر محمد بن جریر بن یزید بن کنیر طبری در سال ۲۱۴ ه.ق. در آمل متولد گردید و در شامگاه روز ۲۸ شوال سال ۳۱۰ ه.ق. در گذشت. وی یکی از بزرگترین دانشمندان مسلمان و صاحب تألیفات ارزنده‌ای از قبیل جامع البیان فی تفسیر القرآن و تاریخ الامم و الملوک می‌باشد. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۷۱۶-۷۱۰ و الانساب ج ۹ ص ۴۱ مندرج است.

۵- آیه ۵ سوره ضحی

۶- حدیث مذکور در فضایل الخمسة ج ۲ ص ۶۵ به نقل از فیض القدیر ج ۴ ص ۷۷ آمده است. ابن حجر نیز آنرا در الصواعق المحرقة ص ۹۵ نقل کرده است. دیگر مصادر این حدیث شامل کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۵، الصواعق المحرقة ص ۱۱۱، تفسیر طبری ج ۳۰ ص ۲۳۲، ذخائر العقبی ص ۱۹، الدر المنثور ج ۶ ص ۳۶۱ می‌باشند.

۱- ابو یعلیٰ احمد بن علی بن موسی بن نجیب بن هلال بن اسمی صاحب کتاب السنن الکبیر در سوال سال ۲۱۰ هـ. متولد شد و در سال ۳۰۸ هـ. درگذشت. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۷۰۹-۷۰۷ مندرج است.

۲- ابو جعفر محمد بن عمرو بن موسی بن حماد غسلی حجازی، صاحب کتاب الضعفاء محدثی ثقة و برکار بود که در مکه و مدینه می زیست و در سال ۳۲۲ هـ. درگذشت. زندگینامه او در الرافعی بالوفیات ج ۴ ص ۲۹۱، تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۸۳۳ مندرج است.

۳- ابو حفص عمر بن احمد بن عثمان بن احمد بغدادی واعظ معروف به ابن شاهین صاحب حدود ۳۳۰ تألیف می باشد، که یکی از آنها تفسیر کبیر در ۱۵۰۰ جزء است. وی در سال ۲۹۷ هـ. متولد گردید و در ذی الحجه سال ۳۸۵ هـ. درگذشت. زندگینامه او در المنتظم ج ۷ ص ۱۸۲، غایب النهایه ج ۱ ص ۵۸۸، لسان المیزان ج ۴ ص ۲۸۳ تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۹۹۰-۹۷۸ مندرج است.

۴- ابو عبد الرحمن عبد الله بن مسعود بن خافق بن عیوب هذلی از قدمای اصحاب و به روایت ابونعمان استهین کسی بود که اسلام آورد و اولین فردی بود که قرآن را به جهر هراوت می نمود. وی خدمت گزار، اسیر و صاحب سر پیامبر خدا ﷺ بود. مادر وی ام حذیبت عیدود نام داشت و از انبره به ابن مسعود لقب ام ابن عبد را نیز داده اند. وی ذوالهجرتین بوده، یک بار به حبشه و یک بار به مدینه هجرت نمود. وی پس از وفات آن حضرت عهده دار سرپرستی بیت المال کوفه گردید و در زمان حکومت عثمان مرید غضب فرار گرفت و در سال ۳۲ هـ. در مدینه درگذشت و شبانه در بقیع به خاک سپرده شد. زندگینامه او در الاعلام ج ۴ ص ۲۸۰ مندرج است.

۵- حدیث مذکور را ابن حجر عسقلانی در زوائد مسند بزار ص ۲۸۰ به نقل از عبدالله بن مسعود آورده است. حاکم نیز آن را در المستدرک ج ۳ ص ۱۵۲ از اسناد صحیح نقل نموده است. دیگر مصادر حدیث شامل کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۹ الصواعق المحرقة ص ۲۳۲، نزول الأبرار ص ۷۸، میزان الاعتدال ج ۳ ص ۲۱۶، مجمع الزوائد ج ۹ ص ۲۰۲، تاریخ بغداد ج ۳ ص ۵۴ و ذخائر العقبی ص ۴۸ می باشد طبرانی حدیث را در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۲۴ به نقل از ابن مسعود نقل نموده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: «ان فاطمه علیها السلام احصت فرجها و ان الله ادخلها باحسان فرجها و ذریتها الجنة» فاطمه علیها السلام دامان خویش را پاکیزه نگاه داشت پس خداوند عزوجل (به پاداش) این پاکدامنی وی و فرزندانش را وارد بهشت می نماید. متقی هندی نیز حدیث مزبور را در کنز العمال ج ۱۲ ص ۱۱ نقل کرده است.

۶- حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۳ ص ۱۶۵ و منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۷ نقل نموده است. این حدیث در نزول الأبرار ص ۸۳، الذرة البتیه فی بعض فضائل السیده العظیمه ص ۲۸ و الصواعق المحرقة ص ۲۲۳ نیز آمده است.

پیامبر خدا ﷺ فرمود: ای مردم همانا در میان شما چیزی را به جای می‌گذارم که تا هنگامیکه آنرا گرفته باشید هرگز گمراه نخواهید شد، کتاب خدا و نزدیکان از خانواده‌ام را^(۱).

- حدیث چهل و یکم: خطیب بغدادی^(۲) در تاریخ خویش از امام علی^(ع) نقل کرد که پیامبر خدا ﷺ فرمود: شفاعت من شامل افرادی از ائمه می‌گردد که به خانواده‌ام مهر ورزند^(۳).

- حدیث چهل و دوم: طبرانی از ابن عمر نقل نموده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: نخستین افرادی از امت که من شفاعتشان را می‌نمایم اهل بیتم هستند^(۴).

- حدیث چهل و سوم: طبرانی از مطلب بن حنطب^(۵) از پدرش نقل کرد که پیامبر خدا ﷺ در جحفه^(۶) برای ما سخنرانی می‌کرد و در سخنرانی خود فرمود: آیا من از خودتان به شما سزاوارتر نیستم؟ مستمعین گفتند: آری ای پیامبر خدا پس آن حضرت فرمود: همانا من از شما درباره دو چیز بازخواست می‌کنم کتاب خدا و خانواده‌ام^(۷).

۱- حدیث مذکور را ترمذی در الجامع الصحیح ج ۲ ص ۳۰۸، مستطی در کنز العمال ج ۱ ص ۴۸ و طبرانی در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۹ نقل نموده‌اند.

۲- ابوبکر احمد بن علی بن ثابت بن احمد بن همدانی بغدادی معروف به خطیب در سال ۳۹۲ ه.ق. در غزیه (ناحیه‌ای بین کوفه و بغداد) موعظه کرد. وی در بغداد رسد نافق و در طلب دانشی به مکه، بصره، دینور، کوفه و برخی نقاط دیگر مسافرتها نمود. وی عالمی ادیب، شاعر و مورخ نیز مطاعه و تألیف بود. برخی از تألیفات وی شامل: تاریخ بغداد، الجامع، الکتاب، المستوفی و المذاکر فی منی باستانه می‌باشد. وی در سال ۴۶۳ ه.ق. درگذشت زیدگزارنده او در تذکره الحفای ج ۱ ص ۱۳۶-۱۳۵ و اندرج است.

۳- حدیث مذکور را خطیب در تاریخ بغداد ج ۲ ص ۱۲۶ بدستگرفته نقل نموده است؛ علی ابن ابن طالب^(ع) از پیامبر خدا ﷺ نقل کرده است که فرمود: شفاعتی لامتی من احب اهل بیتی و هم شیعتی، یعنی شفاعت من شامل افرادی از ائمه می‌گردد که به خانواده‌ام مهر ورزند و آنان شیعیان من هستند. مستطی همدانی نیز این حدیث را در کنز العمال ج ۲ ص ۴۱۷ نقل نموده است. برخی از دیگر مصادر حدیث مذکور شامل الجامع الصغیر ج ۲ ص ۴۹ و بسایع المعرود ص ۱۸۵ هستند.

۴- حدیث مذکور را دینسی در جمیع انوار النور ج ۱ ص ۲۸۰ مستطی در کنز العمال ج ۲ ص ۲۱۵، طبری در ذخائر العقبی ص ۲۰، مزایای در فضی الشیخ ج ۲ ص ۹۰ و ابن حجر مکی در الصواعق المحرقة ص ۱۱۱ نقل نموده‌اند. ۱۷۹۴:۵ مطلب بن عبدالله بن خطیب بن حنطب بن حنطب بن عیبد بن عسیرین مخزوم مخزومی قرشی در جنگ بدر اسیر گردید و بعدها اسلام آورد. زندگیشانه او در الاحیاء ج ۶ ص ۱۰۴ تهذیب التهذیب ج ۱۰ ص ۱۷۸ و میزان الاعتدال ج ۲ ص ۱۲۹ مندرج است.

۵- جحفه نام محلی در بین مکه و مدینه است.

۷- حدیث مذکور را مستطی در جمیع الزوائد ج ۵ ص ۱۹۵ و ابن اثیر در اسد الغابه ج ۳ ص ۱۲۷ نقل کرده‌اند.

— حدیث چهل و چهارم: طبرانی از ابن عباس نقل کرده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود:

(در روز بازپسین) بنده گام از گام بر نمی‌دارد مگر آنکه چهار پرسش را پاسخ گوید: زندگی‌اش را در چه راهی گذرانده، پیکرش را در چه موردی از بین برده، دارایی‌اش را از چه راهی به دست آورده و در چه راهی خرج کرده است و از مهر ما اهل البیت علیهم‌السلام (هم از او پرسش می‌شود).

— حدیث چهل و پنجم: دیلمی ^(۲) از علی علیه‌السلام نقل کرده است که گفت از پیامبر خدا ﷺ شنیدم که می‌فرمود: نخستین کسانی که در کنار حوض بر من وارد می‌گردند اهل بیت هستند ^(۳).

... حدیث چهل و ششم: دیلمی از علی علیه‌السلام نقل نمود که پیامبر خدا ﷺ فرمود:

ادامه از صفحه قبل

ابو نعیم در حلیۃ الاولیاء ج ۱ ص ۶۴ از امام علی علیه‌السلام نقل نموده است که پیامبر خدا ﷺ در حُجَّه باد سخنرانی استاد و فرمود: ایها الناس انکم من انفسکم قالوا بلی قال: فانی داش لحکم حوضی فرطاً و سائکم عن ائمتن عن القرآن و عن عترتی یعنی: ای مردم آیا من از خودتان بر شما سزاوارتر نیستم؟ عرض نمودند: آری فرمود: بدانید کوبا (همکنون می‌بینیم) که همچون پیشانی‌کی قبل از شما در کنار حوض قرار گرفته‌ام از شما در مورد دو چیز بازخواست می‌کنم درباره قرآن و درباره حائوادام.

۱- حدیث مذکور را متنی هندی در کنز العمال ج ۷ ص ۲۱۲ و هندی در مجمع الزوائد ج ۱۰ ص ۳۴۶ نقل نموده‌اند و هندی پس از نقل آن افزوده است: در این هنگام از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم سؤال شد که نشانه دوستی شما چیست؟ و آن حضرت با دست بر روی شانه امام علی علیه‌السلام کوید (یعنی دوستی با علی علیه‌السلام علامت دوستی با من است). حدیث مذکور در کتابه الغالب ص ۱۸۳ نیز نقل گردیده است.

۲- ابرشجاع شیرویه بن شهر دار بن فرح‌الدین دیلمی، حافظ و محدث بزرگ و مؤلف کتابهای تاریخ همدان و الفردوس من باشد. افرادی همچون محمد بن ذوال اسفندیج و شهر دار بن شهر دار دیلمی از وی روایت حدیث می‌کرده‌اند. وی در سال ۵۰۹ هـ. ق. در گذشت. زندگنامه دیلمی در تذکره الحفاظ ج ۴ ص ۱۲۵۹ مندرج است.

۳- حدیث مذکور را متنی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۱۷ بدینگونه نقل نموده است: اول من یرد علی الحوض اهل بیتی و من احبهم من امی: یعنی: نخستین افرادی که در کنار حوض بر من وارد می‌گردند شما و ادهم و برخی از امت می‌باشند که دوستدار من هستند. محب الدین طبری نیز حدیث مذکور را در ص ۱۸ ذخائر العقبی بدینگونه نقل کرده است: یرد الحوض اهل بیتی و من احبهم من امی کهانین یعنی (در روز بازپسین) حائدان من و دوستداران آنها از میان امت همانند این دو انگشت من (که در کنار یخ‌خوهر قرار دارند) به اطراف حوض وارد می‌گردند. دیگر مصادر حدیث مذکور شامل کنوزالحقائق ص ۱۸۸ و مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۳۱ الفسوی الحدیثیه ص ۱۸ و منابع الموده ص ۲۶۸ می‌باشند.

فرزندانتان را با سه خصلت عشق به پیامبرتان ﷺ، مهرورزی به خاندان وی و خواندن قرآن پیورانید چرا که حاملان قرآن در روزی که جز سایه الهی سایه دیگری وجود ندارد در سایه (لطف) خداوند خواهند بود^(۱).

— **حدیث چهل و هفتم:** دیلمی از علی علیه السلام نقل نمود که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: پایدارترین شما بر روی صراط مهرورزترین شما به خانواده و یاران من است^(۲).

— **حدیث چهل و هشتم:** دیلمی از علی علیه السلام نقل نمود که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: چهار شخصند که من در روز بازپسین شفاعتم را بدانها خواهم رساند: کسیکه ذریه مرا گرامی بدارد، آنکس که خواسته‌های آنها را برآورده نماید، کسیکه در مواقعی که ایشان بدو نیازمندند به کمکشان بشتابد و آنکه ایشان را به دل و زبان دوست بدارد^(۳).

— **حدیث چهل و نهم:** دیلمی از ابوسعید خدری نقل کرده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خشم خداوند بر کسی که مرا با آزدن خانواده‌ام بیازارد فزونی می‌یابد^(۴).

— **حدیث پنجاهم:** دیلمی از ابوهیره نقل کرده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند فرد پرخور، شخص غافل از فرمانبرداری پروردگار، ترک‌کننده سنت پیامبر، کسی که بیمانه‌های خویش را بی اهمیت می‌شمارد و همچنین فردی که با خانواده پیامبر صلی الله علیه و آله دشمنی بورزد و نیز شخصی که همسایگانش را بیازارد دشمن می‌دارد^(۵).

— **حدیث پنجاه و یکم:** دیلمی از ابوسعید خدری نقل نموده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: اهل بیت من و انصار، اصحاب سر و یاران خاص من هستند پس به نیکان ایشان

۱- حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۸ ص ۲۷۸ منای در فیض القدير ج ۱ ص ۲۲۵، سیوطی در الجامع الصغير ج ۱ ص ۴۲، نهانی در الفتح الكبير ج ۱ ص ۵۹ و ابن حجر مکی در الصواعق المحرقة ص ۱۰۳ نقل کرده‌اند.

۲- حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۱۸۵ و منای در کنز الحقائق ص ۵ نقل کرده‌اند.

۳- حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۷ و ج ۸ ص ۱۵۱ نقل کرده است. طبری نیز آنرا در ذخائر العقبی ص ۱۸ به نقل از امام رضا علیه السلام آورده است. دیگر مصادر این حدیث شامل الصواعق المحرقة ص ۲۳۷ و مقتل الخواری ج ۲ ص ۲۵ می‌باشند.

۴- حدیث مذکور را ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۱۸۴ و منای در فیض القدير ج ۱ ص ۵۱۵ نقل نموده‌است.

۵- حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۹ ص ۱۹۱ نقل نموده‌است.

روی آورده و از بدان* آنها در گذرید^(۱).

— **حدیث پنجاه و دوم:** ابونعیم^(۲) در حلیۃ الاولیاء از عثمان بن عفان^(۳) نقل نموده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: هر آنکس که در دنیا در حق فردی از فرزندان عبدالمطلب نیکی نماید و آن فرد توان پاداش دادن به وی را نداشته باشد من در روز قیامت او را پاداش خواهم داد^(۴).

— **حدیث پنجاه و سوم:** خطیب بغدادی از عثمان بن عفان نقل کرده است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: هر کس به یکی از بازماندگان عبدالمطلب نیکی نماید و او در دنیا پاداش نیکی وی را ندهد، پاداش آن فرد (در روز بازپسین) هنگامیکه مرا ملاقات نماید بر عهده

* — خواننده محترم توجه دارد که جسد (از بدان ایشان در گذرید) به انصار بازگشت و به اهل البیت مربوط نمی‌گردد زیرا که وجود فرد بدکار در میان اهل البیت مستحیل می‌باشد و یا آنکه معنای اهل البیت توسعه یافته به همه افراد دور و نزدیکی که به پیامبر ﷺ وابستگی نسبی دارند باز می‌گردد البته احتمال اخیر ضعیف می‌باشد چرا که در عرف شیعه و بسیاری از اهل سنت، اهل البیت منحصر به فاطمة الزهراء و ائمه معصومین علیهم السلام می‌گردند (مرجم).

۱- حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۱۶۵ ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۲۲۵ و ابن صباغ مالکی در الفصول المهمة ص ۲۷ نقل کرده‌اند.

۲- ابونعیم احمد بن عبدالله بن احمد بن اسحق بن موسی بن مهران اصفهانی در سال ۳۳۶ ه.ق. متولد شد و در سال ۴۳۰ ه.ق. درگذشت. زندگینامه وی در تذکرة الحفاظ ج ۳ ص ۱۰۹۸-۱۰۹۲ البدایة و النهایة ج ۱۲ ص ۴۵، طبقات سیکی ج ۴ ص ۱۸، میزان الاعتدال ج ۱ ص ۱۱۱، وفيات الاعیان ج ۳ ص ۵۲ و لسان المیزان ج ۱۱ ص ۲۵۱ مندرج است.

۳- عثمان بن عفان بن ابی العاص بن امیه بن عبد شمس قرشی به سال ۳۷ قبل از هجرت در شهر مکه به دنیا آمد و اندکی پس از بعثت اسلام آورد. وی در سال ۲۳ ه.ق. و پس از ترور خلیفه دوم از طریق شورایی که اعضای آن از سوی عمرگزینش شده بودند به حکومت رسید. حکومت وی وارث ثروتهای سرشار حاصل از فتوحات زمان دومین خلیفه بود و در دوران وی نواحی بسیار زیادی به تصرف مسلمانان در آمد. از مهمترین خدمات وی جمع‌آوری قرآن کریم بود. در دوران حکومت عثمان بنی امیه بر امپراطوری اسلامی سلطه یافته و نظام حکومتی به فسادگراشد. همین امر موجب نارضایتی عمومی گردید و باعث آن شد که وی پس از ۱۲ سال زمامداری در ذی الحجة سال ۳۵ ه.ق. مقتول گردد. زندگینامه عثمان در تذکرة الحفاظ ج ۱ ص ۱۰-۸ و الاصابة ج ۴ ص ۲۷۱-۲۶۹ مندرج است.

۴- حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۰۳ نقل نموده است. محب الدین طبری حدیث مزبور را در ص ۱۹ کتاب ذخائر العقبین چنین نقل نموده است: من صنع الی احد من اهل بیتی معروف فجز عن مكافاته فی الدنیا فانما المكافی له یوم النیامة. یعنی: هر کس به فردی از اهل بیت من نیکی نماید و آن فرد توان پاداش دادن به وی را نداشته باشد در روز بازپسین پاداش آن فرد بر عهده من خواهد بود. دیگر مصادر این حدیث شامل الصواعق المحرقة ص ۱۱۱ و فیص القدیر ج ۶ ص ۱۷۲ می‌باشد.

- حدیث پنجاه و چهارم: ابن عساکر از امام علی علیه السلام نقل کرده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر کس که به یکی از اهل بیت من نیکویی نماید در روز بازپسین من او را پاداش خواهم داد^(۲).

— حدیث پنجاه و ششم: احمد و طبرانی از زیدبن ثابت نقل کرده‌اند که پیامبر خدا ﷺ فرمود: من در میان شما دو جانشین باقی می‌گذارم کتاب خدا (یعنی) ریسمان کشیده شده بین آسمان و زمین و نزدیکان از خانواده‌ام را و ایندو تا هنگامیکه در کنار حوض پر من وارد گردند هرگز از یکدیگر جدا نخواهند شد^(۵).

- ۱- حدیث مذکور را منقح هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ و ۲۰۴ و ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۱۸۵ و ذندوری در منابع المودة ص ۳۷۰ نقل کرده‌اند.
- ۲- حدیث مذکور را منقح هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ مناوی در فیض التذیر ج ۶ ص ۱۷۲، طبری در ذخائر العقبی ص ۱۹ و ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۱۸۵ نقل کرده‌اند.
- ۳- ابو محمد عبد الله بن محمد بن یسحاق بن عمار از ابوبکر احمد بن سلیمان نجر بغدادی نقل حدیث می‌کرده است. زندکینامه ای در الانساب نگاشته سمعیان ج ۲ ص ۶۵ مندرج است.
- ۴- حدیث مذکور را منقح هندی در کنز العمال ج ۱ ص ۱۶۵ به سند مرفوع از ابو سعید خدری نقل نموده است. طبرانی نیز از ابواب تدبیر اختلاف در این حدیث در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۹ بدینگونه نقل کرده است: قال النبی ﷺ یا ایها الناس ائنی تارت فیکم ما ان اخذتم بالحق تفلسوا بعدی: امر من احدما اکبر من الآخر کتاب الله حیل محذوف ما بین السماء والارض و غروب اهل بیته و انه سئل ینافقا حتی یرد اعن الی الحوض. یعنی ائنی مردم در میان شده چیزیزی به جای می‌گذارم که تا بدانجا که آنرا گرفته بقتل هرگز پس از من کمرود نخواهند شد و آنها دو چیز نداشته یکی بزرگتر از دیگری است کتاب خدا که در اعمال کشیده شده از اسماء به زهرین است و نزدیکان از سایر افراد هم و اندو هیچگاه تا هنگامیکه در کنار حوض بر من وارد شوند از یکدیگر جدا نخواهند شد. دیگر مصادر این حدیث شامل حلیه الاولیاء ج ۱ ص ۳۵۵ تاریخ بغداد ج ۸ ص ۴۴۲، مجمع الزوائد ج ۱۰ ص ۳۶۳ و کنز العمال ج ۷ ص ۲۴۵ می‌باشند.
- ۵- حدیث مذکور را احمد در المستدرک ج ۵ ص ۱۸۱ و عینی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۶۳ نقل نموده‌اند و ادامه در صفحه بعد

- **حدیث پنجاه و هفتم:** ترمذی، حاکم و بیهقی در شعب الایمان به سند مرفوع از عائشه^(۱) نقل نموده‌اند که پیامبر خدا ﷺ فرمود: شش کسند که من آنها را لعنت نموده‌ام و خداوند هم آنها را لعنت کرده‌است و دعای هر پیامبری مستجاب است: کسی که بر کتاب خدا (چیزی) بیافزاید، آنکس که قدر الهی را تکذیب کند، شخصی که به زور بر دیگران چیرگی یافته افراد لایق ذلت را عزیز و افراد شایسته عزت را ذلیل نماید، فردی که حرم الهی را پاس ندارد، آنکس که نسبت به عترت من کارهایی را که خداوند ناروا داشته است روا دارد و هرکس که سنت مرا رها نماید^(۲).

- **حدیث پنجاه و هشتم:** دارقطنی^(۳) در کتاب الافراد و خطیب در کتاب المتفق از علی نقل ﷺ کرده‌اند که پیامبر خدا ﷺ فرمود: شش نفرند که خداوند آنها را لعنت نموده‌است و من هم آنها را لعنت کرده‌ام و دعای هر پیامبری مستجاب است: افزاینده (چیزی) به کتاب خدا، تکذیب کننده قدر الهی، رها کننده سنت من و روی آورنده به بدعت، روا دارنده آنچه را که خداوند حرام نموده است به عترت من، زورگویی که بر امت من سلطه یافته افراد سزاوار ذلت مرا عزیز و افراد شایسته عزت را ذلیل می‌نماید، و آنکس

ادامه از صفحه قبل

هینمی پس از نقل از گفته است: احمد ابن حنبل این حدیث را به اسناد جید (خوب) روایت نموده‌است. متقی هندی نیز آنرا در کنز العمال ج ۱ ص ۲۴ نقل کرده‌است. ابن حجر مکی پس از نقل این حدیث در ص ۱۳۶ کتاب الصواعق المسجرة گفته است که این حدیث از بیست و چند صحابی نقل گردیده‌است.

۱- ام المؤمنین عائشه بنت ابی بکر بن ابی قحافة در سال ده قبل از هجرت به دنیا آمد و پس از جنگ بدر به ازدواج پیامبر خدا ﷺ درآمد وی در سال ۳۵ هـ.ق. به دستباری طلحه و زبیر بر ضد امام علی علیه السلام درآمد و یکی از عوامل رهبری جنگ (جبل) به شمار می‌آید. از ام المؤمنین عائشه در حدود ۲۲۱۰ روایت نقل گردیده است. وی در سال ۷۵ هـ.ق. در سن ۵۵ سالگی در گذشت و این مورخه بر جسد وی نماز گذارد. زندگنامه عائشه در الاصابه ج ۸ ص ۱۲۱-۱۲۹ و تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۲۹-۲۷ صادر است.

۲- حاکم پس از نقل این حدیث در المستدرک ج ۱ ص ۳۶ گفته است: اسناد حدیث مذکور صحیح است و من در روایات آن ضعفی نمی‌بینم گو اینکه بخاری و مسلم آنرا در کتابهای خود پاس نیاورده‌اند. در حای دیگری از مستدرک الصحیحین نیز حاکم پس از نقل این حدیث آنرا به در نظر گرفتن شرط بخاری صحیح دانسته است. ترمذی آنرا در المعجم الصحیح ج ۲ ص ۲۳-۲۲ فتاوری در منابع الهممده ص ۲۷۷ متنی هندی در کنز العمال ج ۸ ص ۱۹۱ و خطیب تبریزی نیز آنرا در مشکوٰۃ المصابیح ج ۱ ص ۳۸ نقل کرده‌اند.

۳- ابوالحسن علی بن عمر بن احمد بن مهدی دارقطنی بغدادی در سال ۳۶ هـ.ق. متولد شد و در سال ۳۸۵ هـ.ق. در گذشت. مهمترین کتاب به جا مانده از وی سنن دارقطنی می‌باشد. زندگنامه وی در تذکره الحفاظ ج ۴ ص ۹۹۵-۹۹۱ صادر است.

که پس از هجرت (به سوی خدا و رسول) دوباره بازگشت نموده به سنن جاهلی روی آورد^(۱).

- حدیث پنجاه و نهم: حاکم در کتاب تاریخ نیشابور و نیز دیلمی از ابوسعید خدری نقل کرده‌اند که پیامبر خدا ﷺ فرمود: سه چیز است که هر کس آنها را حفاظت نماید خداوند دین و دنیای او را حفظ می‌نماید و هر کس که آنها را تباه نماید خداوند چیزی را برای او حفظ نمی‌کند و آن سه: حرمت اسلام، حرمت من و حرمت خاندان من است^(۲).

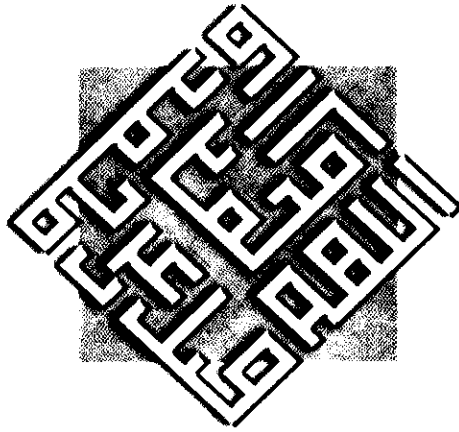
- حدیث شصتم: دیلمی از علی بن ابی‌طالب نقل نمود که پیامبر خدا ﷺ فرمود: بهترین مردم، عرب^۳ و بهترین عرب، قریش و بهترین قریش بنی هاشم هستند^(۳).

۱- حدیث مذکور را مفتی هندی در کنز العمال ج ۱۶ ص ۳۴۱ و حضرمی در القول المفصل ج ۱ ص ۴۶۶ نقل نموده‌اند.

۲- حدیث مذکور را هبشی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۶۸ و ابن حجر مکی در الصواعق المحرقة ص ۹۰ نقل کرده‌اند.

۳- «همانگونه که قبلاً بیان گردید در صحت اینگونه احادیث که دلالت بر برتری نژادی و امتثال این امور دارند می‌بایست با دیده تردید نگریست (مترجم).

۳- حدیث مذکور را دیلمی در ص ۵۷ مستدرک فردوس (نسخه خطی موجود در کتابخانه اید الله مرعشی ره) بدینصورت نقل نموده است: خیر الناس العرب و خیر العرب قریش و خیر قریش بنو هاشم و خیر العجم فارس و خیر السودان النوبة و خیر اصحاب العصر و خیر الخلفاء النعمان و انکم خیر ائمة العصر [نشانه‌های جعلی و وضع در حدیث مذکور کاملاً آشکار است (مترجم)] یعنی بهترین مردم، عرب و بهترین عرب، قریش و بهترین قریش، بنی هاشم و بهترین عجم، پرسیان و بهترین سدهایوسدان، اهالی نوبه و بهترین رنگها، زرد و بهترین خضاب، حنا و وسامه و بهترین دارایی، مال نقد است. دیگر مصادر این حدیث شامل کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۴ و الانساب ج ۱ ص ۱۵ هستند.

مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام)

جمهوری اسلامی ایران - تهران، ص.پ: ۷۳۶۸ - ۱۴۱۵۵ تلفن: ۸۹۰۷۲۸۹ نمابر: ۸۸۹۳۰۶۱

ISBN : 964-5688-38-8